

Programmabegroting 2021

Corsa nummer: 20bij11455

Foto: Foto Suzan

gemeente **Overbetuwe**

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Financiële positie	4
Uiteenzetting financiële positie	4
Programma 1 Openbare orde en veiligheid	12
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	14
Programma 3 Economische zaken	17
Programma 4 Onderwijs	19
Programma 5 Cultuur, sport en recreatie	21
Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	26
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	32
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	34
Programma 9 Financiën en bedrijfsvoering	39
Programma 10 Algemeen bestuur	42
Algemene dekkingsmiddelen, VPB, onvoorzien en mutaties reserves	44
Paragrafen	46
I. Lokale lasten	46
II. Weerstandsvermogen	56
III. Onderhoud kapitaalgoederen	65
IV. Financiering	70
V. Bedrijfsvoering	74
VI. Verbonden partijen	81
VII. Grondbeleid	97
VIII. Heroverwegingen	100
Financiële begroting	102
I. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	102
II. Overzicht baten en lasten 2021	103
III. Structureel begrotingsaldo	104
IV. Incidentele baten en lasten	105
V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren	106
VI. Reserves en Voorzieningen	107
VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	109
VIII. Geprognosticeerde balans	110
IX. EMU saldo	111
X. PNL per programma	111
XI. Baten en lasten per taakveld	121

INLEIDING

Overbetuwe is een bloeiende gemeente, waar inwoners tevreden zijn over de inzet van de gemeente. Onze inzet is gericht op verbeteringen in en het bevorderen van de fysieke en sociale leefomgeving. Ook willen we passende zorg leveren aan inwoners die dat nodig hebben en is duurzaamheid voor ons een belangrijk thema.

Voor u ligt de Programmabegroting 2021-2024. Deze begroting is in een bijzondere tijd tot stand gekomen en dat heeft zijn invloed op zowel het proces als de inhoud. Door de corona-crisis was er een kaderbrief in plaats van een kadernota waarin we vooruitblikten op de financiële verwachtingen voor de komende vier jaar. Die verwachtingen bleken niet rooskleurig en in aanloop naar de programmabegroting 2021 hebben we een tweetal sporen uitgezet om met elkaar weer terug te keren naar een robuust en structureel financieel evenwicht.

Het eerste spoor richt zich op de eerste jaarschijf van deze begroting. We zijn erin geslaagd om u voor 2021 een structureel sluitende begroting aan te bieden. Hiervoor was een pakket aan maatregelen nodig waarin ook een verhoging van de onroerende zaak belasting noodzakelijk is gebleken. In het hoofdstuk "Financiële positie" zijn de maatregelen in beeld gebracht.

Met deze eerste stap is onze opgave voor de jaren na 2021 weliswaar verbeterd, maar nog niet opgelost. De oplossingen die hiervoor nodig zijn, zullen consequenties hebben voor ons beleid en daarmee voor de inwoners van Overbetuwe. Dit vereist een goede voorbereiding en een zorgvuldige politieke afweging, waarvan de resultaten via de kadernota 2022 landen in de programma begroting 2022.

Leeswijzer

Deze begroting bestaat uit de programmabegroting en de financiële begroting.

Het programmadeel is opgebouwd uit programma's en paragrafen. De opzet hiervoor is gebaseerd op de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening.

We kennen in Overbetuwe 10 programma's aangevuld met een overzicht "Algemene dekkingsmiddelen, Vennootschapsbelasting, Onvoorzien en Mutatie reserves". In deze programma's komen de doelstellingen, de acties en de beschikbare middelen bij elkaar.

Op basis van uw budgetrecht machtigt u het college om de begroting binnen deze kaders uit te voeren. Een samenvatting van de beschikbaar te stellen lasten en baten is opgenomen in de "Financiële begroting, onderdeel II "Overzicht baten en lasten 2021".

In de paragrafen vindt u verdiepende informatie over de thema's die betrekking hebben op meerdere programma's. De eerste acht paragrafen zijn wettelijk voorgeschreven. Als gemeentelijke aanvulling hierop is, met ingang van deze begroting, de paragraaf Heroverwegingen toegevoegd, waarin we inzicht in gemaakte en nog te maken keuzes/heroverwegingen in spoor 2 creëren.

De financiële begroting bevat vooral wettelijk voorgeschreven overzichten. Deze zijn gericht op het inzicht van onder andere de structurele en incidentele lasten en baten, en de reservepositie. U vindt hier ook de lasten die op basis van het Programma Nieuwe Lasten (PNL) in deze begroting zijn verwerkt.

FINANCIËLE POSITIE

Uiteenzetting financiële positie

Algemeen

In de dit hoofdstuk schetsen wij het financiële beeld voor de periode 2021-2024.

Allereerst informeren we u over de omvang en het ontstaan van de begrotingssaldi 2021 tot en met 2024. We lichten toe hoe het financieel meerjarenperspectief van de Kaderbrief 2021 tot stand kwam en gaan in op de afwijkingen die uiteindelijk leiden tot het werkelijk begrotingsresultaat voor de komende periode. Vervolgens beschrijven we de voorstellen die leiden tot een structureel sluitende begroting 2021. Na de verwachte ontwikkeling van de algemene reserve vindt u de gehanteerde uitgangspunten en tot slot een recapitulatie.

Begrotingsresultaat 2021-2024

Deze programmabegroting is anders dan andere jaren. In het voorjaar werd de wereld geconfronteerd met de uitbraak van het coronavirus, en gemeentelijke prioriteiten werden verlegd. Om die reden is er dan ook voor gekozen om geen kadernota, maar een lichtere versie kaderbrief op te stellen.

Opbouw van het resultaat van de kaderbrief 2021

Op basis van de beschikbare kennis van medio juni, presenteerden we u in de kaderbrief een negatief meerjarig perspectief. Dit was het gevolg van de structurele doorwerking van de 1e bestuurlijke rapportage 2020 met daarin een verhoging van het budget voor het Sociaal Domein.

	2021	2022	2023	2024
begrotingsresultaat t/m maart	1.569	1.868	1.787	-179
correcties				
Correctie begrotingswijziging De Meeuwenberg	30	25		
algemene uitkering		860	860	860
inflatie methodiek	-119	-875	-943	-286
inflatie 2021	-305	-305	-305	-305
omgevingswet	-31	-31	-31	-31
doorwerking 1e berap 2020	-7.036	-7.727	-8.276	-8.706
Saldo Kaderbrief 2021	-5.892	-6.185	-6.908	-8.647

Van de kaderbrief naar het actuele begrotingsresultaat

De meicirculaire had een verhoging van de algemene uitkering tot gevolg en ook de structurele budgetaanpassingen van de tweede bestuurlijke rapportage hadden een positief effect op de verwachte tekorten voor 2021-2024. Daartegenover staat een aantal budgetverhogingen die in 2021 noodzakelijk zijn om het bestaande beleid uit te kunnen voeren.

	2021	2022	2023	2024
Saldo Kaderbrief 2021	-5.892	-6.185	-6.908	-8.647
meicirculaire 2020	1.228	1.666	1.350	1.142
reguliere mutaties	-138	-185	-37	-12
voorgestelde nieuwe lasten	-929	-1.073	-1.173	-1.173
structurele doorwerking van spoor 0 (2e berap 2020)	456	456	456	456
Opgave voor heroverwegingen	-5.275	-5.321	-6.312	-8.234

Hieronder lichten we de nieuwe lasten voor de uitvoering van het bestaande beleid kort toe. In deze toelichting zijn de lasten voor 2021 in beeld gebracht. Voor de lasten 2022-2024 verwijzen wij u naar de bijlage X "PNL per programma".

Herinrichting Peperstraat Oosterhout

Aanvullend op de bijdrage van de ontwikkelaar is er voor de herinrichting van de Peperstraat € 300.000 nodig. Dit leidt tot een hogere kapitaallast in 2022.

Uitbreiding OLP/meubilair De Wegwijzer Elst

De gemeente is verantwoordelijk voor de eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair. Op basis van de leerlingaantallen komt de school voor deze uitbreiding in aanmerking. Dit leidt tot een hogere kapitaallast in 2022.

Eikenprocessierups en biodiversiteit (€ 20.000)

We hebben te maken met extra kosten voor de bestrijding van de eikenprocessierups in bomen en het treffen van maatregelen ter verhoging van de biodiversiteit.

Actief erop af (€ 25.000)

De voortzetting van activiteiten van Actief eropaf sluiten aan op de gewijzigde wet gemeentelijke schuldhulpverlening die vanaf 1-1-2021 in werking treedt. Gemeenten zijn verplicht om tijdig een passend aanbod te doen aan inwoners van wie bekend is dat er schulden zijn of dreigen op te lopen. Voortzetting van de activiteiten is een wettelijke activiteit en borgt dat we capaciteit hebben om actief in te springen op signalen van schulden.

Schulden en preventie (€ 110.000)

Wij hebben in het kader van schuldhulp een contract afgesloten. Plangroep voorziet in de dienstverlening aan inwoners die wij (nog) niet zelf kunnen begeleiden. Ook dit valt binnen de wettelijke taak waarvoor we contractuele afspraken hebben gemaakt.

Planningssysteem openbare werken (€ 15.000)

T.b.v de verbetering van de bedrijfsvoering team openbare werken dient een planningssysteem te worden aangeschaft. Die software kan tevens benut worden voor de begraafplaatsadministratie.

Lexkesveer (€ 25.000)

Wageningen heeft gevraagd om deel te nemen in de exploitatie van het Lexkesveer. Het college is voornemens om een bijdrage te verlenen gebaseerd op in het verleden betaalde jaarlijkse vergoeding.

Regionale samenwerking (€ 78.000)

De regio Arnhem Nijmegen heeft in 2020 een regionaal mobiliteitsfonds opgericht. Het bedrag is nodig voor de financiering van de organisatie; lobby en communicatie; beleidsuitwerking, studies en monitoring; investeringen/strategische projecten (cofinanciering). Met deze aanpak ontstaat er meer daadkracht en kunnen regionale vraagstukken gezamenlijk worden opgepakt.

De borging van het fonds na 2021 wordt meegenomen bij de totale financiering van de nieuwe regionale samenwerking.

JOGG (€ 35.000)

In april 2020 zijn de uitgangspunten voor het nieuwe sport- en beweegbeleid door de Raad vastgesteld. Dat betekent dat later dit jaar de nieuwe sportnota wordt vastgesteld. De 4 thema's van het Sportakkoord Overbetuwe vormen de basis van de nota. Dat zijn 1. Iedereen doet mee, 2. Sportieve en gezonde jeugd, 3. Sterke en vitale sport- en beweegaanbieders en 4. Duurzame sportinfrastructuur. De verdere uitrol van de JOGG-aanpak - zie Kadernota 2018 – is opgenomen in de sportnota bij het thema 'Sportieve en gezonde jeugd'. Deze tijdelijke aanpak willen wij hiermee structureel maken. Een PNL is opgenomen om deze aanpak te kunnen continueren.

Muziek in de Klas (€ 53.000)

Naar aanleiding van een motie van de raad in oktober 2018 is er voor 2020 een bedrag van € 53.000 euro beschikbaar voor Meer Muziek in de Klas in het primair onderwijs. Na een inventarisatie en ambitiegesprekken met de scholen is besloten het geld in te zetten voor een vakdocent muziek op 6 van de 22 basisscholen in Overbetuwe. Hiervan krijgen leerlingen 1 les muziekonderwijs per 14 dagen. Om ook na 2020 muziekonderwijs aan te bieden in het primair onderwijs is € 53.000 structureel nodig.

Kunst en Cultuur (€10.000)

Het bestaande budget wordt vrijwel volledig uitgegeven aan structurele subsidies: amateurkunsten, podiumkunsten en kunsten, muziekonderwijs, theater de KiK. Zonder extra geld is er geen budget beschikbaar voor incidentele subsidies op dit beleidsveld. De randvoorwaarden voor deze incidentele subsidies leggen we vast in de cultuurnota.

Schoolmaatschappelijk Werk (€ 100.000)

Er is extra budget nodig voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk om het preventief aanbod in het voorliggend veld te versterken. Deze inzet versterkt de verbinding tussen onderwijs en zorg en vermindert naar verwachting de behoefte aan specialistische hulp door bijvoorbeeld het ontwikkelen van preventief aanbod zoals vroeg signalering voor leerkrachten en mentoren.

Meedoenregeling (€ 210.000)

Begin 2020 is de Meedoenregeling geïntroduceerd als vervanger van de GelrePAS. We zien dat we meer mensen bereiken die een laag inkomen hebben en verwachten dat de deelnemersaantallen nog verder zullen toenemen. Om ook structureel de Meedoenregeling op hetzelfde niveau als in 2020 te kunnen blijven uitvoeren is daarom extra budget nodig.

Zaakgericht werken

Zaakgericht werken is een van de onderdelen van het Klaverblad, één van de speerpunten die het management heeft aangemerkt in de doorontwikkeling van onze organisatie. In 2019 en 2020 is het Zaakgericht Werken voorbereid, in 2020 wordt het zaaksysteem beschikbaar gesteld aan de organisatie. Om de drempel van het werken met het zaaksysteem zo laag mogelijk te maken, en daarmee een archiefwaardige opslag van onze documenten veel beter te borgen dan in het verleden gebeurd is, is het noodzakelijk dat we geautomatiseerde koppelingen maken tussen ons zaaksysteem enerzijds, en diverse taakspecifieke applicaties anderzijds. Daarnaast willen wij ook een koppeling leggen met de Berichtenbox op MijnOverheid, zodat onze digitale correspondentie met de burger terecht komt op Mijn Overheid. Tot slot willen we het portaal dat door het KCC wordt gebruikt vervangen door een verbeterd portaal wat veel eenvoudiger werkt. Hiermee kunnen zij sneller en eenvoudiger de vragen van burgers beantwoorden. Dit leidt tot een hogere kapitaallast in 2022.

Interventieteam (€ 148.000)

Om het interventieteam op hetzelfde niveau te kunnen handhaven als 2020 is vanaf 2021 extra structureel budget nodig.

Beheer openbare ruimte (€ 100.000)

Het areaal van onze openbare ruimte is de afgelopen jaren uitgebreid. Het niet aanpassen van de budgetten, gaat ten koste van het onderhoudsniveau. Daarom wordt er gefaseerd in drie jaar € 300.000 toegevoegd aan het meerjarenperspectief.

Voorstellen voor structureel sluitende begroting 2021

De opgave om tot een sluitende begroting 2021 te komen bedraagt afgerond € 5,3 miljoen. Wij zijn van mening dat we dit resultaat op de korte termijn kunnen realiseren met de volgende voorstellen:

1. Aanpassingen afschrijvingsmethodiek gemeentehuis	€ 140.000
2. Besparing op personeelsbudget	€ 345.000
3. Besparing op organisatiekosten	€ 300.000
4. Diverse besparingen op reguliere taakvelden	€ 192.000
5. Bevriezen van de lasten Sociaal Domein op niveau 2020	€ 1.759.000
6. Verhoging bouwleges	€ 150.000
7. Hogere algemene uitkering door vervallen opschalingskorting	€ 356.000
8. Inzet opbrengst precariobelasting kabels en leidingen	€ 1.500.000
9. Verhoging Onroerende Zaak Belasting	€ 533.000
	€ 5.275.000

Met uitzondering van de voorstellen 7 en 8 werken de financiële effecten ervan door in het meerjarige perspectief. De algemene uitkering (7) en de gemeentelijke belastingen (8) zijn naar hun aard structurele inkomstenbronnen. Dit betekent dat het vervallen van de opschalingskorting en de inzet van de precario opbrengst kabels en leidingen beiden bijdragen aan een structureel sluitende begroting 2021, maar dat deze oplossingen geen effect hebben op de jaren erna. Onze begroting laat in de jaren 2022, 2023 en 2024 tekorten zien van respectievelijk € 1,4 miljoen, 2 miljoen en € 3,6 miljoen. Mocht uw en onze zoektocht naar dekkingsmiddelen in het kader van spoor 2 niet tot voldoende resultaat leiden, dan bestaat de mogelijkheid dat we de genoemde tekorten moeten dekken door een verhoging van de onroerende zaak belasting.

De besparing op de organisatiekosten die we u voorstellen (3) zijn in 2021 realistisch. Of dit ook geldt voor de jaren erna, hangt af van de evaluatie van het personeelsbudget. De evaluatie vindt plaats in aanloop naar de kadernota 2022. Wanneer de evaluatie daartoe aanleiding geeft, komen we in de kadernota met een alternatief dekkingsvoorstel.

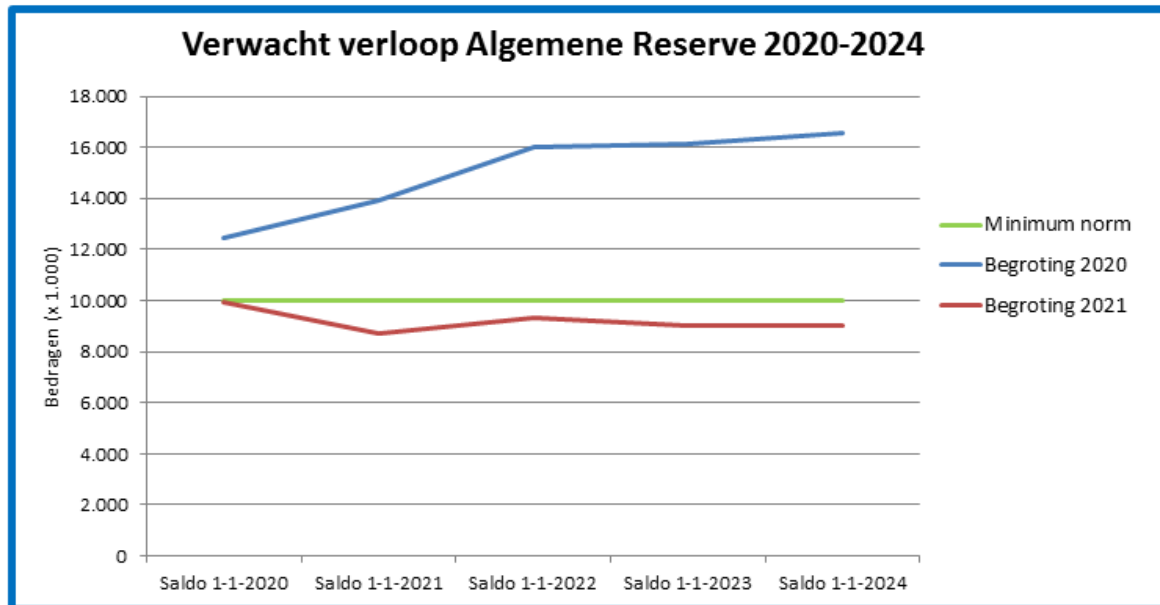
In onderstaande tabel is het effect van deze voorstellen op het meerjarig perspectief, en daarmee op de opgave voor spoor 2, in beeld gebracht.

	2021	2022	2023	2024
Opgave spoor 1 en 2	-5.275	-5.321	-6.312	-8.234
aanpassing afschrijvingsmethode gemeentehuis	140	140	140	140
lasten sociaal domein op niveau 2020	1.759	2.418	2.810	3.071
diverse besparingen op taakvelden	537	422	422	422
verhoging kostendekkende bouwleges	150	150	150	150
gedeeltelijke inzet precario opbrengst kabels en leidingen	1.500			
vervallen opschalingskorting op gemeentefonds	356			
besparing organisatiekosten	300	300	300	300
verhoging OZB 2021 (7%)	533	533	533	533
	5.275	3.963	4.355	4.616
Opgave voor heroverwegingen in spoor 2	0	-1.358	-1.957	-3.618

Voor een verdere toelichting op de voorstellen verwijzen we naar paragraaf VIII Heroverwegingen.

Ontwikkeling van de Algemene Reserve

Het verloop van de algemene reserve is in onderstaande tabel weergegeven (de bedragen zijn x € 1.000). Ten opzichte van de begroting 2020 zien we een daling doordat er in het meerjarenperspectief van de begroting 2020 nog sprake was van begrotingsoverschotten (ca. 0,5 miljoen per jaar). Daarnaast wordt in 2021 een deel van precariobelasting kabels en leidingen (€ 1,0 miljoen) ingezet als dekkingsmiddel voor het begrotingstekort. In de begroting 2020 is er nog vanuit gegaan dat de volledige opbrengst in de Algemene Reserve gestort zou worden.

Een specificatie van de mutaties van de algemene reserve vindt u bij de financiële begroting onderdeel VI Reserves en Voorzieningen.

Uitgangspunten van deze begroting

In deze begroting hanteren we hiervoor de volgende uitgangspunten:

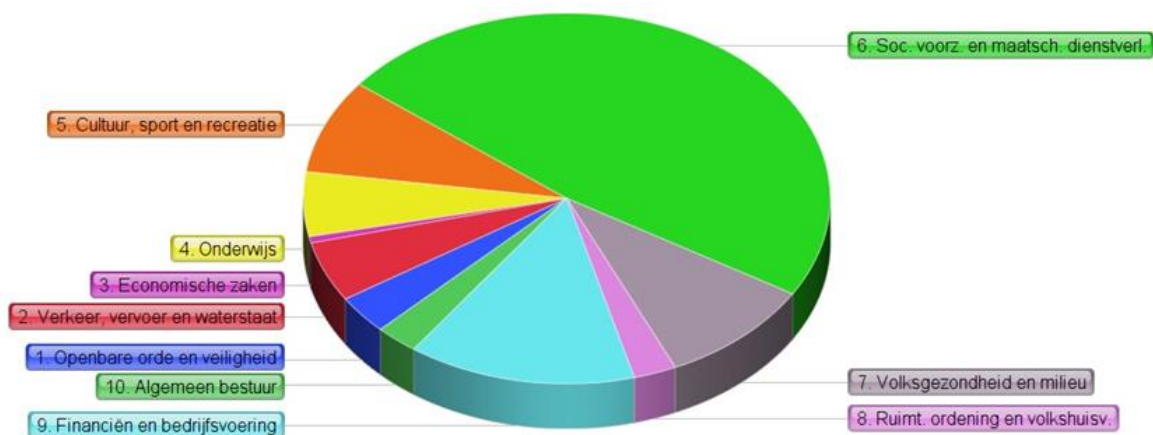
Beleidsmatige uitgangspunten		
1	Ramingen zijn realistisch en	
2	Structurele lasten worden met structurele baten gedekt	
3	Nieuwe uitgaven worden getemperd en zijn alleen mogelijk als bestaand beleid in gelijke mate wordt ingeperkt	
Financiële uitgangspunten	Voorstel	Waarde
1	De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2020	
2	De meerjarenramingen zijn gebaseerd op constante lonen en prijzen	
3	Aantal inwoners op 01-01-2021	Werkelijk aantal op 01-01-2020 plus inschatting groei in 2020 op basis van woningbouwprogramma
4	Rente	
	- investeringen	Conform BBV 2,0%
	- grondexploitaties	Conform BBV 1,66%
	- kortlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente 0,5%
	- nieuwe langlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente 2,0%
5	Formatie en salarissen	
	- Formatie	Overbetuwenorm 0
	- salarissen - sociale lasten	Verwachte cao ontwikkeling Gemiddelde stijging afgelopen jaren 3% (2,5% + 0,5%)
6	Prijsinflatie	Index Materiële Overheidsconsumptie (IMOC) 1,7%
7	Bijdrage verbonden partijen	Op basis van conceptbegroting verbonden partij. Indien de begroting ontbreekt geldt de prijsinflatie 1,7%
9	Belastingen	
	- Onroerende Zaak Belasting	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Toeristenbelasting	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Hondenbelasting	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Precariobelasting	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
10	Heffingen	
	- Marktgeden	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Begraafrechten	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Leges	Verhogen met prijsinflatie 1,7%
	- Rioolrecht	100% kostendekkend 1,7%
	- Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend 1,7%
11	Huuropbrengsten	Conform opdracht Vastgoedvisie 2018

Recapitulatie lasten en baten

Hieronder is een recapitulatie opgenomen met de uitgaven per programma en de belangrijkste inkomsten voor de gemeente in 2021. Per saldo is de begroting sluitend (begrotingssaldo is 0).

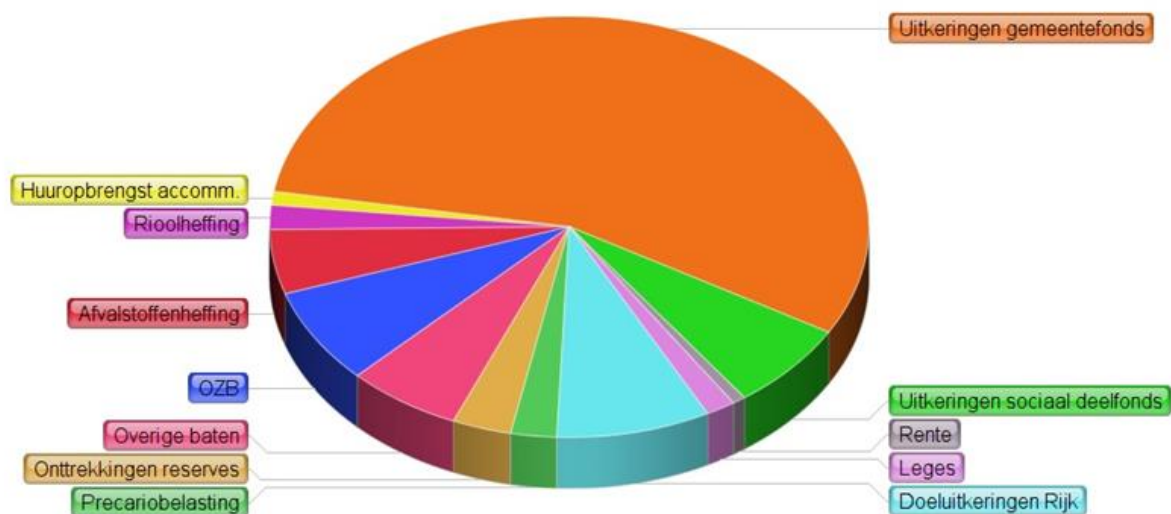
In 2021 wordt ca. € 110 miljoen uitgegeven aan de tien programma's en bijbehorende projecten. In onderstaande tabel ziet u hoe dat bedrag over de verschillende programma's is verdeeld.

UITGAVEN 2021 (bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)	
1. Openbare orde en veiligheid	3.700
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.800
3. Economische zaken	600
4. Onderwijs	6.200
5. Cultuur, sport en recreatie	9.100
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	52.900
7. Volksgezondheid en milieu	10.600
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.900
9. Financiën en bedrijfsvoering	15.400
10. Algemeen bestuur	2.900
Totale uitgaven programma's en bijbehorende projecten	110.100
Diverse overige lasten (onvoorz., inning belast., stort. reserves)	3.100
Totaal uitgaven	113.200

Tegenover bovenstaande uitgaven staan uiteraard ook inkomsten. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste inkomstenbronnen in 2021.

INKOMSTEN 2020 (bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)	
OZB	8.300
Afvalstoffenheffing	5.600
Rioolheffing	2.100
Huuropbrengst accommodaties (o.a. De Helster)	1.200
Uitkeringen gemeentefonds	63.000
Uitkeringen sociaal deelfonds	7.600
Rente eigen en vreemd vermogen	800
Leges (o.a. bouwvergunningen, APV)	1.800
Doeluitkeringen Rijk (o.a. WWB)	9.400
Precariobelasting	2.800
Onttrekkingen uit reserves	3.600
Diverse overige baten	<u>7.000</u>
Totaal inkomsten	113.200

PROGRAMMA 1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Toelichting

Overbetuwe is een relatief veilige gemeente en daar blijven we samen met vele partners voortdurend aan werken. Dit doen we o.a. omdat veiligheid voor onze inwoners en ondernemers hoge prioriteit heeft. We werken er ook aan omdat een veilige gemeente bijdraagt aan een prettige woon- en werkomgeving en het welzijn en de sociale cohesie positief beïnvloedt. Inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en professionele organisaties als politie, Openbaar Ministerie (OM) en veiligheidsregio hebben allemaal een rol binnen het thema veiligheid. Het is dus niet alleen een zaak van de gemeente. Zij heeft binnen dit thema de regierol.

Door de werkwijze die Overbetuwe hanteert in haar veiligheidsbeleid kan er snel en daadkrachtig gereageerd worden op onvoorzienbare of onverwachte ontwikkelingen.

Beleidsnota's

Nota Integrale Veiligheid 2021 – 2022

Wat willen we bereiken?

Verhoging van de objectieve en subjectieve veiligheid voor alle inwoners, bezoekers en organisaties van Gemeente Overbetuwe om op die manier de kwaliteit van de leef-, woon- en werkomgeving te verbeteren.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

10. Handhaving

De evaluatie van het handhavingsbeleid vindt in 2020 plaats. Aan de hand van deze evaluatie wordt het nieuwe handhavingsbeleid geformuleerd wat de basis vormt voor een nieuw handhavingsprogramma. Hierin worden keuzes omtrent prioritering van de handhaving gemaakt en de noodzakelijke capaciteit in beeld wordt gebracht.

11. Openbare orde en veiligheid

In Q4 2020 stelt u het Integraal Veiligheidsplan 2021-2022 vast. Op basis van de veiligheidsanalyse, ervaringen van de afgelopen jaren, prioriteiten van strategische partners en uw speerpunten is gekozen voor de volgende prioriteiten voor de periode 2021-2022:

- aanpak ondermijnende criminaliteit;
- High impact Crimes terugdringen en bestrijden;
- Verkeersveiligheid versterken en
- Weerbaarheid van digitale dreiging vergroten

Voor de uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid stellen wij een uitvoeringsplan op.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
1.1 Crisisbeheersing en brandweer.				
Lasten	2.363	2.363	2.363	2.362
Baten	0	0	0	0
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer.	2.363	2.363	2.363	2.362
1.2 Openbare orde en veiligheid.				
Lasten	1.298	1.282	1.282	1.282
Baten	-90	-90	-90	-90
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid.	1.208	1.191	1.191	1.191
Gerealiseerd resultaat	3.571	3.554	3.554	3.554

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:
- Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest actuele)	Bron
Winkeldiefstal: aantal per 1.000 inwoners	1	0,9	-	-	2,2	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning: aantal per 1.000 inwoners	1,9	1,4	-	-	2,5	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven: aantal per 1.000 inwoners	3,6	3,3	-	-	4,9	CBS - Criminaliteit
Vernielingen: aantal per 1.000 inwoners	3,7	4	-	-	5,8	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt: aantal per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	77	79	105	-	132	Stichting Halt

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Toelichting

Gemeente Overbetuwe ligt centraal tussen Arnhem en Nijmegen aan een knooppunt van snelwegen en een belangrijke openbaar vervoer as. We zetten maximaal in op een goede bereikbaarheid en ontsluiting van onze gemeente.

Een snelle en veilige afwikkeling van verkeersstromen, inclusief het goederenvervoer, vinden wij belangrijk. Vanzelfsprekend hebben we aandacht voor de leefbaarheid van de kernen en willen we verkeershinder zo veel mogelijk beperken. We werken intensief samen met verschillende medeoverheden en externe partijen.

Beleidsnota's

Historische invalswegen 2010
Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2004
Omgevingsvisie
Gebiedsvisie stationsomgeving Zetten-Andelst 2015
Betere bereikbaarheid van modaliteit naar mobiliteit-uitwerking OV-visie, fase 1 (2020) 2016
Fietsvisie Stadsregio Arnhem-Nijmegen 2010
Regionale Aanpak mobiliteit stadsregio Arnhem-Nijmegen 2011
Overbetuwe fiets verder; optimalisatie fietsnetwerk tussen de kernen 2018
Bereikbaarheidsaanpak Regio Arnhem Nijmegen 2017
Samenwerkingsagenda Fiets regio Arnhem Nijmegen 2018

Wat willen we bereiken?

We zetten in op een compleet, samenhangend en veilig verkeer- en vervoersnetwerk. Er moet ruimte zijn voor alle vervoerswijzen (fiets, auto, ov en voetgangers); keuzevrijheid voor de reizigers die aansluit bij de behoefte en het oppakken van innovatieve oplossingen (o.a. slimme mobiliteit). Hierin speelt duurzaamheid een belangrijke rol. We gaan door met de uitvoering van de fietsagenda van de fietsnota "Overbetuwe fietst verder". We optimaliseren het netwerk door realisatie van projecten zoals de stationsomgeving Zetten-Andelst, spoorkruisingen Elst Noord en afslag 38/ontsluiting RTG. We doen onderzoek naar verbetering van het netwerk door te zoeken naar nieuwe (maatwerk)oplossingen die passen bij de behoefte van onze inwoners.

In regionaal verband pakken we de bovengemeentelijke knelpunten in het verkeer- en vervoersnetwerk op. Er is een regionale bereikbaarheidsaanpak voor de regio Arnhem-Nijmegen opgesteld. Deze wordt verder uitgewerkt in een regionale ambitie.

In de werkconferentie Duurzaamheid is duurzame mobiliteit een belangrijk thema. De resultaten zullen een vertaling krijgen in de komende jaren. Zowel op het gebied van gebruik van duurzame vervoermiddelen als het optimaal houden van de verbindingen tussen onze kernen. Ook voor de inwoners die minder mobiel zijn of worden.

Speerpunt(en)/Wat gaan we er voor doen?

12. Mobiliteit

Mobiliteit is volop in beweging! We reizen op steeds meer verschillende manieren en er worden nieuwe diensten ontwikkeld, waarbij de wens van de gebruiker steeds centraler komt te staan. Dit kan ook, want technisch is er steeds meer mogelijk. Tegelijkertijd staat de bereikbaarheid onder druk, zowel in stedelijke kernen als in het landelijk gebied. Ook hebben we een grote verduurzamingsopgave.

Om hier op in te spelen hebben we in 2020 onze ambitie op het gebied van mobiliteit herijkt. Dit heeft geresulteerd in een ambitiesdocument en actieagenda. De ambitie en opgaven geven ons richting in het maken van keuzes op het gebied van mobiliteit en vormen de basis voor concrete acties. In 2021 gaan we aan de slag met de uitvoering van de actieagenda.

Middelen: PNL 10-2020

13. Optimale verbindingen tussen kernen

We geven uitvoering aan de acties uit de fietsagenda, onderdeel van de vastgestelde notitie "Overbetuwe fietst verder" Naar een optimaal fietsnetwerk tussen de kernen (raadsbesluit 9 januari 2018). De agenda bestaat uit 27 acties. De volgende acties zijn voor 2021 opgenomen:

- Fietspad 1e Weteringswal tussen Gr. Molenstraat en Rijksweg Noord (PNL 8 miv 2022)
- Fietsvoorziening Zeegstraat

Voor het realiseren van de ambitie in de fietsagenda is naast investeringsbudget ook personele capaciteit geraamd.

Middelen PNL 13-2020

33. Verbeteren Infrastructuur Elst Noord

In 2021 ronden we alle werkzaamheden voor het project Elst Noord Spoor kruisingen af. Alle benodigde verbeteringen van de infrastructuur in Elst Noord zijn dan gerealiseerd en we hebben dan geen overwegen meer op het spoor tussen Arnhem en Nijmegen. Hiermee borgen we een betere en veilige doorstroming voor alle verkeersmodaliteiten, betere bereikbaarheid en regiofunctie van Elst, en maken we een verbeterde en intensievere treinverbinding op dit spoortraject mogelijk.

34. Stationsomgeving Zetten-Andelst

We geven uitvoering aan de ambitie, die is gesteld in de Gebiedsvisie Stationsomgeving Zetten-Andelst: een impuls geven aan de kwaliteitsverbetering van het stationsgebied. Belangrijke kwesties zijn de bereikbaarheid van het station, relatie station en Zetten en benutting en gebruik van de beschikbare openbare ruimte rondom het station. Er is een schetsontwerp gemaakt voor de herinrichting van de directe stationsomgeving. Dit schetsontwerp gaan we in 2021 uitwerken, realisatie staat gepland voor eind 2021-2022. We beschouwen deze maatregelen als eerste fase. Vervolgens gaan we verkennen wat er nodig is om invulling te geven aan de ambities om de relatie te versterken tussen station en Zetten en hoe we benutting en gebruik van de overige beschikbare openbare ruimte rondom het station kunnen verbeteren.

51. Bestrijding invasieve plantensoorten

In 2018 heeft de EU de verordening Invasieve Uitheimse Soorten 1143/2014 vastgesteld. Op grond hiervan zijn gemeenten verplicht invasieve soorten te bestrijden. De Reuzenberenklauw (volksgezondheid) valt hier onder. De Japanse Duizendknoop niet, echter deze inheemse soort zorgt voor veel schade aan onder andere bestrating en funderingen. Ook deze willen we bestrijden.

52. Rehabilitatie Vogelenzang Elst

In 2000 is het gebied aangewezen als 30 km-zone waarbij weinig maatregelen zijn genomen om het wegbeeld hierop aan te passen, hetgeen wel een wettelijk eis is. In 2020/2021 vervangt de gemeente het asfalt door klinkers en qua riolering worden de huis- en kolkaansluitingen vervangen. Gelijktijdig renoveert de gemeente de groenvoorzieningen in delen van de wijk waar geen rehabilitatie van het wegdek plaatsvindt. Het wegprofiel tussen Varikse Zwarte en de Griend worden verlegd om meer ruimte te creëren voor nieuwe groenstructuur. De aanpak wordt integraal opgepakt. De kosten voor vervanging huisaansluitingen en kolken worden gedekt uit het GRP. In het Programma Nieuwe Lasten houden we rekening met een verhoging van de lasten in 2022 en 2023.

53. Vervanging wegdekken Poort van Midden Gelderland

De vervanging van de wegdekken van de Poort van Midden Gelderland zijn in het kader van de ombuigingsvoorstellen met een jaar uitgesteld.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
2.1 Verkeer en vervoer.				
Lasten	5.497	5.678	5.809	5.821
Baten	-26	-26	-26	-26
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer.	5.471	5.653	5.783	5.795
2.2 Parkeren.				
Lasten	219	219	220	221
Baten	-39	-39	-39	-39
Totaal 2.2 Parkeren.	179	180	181	181
2.5 Openbaar vervoer.				
Lasten	76	76	76	76
Totaal 2.5 Openbaar vervoer.	76	76	76	76
Gerealiseerd resultaat	5.726	5.909	6.040	6.053

PROGRAMMA 3 ECONOMISCHE ZAKEN

Toelichting

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, participatiebanen en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. Wij zetten daarom in op een sterk ondernemersklimaat en ondernemersvriendelijke dienstverlening.

In Overbetuwe zijn 4.579 (bedrijfs)vestigingen die samen zorgen voor 22.446 banen. Het afgelopen jaar was er een groei van ruim 5% van de werkgelegenheid (1.128 nieuwe banen). Overbetuwe is na Arnhem en Nijmegen de grootste gemeente qua werkgelegenheid in de regio Arnhem Nijmegen.

Beleidsnota's

Economisch Uitvoeringsprogramma 2019 – 2022

Wat willen we bereiken?

Gemeente Overbetuwe werkt al jarenlang nauw samen met ondernemers om te komen tot een sterk vestigingsklimaat. Kansen en problemen worden gezamenlijk opgepakt. De ambitie is om deze samenwerking verder uit te bouwen. Gemeente Overbetuwe staat al jarenlang bekend als een ondernemersvriendelijke gemeente. De ambitie is om dit minimaal behouden en vooral verder te versterken zodat ondernemers zich optimaal op hun ondernemerschap kunnen richten.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

15. Economisch Uitvoeringsprogramma

Het budget voor de uitvoering van het Economisch Uitvoeringsprogramma voor 2021 is € 70.000. Het budget in 2020 was € 100.000, in het kader van spoor 1 is dit verlaagd met € 30.000.

Het Economisch Uitvoeringsprogramma is opgesteld voor de periode 2019-2022 en bevat drie speerpunten:

1. Ondernemersvriendelijke gemeente
2. Samenwerking
3. Sterke en vitale werklocaties

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
3.1 Economische ontwikkeling.				
Lasten	258	258	258	258
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling.	258	258	258	258
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.				
Lasten	199	199	222	222
Baten	-170	-170	-170	-170
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.	29	29	52	52
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	40	40	40	40
Baten	-37	-37	-37	-37
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3	3	3	3
Gerealiseerd resultaat	289	289	313	313

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Ondernemerscentrum De Schalm BV

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest Bron actuele)
Banen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	661,4	714	745,1	-	792,1 LISA
Vestigingen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	144,6	148,6	152,7		151,6 LISA
% Functiemenging	50,8	52,5	53,3	-	53,2 CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS

Toelichting

Goed en passend onderwijs biedt alle kinderen een goede basis voor de rest van hun leven. We gaan uit van de kracht van de kinderen en hun ouders. Gemeente schept kansen door onderwijs goed te faciliteren op de gebieden waar zij verantwoordelijk voor is: huisvesting, een zorgstructuur, schoolbegeleiding en educatie op het gebied van cultuur, natuur en milieu. Uitgangspunt is dat onderwijs en zorg dichtbij ieder kind beschikbaar zijn voor zover dat mogelijk is gezien de schaalgrootte van onze gemeente. Voor kinderen die een extra steun in de rug nodig hebben, investeren we meer dan wettelijk voorgeschreven in voor- en vroegschoolse educatie, passend onderwijs en leerlingenvervoer.

Wij willen de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren. Bijvoorbeeld door lokale en regionale ondernemers aan het onderwijs te koppelen. Wij willen een goede beroepskeuze (en voorafgaand daaraan een geschikte profielkeuze) stimuleren voor alle leerlingen van het Voorgezet Onderwijs.

Voldoende digitale, reken- en lees- en schrijfvaardigheden zijn een basis vereiste om mee te kunnen blijven doen in de maatschappij. Daarom willen wij extra werk maken van de bestrijding van laaggeletterdheid.

Wat willen we bereiken?

In stand houden van een divers onderwijsaanbod in voldoende ruime, adequate en toekomstbestendige gebouwen. Door een kwalitatief goede leer- en ontwikkelomgeving te bieden maken wij een leven lang leren mogelijk.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

16. Strategisch Meerjarig Huisvestingsplan 2020

De bedoeling is dat het SHP in december 2020 in de Raad komt en dus niet meer doorwerkt naar 2021. Het speerpunt komt daarmee te vervallen. Voor de uitvoering van het SHP zijn de bedragen al opgenomen op het PNL 2021-2024 in deze Programmabegroting 2021. Dit betreft bijvoorbeeld de verhoging vervangende nieuwbouw SamSam en De Meeuwenberg.

17. Doorlopende leerlijn

Onze focus zal de komende periode voornamelijk liggen op de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat betekent dat we onze huidige activiteiten richten op het versterken van de ronde tafel overleggen en zorgadviesteams. We verbeteren de verbinding tussen onderwijs en jeugdconsultanten en kijken kritischer naar de toekenning van zorg binnen onderwijs (ZBO). We focussen op een goede overgang van de voorschoolse periode naar het onderwijs en brengen een betere samenwerking tot stand tussen kinderopvang, onderwijs, de samenwerkingsverbanden en gemeente. We richten onze activiteiten ook op het gebied van het voorkomen van onderwijsachterstanden en het voortijdig zonder startkwalificatie verlaten van het onderwijs.

37. Huisvesting OBC

In 2021 zal de nieuwbouw van het OBC afgerond worden. Op dit moment is de verwachting dat de school vanaf de herfstvakantie 2021 in gebruik zal worden genomen. Daarnaast zal de richting van het openbare gebied rondom de school worden afgerond.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
4.1 Openbaar basisonderwijs.				
Lasten	43	43	43	43
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs.	43	43	43	43
4.2 Onderwijshuisvesting.				
Lasten	3.249	3.285	3.395	3.392
Baten	-44	-44	-44	-44
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting.	3.205	3.240	3.351	3.347
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.				
Lasten	2.919	2.978	3.026	3.091
Baten	-160	-160	-160	-160
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken.	2.760	2.818	2.866	2.931
Gerealiseerd resultaat	6.007	6.101	6.260	6.321

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- MGR Sociaal Domein regio centraal Gelderland

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest actuele)	Bron
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,3	1,8	-	-	1,9	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	0	0,8	-	-	1,9	DUO/Ingrado
Relatief verzuim: aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	15,78	17	-	-	23	DUO/Ingrado

PROGRAMMA 5 CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Toelichting

De gemeente streeft naar een variatie en diversiteit in culturele uitingen. Kernwoorden daarbij zijn verbinding, samenwerken en ontmoeten, waarbij jeugd en educatie belangrijke onderwerpen zijn. Met voorzieningen passend bij de profielen van de verschillende kernen willen we beter aansluiten bij de wensen van de bewoners en de eigen positie tussen Arnhem en Nijmegen versterken. De leefbaarheid van dorpen moet dus behouden blijven, met aandacht voor de diverse karakters. Overbetuwe heeft al veel te bieden aan kunst, cultuur en erfgoed. Dat willen we graag behouden en verder ontwikkelen.

Uit de meest recente sportnota blijkt dat de gemeente een sportieve gemeente is. Voor de inwoner is er van alles te doen. Van binnen- tot buitensporten en van individuele tot teamsporten. Een belangrijke bouwsteen is de keuze voor de versterking van de sportieve infrastructuur. Daarnaast willen we de positieve maatschappelijke effecten van sport, zoals gezondheid en participatie, beter benutten. Het taakveld recreatie en toerisme heeft als doelstelling om samen met de gemeente Lingewaard recreatie en toerisme te versterken en daardoor de aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten. Dit doen we bijvoorbeeld door verblijfsmogelijkheden uit te breiden, dagrecreatie te bevorderen en bereikbaarheid te optimaliseren. Daarbij zijn marketing en communicatie sleutelwoorden.

Cultuur, sport en recreatie staan overigens niet los van andere beleidsterreinen. Het zijn namelijk beleidsterreinen die een bijdrage leveren aan het realiseren van onze brede maatschappelijke doelen, zoals meedoen, multifunctionaliteit en eigen kracht.

Beleidsnota's

Sportnota Sterk(er) aan de basis 2013
Startnota archeologische monumentenzorg Overbetuwe 2009
Nota Kunst en Cultuur 2017
Erfgoedplan Overbetuwe 2004
Actualisatie Flora en Fauna-onderzoek Elst Centraal 2009
Natuurwaardenonderzoek 2003
Uitvoeringsbeleid evenementen 2016
Landschapsvisie 2010
Monumentenlijst 2014
Nota kampeerbeleid 2008
Nota recreatie en toerisme 2017
Nota Toeristische bewegwijzering 2013
Visie op bibliotheekfuncties Overbetuwe 2016

Wat willen we bereiken?

Sport

Sport heeft een prominente plek binnen ons beleid gekregen en wordt ook als middel ingezet om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen, overgewicht onder jeugd en jongeren tegen te gaan, zelfredzaamheid onder senioren te verbeteren en participatie onder inwoners te bevorderen. Begin 2020 is met meer dan 80 (sport)verenigingen, onderwijs-, gezondheid- en welzijnsinstellingen een lokaal sportakkoord gesloten. De gemeente heeft de acties waarbij zij betrokken is verwerkt in de *nota van uitgangspunten voor het sportbeleid*. Deze uitgangspunten werken wij uit tot nieuw sportbeleid. Deze nieuwe Sportnota leveren wij einde 2020 op en formuleert onze ambities voor het versterken van sportverenigingen, het stimuleren van een actieve en gezonde leefstijl en het inzetten van sport als middel binnen het sociaal domein.

Kunst

De kern Heteren zal met een kunst-entree-route de identiteit van het dorp langs de A50 verbeelden en zo de bezoeker/automobilist verleiden de afslag richting Heteren, het dorpscentrum en de Rijn te nemen. Burgerparticipatie heeft geresulteerd in de keuze voor het ontwerp van de Groei & Bloei Kunstroute. Inwoners en basisschoolleerlingen worden betrokken bij de realisatie in 2020/2021.

Cultuur

Door het aanbieden van een Cultuurmenu voor het primair en voortgezet onderwijs legt onze nieuwe cultuurcoach de verbindingen tussen het onderwijs en het lokale culturele aanbod. We willen ondersteuning bieden bij de bevordering van cultuureducatie en muziekonderwijs bij alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Die ondersteuning gaat gefaseerd. We lopen daarin mee met de ontwikkelingen van Cultuur Met Kwaliteit. De eerste focus ligt op het primair onderwijs. Het voortgezet onderwijs wordt op korte termijn betrokken. Beoogd doel is een Convenant Cultuureducatie met als belangrijk deelconvenant Meer Muziek in de Klas Lokaal, dat naar verwachting begin 2021 wordt gesloten.

Erfgoed

In aanloop naar het Unesco Werelderfgoed predicaat voor de Romeinse tempel onder de Grote Kerk, laten we inwoners, ondernemers en bezoekers van Overbetuwe kennis maken met ons rijke Romeinse verleden. Ook ondersteunen en faciliteren we andere, lokale en regionale initiatieven om aandacht te geven aan andere rijke periodes uit de geschiedenis van Overbetuwe.

We werken aan unieke projecten die Overbetuwe mooi op de kaart zetten. Dit heeft positieve gevolgen voor de onderscheidende identiteit van Overbetuwe en de zichtbaarheid van onze gemeente voor toeristen. Daarmee hebben onze projecten een aanzuigende werking voor de plaatselijke middenstand.

Het erfgoedplan is in 2014 geëvalueerd en actueel bevonden. Daarnaast zijn onderdelen zoals Erfgoedbeleving en de opgaves rondom de Romeinse Limes opgenomen in de Cultuurnota. In de Nieuwe Cultuurnota vanaf 2021 zal de actualisering van het Erfgoedplan worden opgenomen. Binnen dit Erfgoedbeleid worden de nieuwe Omgevingswet en Erfgoedwet meegenomen.

Daarnaast kunnen **Kunst, Cultuur en Erfgoed** dienen als middel om de meer kwetsbare inwoners van Overbetuwe te bereiken, als participatiemiddel en als mogelijkheid om belangrijke thema's onder de aandacht te brengen. De komende jaren zoeken we bewust deze verbindingen op.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

18. Sportnota

In 2020 is er een lokaal sportakkoord gesloten met vele verenigingen en organisaties die zich bezig houden met sport en bewegen. Op basis hiervan zijn de uitgangspunten voor de sportnota door uw raad vastgesteld. Vertaling hiervan naar een compleet sportbeleid is in 2020 afgerond. Corona maatregelen hebben een grote impact gehad op het verenigingsleven en het beweeggedrag van onze inwoners. Stimulering en ondersteuning van zowel verenigingen als individuele inwoners legden wij vast in het beleid en voeren wij uit via onze partners van het sportakkoord en Overbetuwe Beweegt. Onderdeel van het nieuwe sportbeleid zijn een nieuwe tarievenstructuur en de uitkomsten van het onderzoek naar meer vitale sportparken.

19. Uitvoering nota Kunst, cultuur en Erfgoed

In de eerste helft van 2021 wordt een nieuwe nota kunst, cultuur en erfgoed opgesteld. In deze nota formuleren we de gemeentelijke visie op kunst, cultuur en erfgoed.

In het kader van het Uitvoeringsplan Kunst, Cultuur, Erfgoed, Recreatie, Toerisme en Sport - Sociaal Domein gaan we in 2021 cultuureducatie verder ondersteunen met de inzet van de cultuurcoach. Aan het primair en secundair onderwijs wordt een Cultuurmenu aangeboden, met vooral lokaal cultureel aanbod.

De ondertekening van het Convenant Cultuureducatie & Meer Muziek in de Klas heeft vanwege corona vertraging opgelopen en vindt plaats uiterlijk begin 2021. Het convenant wordt gesloten met scholen, Provincie, andere organisaties en fondsen. Op dit moment werken wij met deze partners samen om cultuureducatie en in het bijzonder muziekonderwijs beter te verankeren in het primair onderwijs.

Met de gemeenten Lingewaard, Rheden, Arnhem en Renkum wordt een regionaal muziekakkoord gesloten. Verder realiseren we openbare kunst in Heteren en wordt een Romeinen-fietsroute gerealiseerd, waarmee we monumentale plaatsen in Overbetuwe in beeld gaan brengen. Ook gaan we door met het zichtbaar maken van de Romeinse Limes in en om Elst.

20. Nota toerisme en recreatie

De laatste projecten uit het regioprogramma Rivierengebied Gelderland Herdenkt worden gerealiseerd. De stolpersteinen worden geplaatst bij de huizen van de, in de Tweede Wereldoorlog, afgevoerde Joodse gezinnen. In overleg met Park Lingezegen worden ruiterroutes gerealiseerd, watertap- en oplaadpunten bij boerenrustpunten en pleisterplaatsen gerealiseerd en de laatste signings 'Welkom in de Betuwe' bij op- en afritten van snelwegen geplaatst. De uitvoering van het masterplan Airborne Region loopt nog door tot en met 2022.

31. Nieuwbouw Multifunctioneel Sportcentrum te Elst

Het collegevoorstel (20bw000317) betreffende het Projectplan nieuwbouw Multifunctioneel Sportcentrum, raming en planning zijn 21 juli door het college geaccordeerd. Hierin worden processtappen beschreven, zodanig dat de planuitwerking van de nieuwbouw Multifunctioneel Sportcentrum kan worden gestart. De uitwerking van de definitiefase voor de nieuwbouw van een multifunctioneel sportcentrum zal plaatsvinden langs 2 hoofdsporen, zijnde een volledig Programma van Eisen uitgewerkt voor scenario 2 'Lokaal met ambitie' en een volwaardig Locatieonderzoek voor locatie Woongaard en de Helster.

Naast de twee hoofdsporen van het uitwerken van het Programma van Eisen en de Locatiestudies, worden twee parallelsporen uitgewerkt, zijnde de grondexploitatie en investerings- en exploitatiekosten van het multifunctioneel sportcentrum voor de Woongaard en de huidige Helster en het uitwerken van een aanbestedingsconstructie ten behoeve van beoogde realisatie in 2023 op basis van het financiële kader zoals opgenomen in de kadernota 2020.

De investeringskosten voor de uitvoering van de definitiefase voor de externe advieskosten (€ 98.000) en voor in te huren projectmanagement (€ 41.000), bedragen totaal € 139.000 afgerond. Aan krediet was reeds € 60.000 beschikbaar gesteld. Aanvullend moet thans dus nog € 79.000 beschikbaar gesteld worden. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten bedragen € 4.831. In het PNL 2020-2023 is voor de projectvoorbereiding 4 x € 60.000 = € 240.000 opgenomen. Het hiervoor geraamde investeringsbedrag kan dus uit de PNL raming gedekt worden. De kapitaallasten gaan in vanaf 2023. Naast externe kosten en inhuur worden ook uren gemaakt door de eigen organisatie, zoals projectondersteuning, verkeersadvisering, juridische advisering, communicatie en dergelijke. Ook die kosten behoren op grond van het BBV te worden geactiveerd. Het totaal van die kosten bedraagt € 90.000 hiervoor is dekking binnen de begroting.

32. Actualisering Kwaliteitsplan Beheerplan Openbare Ruimte

In 2020 is het IKP OR ter vaststelling aan de raad aangeboden. Hierin wordt de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines voor de openbare ruimte op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het nieuwe IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte.

Het vastgestelde IKP OR is uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en de basis voor de uitwerking in beheerplannen. U heeft de mogelijkheid om het kwaliteitsniveau te beïnvloeden door het budget voor openbare ruimte te herzien in de begroting 2021 of komende jaren.

35. Landschapspark Park Lingezen

Vanaf 2021 is de nieuwe organisatie van Park Lingezen ingericht voor de coördinatie van het beheer, de doorontwikkeling, de invulling van het evenemententerrein en zijn er op het gebied van landbouw, sport, food, kunst en cultuurhistorie makelaars ingesteld om verbinding met partijen in het gebied te gaan maken. De nieuwe GR is eind 2020 door de raden van de betrokken partijen, gemeente Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem en Nijmegen vastgesteld. Provincie Gelderland en waterschap Rivierenland zijn uitgetreden.

36. Landschapspark De Danenberg

Landschapspark De Danenberg betreft het ontwikkelen van een sterke samenhangende landschappelijke structuur, die mogelijkheden biedt voor recreatie en toerisme en welke tegenwicht biedt tegen de verstedelijking als gevolg van onder meer de realisatie van Park15. Naast de landschappelijke structuur worden binnen De Danenberg ook woningen gerealiseerd als kostendrager voor de ontwikkeling van landschappelijke elementen. Het plangebied is in drie delen opgesplitst. Voor de flanken van het gebied nabij Slijk-Ewijk en de Nieuwedijk heeft de gemeente afspraken gemaakt met grondeigenaar De Brouwerij over de verdere ontwikkeling en realisatie van landschappelijke elementen en woningbouw. Het middengebied is inmiddels eigendom van de gemeente. Voor dit middengebied zal de gemeente in samenspraak met inwoners en andere belanghebbenden komen tot een nadere uitwerking en realisatie van de onderdelen uit de Landschapsvisie De Danenberg en het Realisatie- en beheerplan De Danenberg.

41. Visie op bibliotheek

In 2021 werken wij verder aan de uitvoering van het bibliotheekbeleid zoals met uw raad besproken en besloten. Vanuit een gezonde financiële exploitatie en een nieuwe strategische visie die OBGZ koppelt aan de ontwikkelingsvisie op bibliotheekfuncties van de gemeente Overbetuwe verbeteren wij dienstverlening en spreiding. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de sociale functies die de bibliotheek vervult. Naast ontwikkeling van (digi)taalvaardige inwoners en een inclusieve samenleving speelt de bibliotheek een rol als "huiskamer" van het dorp. Vooral in Heteren komt dit tot uiting in het "Hart van Heteren". Deze gedacht verwerken wij ook in planvorming rond de Wanmolen. Met het realiseren van servicepunten in Driel en Herveld wordt de dienstverlening van de bibliotheek dichterbij inwoners gebracht. Met omliggende gemeenten en OBGZ werken wij aan eenduidige financiering en (maatschappelijke) verantwoording.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
5.1 Sportbeleid en activering.				
Lasten	702	702	702	702
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering.	702	702	702	702
5.2 Sportaccommodaties.				
Lasten	2.703	2.703	3.261	3.264
Baten	-1.091	-1.091	-1.091	-1.091
Totaal 5.2 Sportaccommodaties.	1.612	1.612	2.171	2.173
5.3 Cultuurpresent.-productie en partic				
Lasten	480	478	451	451
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.3 Cultuurpresent.-productie en partic	480	478	451	451
5.5 Cultureel erfgoed.				
Lasten	144	114	114	114
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed.	144	114	114	114
5.6 Media.				
Lasten	1.045	895	895	895
Baten	-24	-24	-24	-24
Totaal 5.6 Media.	1.021	871	871	871
5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie				
Lasten	3.987	3.957	3.871	3.869
Baten	-162	-162	-162	-162
Totaal 5.7 Openb. groen & (openlucht) recreatie	3.825	3.795	3.709	3.707
Gerealiseerd resultaat	7.783	7.571	8.017	8.017

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Park Lingezege
- Recreatieschap Overbetuwe

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest actuele) Bron
% Niet-sporters	-	-	-	-	48,7 Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

PROGRAMMA 6 SOCIALE VOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Toelichting

We streven naar een samenleving waar inwoners elkaar ondersteunen, hun eigen kracht en dat van hun netwerk optimaal benutten en naar vermogen kunnen meedoen. Dit betekent dat inwoners die behoefte hebben aan zorg of ondersteuning, kunnen rekenen op hulp vanuit de gemeente. Maar het betekent ook dat we inwoners helpen om hun eigen kracht te versterken. En dat we investeren in laagdrempelige (algemene) voorzieningen. Op het gebied van werk en inkomen staat het meedoen naar vermogen centraal. Uitgangspunt is dat inwoners die kunnen werken, het beste af zijn als ze in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Als zij daarbij ondersteuning nodig hebben, geeft de gemeente die. Inwoners die (nog) niet kunnen werken, participeren op een andere, passende manier. Als werken (nog) niet tot de mogelijkheden behoort, mogen inwoners rekenen op financiële ondersteuning door de gemeente.

We hebben onze taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugdwet in 2015 ingevoerd. Nu is het moment om een stevige veranderslag in te zetten; de werkelijke transformatie. Dit willen we niet zonder reden; zowel inwoners, onze partners als de gemeente zien veel kansen voor verbetering. Wij denken dat we de ondersteuning van onze inwoners beter én betaalbaar kunnen organiseren. Zodat zij die ondersteuning nodig hebben, dit ook in de toekomst kunnen blijven ontvangen.

Voorzieningen op maat voor levendige kernen

We leven in een landelijke woonomgeving met het comfort van de dorpsgemeenschap waar je weet dat je er toe doet en het verschil kunt maken. De gemeente wil een partner zijn die krachtige kernen faciliteert door bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven onderling te verbinden en door bewonersinitiatieven te begeleiden. De behoefte en het zelf organiserend vermogen van inwoners in en buiten de kernen is hierbij leidend. We kiezen daarom voor differentiatie per kern. We zijn flexibel en toekomstbestendig (om in te kunnen spelen op o.a. demografische ontwikkelingen). We investeren minder in gebouwen en meer in activiteiten. Juiste verwachtingen tussen gemeente en inwoners/maatschappelijke partijen zijn essentieel om kern- of gebiedsgericht samen te werken. Vooraf moet helder zijn wat de mate van invloed en inspraak van deelnemers is. De recent vastgestelde visie op de interactie met de samenleving geeft daarbij richting aan ons handelen.

Beleidsnota's

Visie en ontwikkeling Participatiewet 2019-2022
Uitvoeringsplan Van cliënt naar kandidaat 2019
Integraal armoedebeleid 2019 – 2022
Visie op de organisatie van het Sociaal Domein 2019
Transformatieagenda 2017 - 2019
Beleidsplan Sociaal Domein 2020 - 2025
Kaderstellende nota voor de decentralisaties 2013
Sociaal Maatschappelijke Visie 2013
Visie op Vastgoed 2018

Wat willen we bereiken?

Een sterke sociale basis, kwaliteit van leven van onze inwoners, voldoende mogelijkheden om talenten te ontwikkelen en een leefbare en inclusieve samenleving. Dát is onze ambitie.

We hebben deze ambitie uitgewerkt in zes doelen:

1. Inwoners van Overbetuwe hebben zorg voor elkaar: sociale cohesie.
2. Inwoners zijn vitaal en doen mee: sociale empowerment en de dimensies van Positieve Gezondheid.
3. Ondersteuning is passend en nabij: sociale en economische zekerheid.
4. Inwoners hebben mogelijkheden zichzelf te ontwikkelen: sociale empowerment.
5. Inwoners zijn tevreden over hun leefomgeving: alle voorwaarden voor sociale kwaliteit.
6. Voorzieningen zijn toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed: sociale inclusie.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

03. Passende inrichting sociaal domein (Overbetuwe samen)

In het beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025 is beschreven hoe wij de inrichting van het sociaal domein organiseren. In dit beleidsplan beschrijven we de doelen en beleidsvoornemens gericht op een sterke sociale basis in Overbetuwe en een integraal aanbod van ondersteuning dat ook in de toekomst betaalbaar is. Dit beleidsplan gaat over de uitvoering van de basistaken die we als gemeente hebben vanuit de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en Schuldhulpverlening en onderwijs. Deze taken werken we niet per wet of per thema uit, maar integraal, inclusief en vanuit het perspectief van de inwoner en zijn of haar omgeving. De inwoner staat centraal. Niet de ondersteuning, en niet onze beleidsvelden. Het gewone leven is de basis, waar mensen naar elkaar omkijken. Onderdeel van het beleidsplan is een financieel kader voor de komende jaren. Om binnen dit financieel kader te blijven en financieel in evenwicht te komen, is een aantal maatregelen geformuleerd. Deze maatregelen zullen in 2021 grotendeels uitgevoerd worden.

De vorming van het Sociaal Team Overbetuwe (STO) en een sterk netwerk van betrokken partners is een belangrijke pijler van ons beleid. In Overbetuwe werken professionals vanaf 1 januari 2020 vanuit één integraal Sociaal Team Overbetuwe (STO). Van vrijwilligers, (welzijns)werkers van Forte, Santé en MEE tot Wmo- en jeugdconsulenten en 2e lijns-professionals. Het STO is een flexibel en multidisciplinair samenwerkingsverband dat gericht is op het faciliteren en ondersteunen van de inwoners van Overbetuwe conform onze uitgangspunten en doelen. Het STO is dan ook nabij de sociale structuren in de dorpen en wijken.

In het beleidsplan staan 6 doelen centraal. Hieronder noemen we per doel een aantal activiteiten die in 2021 prioriteit hebben.

1. Inwoners van Overbetuwe hebben zorg voor elkaar
  - Dorpsprofielen en dorpsagenda's faciliteren
  - Eenzaamheid signaleren en voorkomen
  - Mantelzorgondersteuning en -waardering verder versterken
2. Inwoners voelen zich vitaal, iedereen telt en doet mee
  - Uitvoering Participatiewet: 'Van cliënt naar kandidaat'
  - Maatwerkvoorzieningen ombuigen tot algemene voorzieningen
  - Uitvoering geven aan uitvoeringsplan armoede: een gezonde financiële basis
3. Ondersteuning is passend en nabij, voor jong en oud
  - Sociaal Team Overbetuwe: ons integrale samenwerkingsnetwerk verder bouwen en bestendigen
  - Onafhankelijke cliëntondersteuning versterken
  - Verbinden onderwijs, (gezondheids-)zorg en ondersteuning
  - Verbreden laagdrempelige ondersteuning jeugd
  - Voorkomen en afschalen van zware zorg (verblijf)

4. Inwoners hebben mogelijkheden zichzelf te ontwikkelen (m.n. jeugd)

- Overgang van adolescentie naar volwassenheid
- Kinderen en jongeren doen en beslissen mee

5. Inwoners zijn tevreden met hun (fysieke) leefomgeving

- Wonen en zorg: inventarisatie voorzieningen

6. Voorzieningen en ondersteuning zijn betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed

- Communicatie: actief en duidelijk
- Omgekeerde en integrale verordening
- Toezicht, handhaving en fraudebestrijding
- Monitoring en registratie optimaliseren
- Maatregelen betaalbaarheid uitvoeren

04. Passende voorzieningen Sociaal Domein

Speerpunt 03 en 04 zijn samengevoegd.

05. Participatie

Voor inwoners die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van een uitkering (Participatiewet) willen we zowel inzetten op re-integratie als op passende vormen van participatie. Het visiedocument “Visie en ontwikkeling Participatiewet 2019-2022” bevat de lange termijnvisie op de participatie van inwoners die een uitkering van ons ontvangen. Daaronder ligt het uitvoeringsplan “Van cliënt naar kandidaat” dat in 2019—2020 geïmplementeerd is. Voor 2021 gaan we verder met de borging van dit uitvoeringsplan. We ondersteunen onze bijstandsgerechtigden optimaal op weg naar participatie en werk. We leggen de verantwoordelijkheid hierbij bij henzelf; de regie moet bij de kandidaat liggen. Voorbeelden hiervan zijn: De Overbetuwe Werkt app en het screeningsinstrument. Middels een goede screening wordt er inzichtelijk gemaakt waar de kandidaat nog ondersteuning bij nodig heeft. Hierdoor kunnen de klantmanagers gericht ondersteuning bieden daar waar het nodig is.

De koppeling met onderwijs (jeugd) wordt in 2021 door de ontwikkeling van een doorlopende zorg en ondersteunende lijn verder versterkt. In 2021 bereiden we ons voor op de invoering van de nieuwe wet inburgering per 1 juli 2021 en starten we met de uitvoering. Hierbij komt de regie van de integratie van statushouders weer bij de gemeente te liggen. We borgen een integrale integratie van nieuwe Nederlanders samen met onze inwoners.

Daarnaast wordt er 2021 gewerkt aan een sociaal domein brede omgekeerde verordening. Waarin niet de wetten en de regels leidend zijn, maar de hulpvraag van de inwoner. De omgekeerde verordening kijkt naar het effect voor de burger, is in begrijpelijke taal geschreven en biedt een goede basis voor integraal werken.

06. Armoedebeleid

De contouren voor ons armoedebeleid zijn geschetst in het beleidsbeleidsplan integraal armoedebeleid 2019-2022. We zetten sterk in op preventie en voorkoming van verdere vergroting van schulden bij onze inwoners. Persoonlijke contacten en huisbezoeken blijven bij voorkeur de manieren om met onze inwoners in contact te staan. Onze dienstverlening wordt afgestemd op de gevolgen en effecten van het Coronavirus. Bestaande samenwerkingen met organisaties die signalen over betalingsachterstanden met ons delen worden gehandhaafd en nieuwe partijen worden toegevoegd aan deze keten. Wij handelen alle signalen over schulden conform de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening af en kiezen daarvoor de meest effectieve manier om inwoners te benaderen. Het aanbod binnen de Meedoenregeling wordt verder uitgebouwd waardoor meer mensen met een laag inkomen makkelijker kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

21. Wanmolen

In het coalitieakkoord onderstrepen wij het belang van het uitvoeren van de ontwikkelingen rond de Wanmolen. Wij bouwen namelijk aan voorzieningen op maat voor toekomstbestendige kernen. Zetten is een kern met een uitgebreider voorzieningenaanbod en heeft (daardoor) een sub regionale functie. Wij willen de sociale verbindingen van de dorpen in Overbetuwe behouden en waar mogelijk versterken. Sociaalmaatschappelijke en culturele voorzieningen dragen bij aan de onderlinge sociale verbindingen. Hierbij gaat het dus ook om goede accommodaties. De gemeenteraad heeft een positief besluit genomen over sloop en vervangende nieuwbouw volgens scenario Wanmolen Light. Hierbij is een amendement aangenomen dat de optie open houdt om drie sportzaaldelen terug te bouwen (Wanmolen light scenario gaat uit van twee zaaldelen). De fase van planvorming waarin wij met vele partners in het dorp een concreet programma van functies en activiteiten maken en koppelen aan oppervlaktes is in 2020 afgerond. De nadere uitwerking, aanbesteding en start bouw kan dan in 2021 worden voorbereid.

22. Dorpshart Heteren

U heeft 7 april (20rb000030) ingestemd met het beschikbaar stellen van een budget van € 1.422.369 (exclusief compensabele btw) ten laste van de Gemeentelijk Riolerings Plan begroting voor de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden en beheren van het oppervlaktewater in het plan 'Herinrichting Openbare Ruimte Centrumplan Heteren'. Tevens heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van een (aanvullend) investeringskrediet van afgerond € 268.000 (exclusief compensabele btw) via een begrotingswijziging. Hiermee is de centrumversterking en aanpak openbaar gebied van start gegaan. De werkzaamheden gaan in september 2020 van start.

25. MFC Valburg

De oplevering van het MFC Valburg is voorzien in het eerste of tweede kwartaal van 2021. De hiervoor benodigde kredieten zijn reeds verstrekt. Wel volgen er nog werkzaamheden omtrent de buiteninrichting van het terrein van het MFC en de aansluiting op, en werkzaamheden aan, het Molenhoekplein.

De voorbereiding op de inrichting van het openbaar gebied rondom het MFC en het Molenhoekplein zal gebundeld plaatsvinden, zodat de eventuele splitsing van de inrichting van deze twee locaties geen technische problemen oplevert in de aanleg. Voor de plankosten en de financiering van de inrichting van het openbaar gebied van het Molenhoekplein wordt een afzonderlijk krediet aangevraagd. Onderzocht wordt of de projecten in aanmerking komen voor de subsidie Steengoed Benutten.

26. MFC Herveld

In de kern Herveld-Andelst wordt de het nieuwe dorps huis en de naastgelegen sporthal in gebruik genomen en de oude sporthal wordt gesloopt. In eind 2020 zal het project technisch zijn afgerond. In 2021 wordt het administratief afgerond.

27. MFC Randwijk

In 2020 is speerpunt 27 opgeleverd en afgehandeld.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.				
Lasten	5.729	5.866	5.874	5.873
Baten	-682	-682	-682	-682
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.	5.047	5.185	5.192	5.191
6.2 Wijkteams.				
Lasten	871	871	871	871
Totaal 6.2 Wijkteams.	871	871	871	871
6.3 Inkomensregelingen.				
Lasten	12.657	12.730	12.803	12.875
Baten	-9.770	-9.843	-9.916	-9.989
Totaal 6.3 Inkomensregelingen.	2.887	2.887	2.887	2.887
6.4 Begeleide participatie.				
Lasten	4.095	4.095	4.095	4.095
Totaal 6.4 Begeleide participatie.	4.095	4.095	4.095	4.095
6.5 Arbeidsparticipatie.				
Lasten	1.340	1.340	1.340	1.340
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie.	1.340	1.340	1.340	1.340
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).				
Lasten	2.472	2.472	2.472	2.472
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO).	2.472	2.472	2.472	2.472
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.				
Lasten	6.436	6.487	6.551	6.624
Baten	-452	-457	-463	-469
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.	5.985	6.031	6.089	6.156
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.				
Lasten	18.164	18.191	18.222	18.259
Baten	-250	-750	-1.250	-1.250
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.	17.914	17.441	16.972	17.009

6.81 Geëscaleerde zorg 18+.				
Lasten	90	90	90	90
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+.	90	90	90	90
6.82 Geëscaleerde zorg 18-.				
Lasten	1.050	1.050	1.050	1.050
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-.	1.050	1.050	1.050	1.050
Gerealiseerd resultaat	41.751	41.461	41.058	41.161

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- MGR Sociaal Domein regio centraal Gelderland
- Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest actuele)	Bron
% Jongeren met delict voor de rechter	1	1	-	-	1	CBS - Jeugd
% Kinderen in uitkeringsgezin	3	3	-	-	7	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% Jeugdwerkloosheid	1	1	-	-	2	CBS - Jeugd
% Netto arbeidsparticipatie	69,8	70,8	71,4	-	68,8	CBS - Arbeidsdeelname
Bijstandsuitkeringen: aantal per 1.000 inwoners 18 jaar eo	21	20,6	20,5	-	37,4	CBS - Participatiewet
Aantal re-integratievoorzieningen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	32,8	32,9	-	-	30,5	CBS - Participatiewet
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement: aantal per 1.000 inwoners	21	29	41	-	63	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar	11,3	12,4	12,4	-	10,5	CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,3	0,3	0,3	-	0,3	CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	0,8	1,1	-	1,1	CBS - Jeugd

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Toelichting

We willen een schone gemeente zijn waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor de generaties na ons. We willen een duurzame gemeente zijn/worden. Een toekomstbestendige gemeente met een langdurige balans tussen 'people, planet en profit'. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties kunnen we, onder andere door in te spelen op lokale en regionale initiatieven, duurzaamheid in Overbetuwe verstevigen.

Beleidsnota's

Waterplan Gemeente Overbetuwe 2008

Nota geluidbeleid 2009

Nota hogere grenswaarden 2009

Nota evenementen en geluid 2009

Nota bedrijven en geluid 2009

Milieubeleidsplan (incl. milieukompas) 2009

Overbetuwe, actualisatie klimaatbeleid 2015

Routekaart Duurzaamheid 2017

Uitvoeringsnotitie, Publieke Gezondheid Volwassen en Ouderen Overbetuwe 2018

Geurgebiedsvisie 2019

Wat willen we bereiken?

Een duurzame, veilige en gezonde samenleving. Overbetuwe streeft ernaar in 2050 energieneutraal te zijn. De normen voor milieu en veiligheid voldoen minimaal aan de wettelijke normen. Op het gebied van de volksgezondheid sluiten wij aan op de regionale visie "publieke gezondheid".

Volksgezondheid heeft meerdere aspecten. Programma 7 betreft ons streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners en ziektebestrijding. Maar daarnaast heeft gezondheid ook een zorgaspect. Het gaat om preventie, zorg en ondersteuning in relatie tot onze wettelijke taken vanuit de Wmo, de jeugdzorg en de wet publieke gezondheid. Dit zorgaspect van gezondheid is onderdeel van programma 6.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

55. Milieustraat

In 2020 heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken over een circulair ambachtscentrum te realiseren binnen een termijn van 5 tot 7 jaar. In 2021 werken we het projectplan verder uit voor het nader onderzoeken naar de varianten om te komen te een circulair ambachtscentrum.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
7.1 Volksgezondheid.				
Lasten	1.451	1.451	1.451	1.451
Totaal 7.1 Volksgezondheid.	1.451	1.451	1.451	1.451
7.2 Riolering.				
Lasten	2.491	2.479	2.462	2.440
Baten	-3.548	-3.548	-3.548	-3.548
Totaal 7.2 Riolering.	-1.056	-1.069	-1.086	-1.108
7.3 Afval.				
Lasten	4.887	4.879	4.880	4.875
Baten	-6.513	-6.513	-6.513	-6.513
Totaal 7.3 Afval.	-1.626	-1.634	-1.633	-1.638
7.4 Milieubeheer.				
Lasten	1.711	1.711	1.712	1.712
Totaal 7.4 Milieubeheer.	1.711	1.711	1.712	1.712
7.5 Begraafplaatsen.				
Lasten	77	77	77	78
Baten	-54	-54	-54	-54
Totaal 7.5 Begraafplaatsen.	23	23	23	23
Gerealiseerd resultaat	502	483	467	440

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest actuele)	Bron
Omvang huishoudelijk restafval: kg per inwoner	90	92	-	-	172	CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval
% Hernieuwbare elektriciteit	3,4	4,9	-	-	18,5	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

PROGRAMMA 8 RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Toelichting

Overbetuwe ontwikkelt door als een onderscheidende, krachtige gemeente met een aangenaam woon-, leef- en vestigingsklimaat. Vanzelfsprekend rekening houdend met de interne en externe ontwikkelingen in de toekomst. Voortbouwend op de aanwezige omgevingskarakteristieken en kwaliteiten in de samenleving. En vanzelfsprekend integraal; we zetten in op het verbinden van mensen, netwerken, beleidsvelden én identiteit en beleving. Dit is ook de essentie van de nieuwe Omgevingswet om in de fysieke leefomgeving tot een integrale visie en planontwikkeling te komen. Hierbinnen is voldoende aandacht voor een gedifferentieerde opbouw van onze bevolking en het voorzien in de woningbehoefte van specifieke doelgroepen.

Beleidsnota's

Omgevingsvisie
Beeldkwaliteitplan Heteren Centrum 2016
Beeldkwaliteitplan Centrum Elst 2016
Welstandsnota 2016
Woonagenda 2020
Visie op Grondbeleid 2018
Beleidsplan Licht in Overbetuwe 2018-2022
Visie op Vastgoed 2018
Reclamenota 2019
Landschapsonwikkelingsplan 2010
Economisch uitvoeringsprogramma 2019
Erfgoedverordening 2017
Nota Parkeren 2016

Wat willen we bereiken?

Een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. De leefbaarheid in onze dorpen is van groot belang en daarbij het behouden en ontwikkelen van krachtige dorpskernen.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

01. Omgevingswet

Begin 2020 is door de minister besloten om de invoeringsdatum van de Omgevingswet te verschuiven naar 1 januari 2022. Op basis daarvan is ons implementatieplan geactualiseerd en vastgesteld door het college op 9 juni 2020. Er is vanuit het Rijk meer duidelijkheid gekomen, over welke werkzaamheden gemeenten moeten hebben ingeregeld voor inwerkingtreding van de wet. De VNG heeft hiervoor een lijst opgesteld met minimale acties. Deze VNG-lijst zal in 2021 onze leidraad zijn.

De Omgevingsvisie die in 2019 is vastgesteld zal verder de basis zijn voor het ontwikkelen van verschillende omgevingsprogramma's. In eerste aanleg zal dit zich richten op het thema duurzaamheid. Met de raad zal worden bezien op welke andere thema's wij tot omgevingsprogramma's zullen komen. Het uitstel van de inwerkingtreding geeft ons de ruimte om de vergunning-, toezicht- en handhavingprocessen (VTH) tegen het licht te houden, alsook de relatie/ werkspraken met ODRA en ketenpartners.

De kennis die we hebben opgedaan bij de actualisaties van de bestemmingsplannen voor Driel, Slijk-Ewijk, Randwijk en Valburg (participatieproces in de geest van de Omgevingswet) geeft ons handvatten om in 2021 een plan van aanpak op te stellen om te komen van een tijdelijk naar een definitief Omgevingsplan. Ook zullen we een beleidsanalyse uitvoeren van het huidige bestaande beleid, beleidsregels en verordeningen, om te zien wat hiervan meegenomen kan/ moet worden in het Omgevingsplan.

Ondertussen is meer duidelijkheid gekomen over het Digitaal Stelsel Omgevingswet, waardoor we de noodzakelijke applicaties hebben kunnen aanschaffen. Deze zullen in de komende tijd worden gevuld en geïmplementeerd. Onder de Omgevingswet is participatie een belangrijk thema. Zo is ook participatiebeleid verplicht. Dit beleid wordt afgestemd (en waar mogelijk samengevoegd) met de visie op interactie met de samenleving en het implementatieplan, zodat participatie breder geborgd kan worden.

Het is aan de gemeenteraad om in 2021 een ambitie en strategie met betrekking tot de Omgevingswet te bepalen. Dat bepaalt wat voor soort gemeente we willen zijn m.b.t. de Omgevingswet (waaronder keuzes m.b.t. participatie, adviesrecht, inzet regelgeving). Het eerste deel van 2021 staat in het teken van het verkennen van de diverse mogelijkheden, alsook de gevolgen; in Q3/4 kan dan besluitvorming plaatsvinden.

Tot dusver is gewerkt met informele raadsbijeenkomsten. De raad heeft aangegeven meer formeel betrokken te willen worden en heeft hiervoor op 8 september 2020 een motie aangenomen, waarin wordt voorgesteld een raads werkgroep Omgevingswet te formeren. Sindsdien zijn door alle fracties leden voor de raads werkgroep aangedragen en staat een startbijeenkomst gepland voor 30 september 2020.

09. Woonagenda

Begin 2021 ligt de nieuwe Woonagenda ter vaststelling aan u voor. De woonagenda bevat een concreet uitvoeringsprogramma, waar we in 2021 mee aan de slag gaan. We zetten hiermee in op verdere versnelling van woningbouw. Maar ook op thema's als verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en langer thuiswonen. We houden rekening met bouw van nieuwe woningen in alle kernen ten behoeve van het doorlopen van de wooncarrière van onze huishoudens. Evenwichtig geprogrammeerd over de gemeente, conform regionale afspraken en met voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen. We willen het lopende overleg intensiveren dat we (via de prestatieafspraken) voeren met woningcorporaties én huurdersorganisaties over bijvoorbeeld monitoring van vraag en aanbod, doorstroming en ontwikkeling van de sociale huurwoningvoorraad.

14. Knoop 38

In januari 2018 heeft de gemeente Overbetuwe met de Provincie Gelderland een overeenkomst gesloten over de samenwerking aan de Railterminal Gelderland (met daarop een Addendum d.d. 12 februari 2020). De provincie heeft het ontwerp Inpassingsplan in maart 2019 ter visie gelegd. Door de raad en het college is een gezamenlijke zienswijze ingediend. De procedure is echter stopgezet, omdat de provincie heeft besloten om (als gevolg van de PAS-discussie) eerst een milieueffectrapportage op te stellen. In september 2020 legt de provincie een aangepast ontwerp Inpassingsplan ter visie, waarop de gemeente een nieuwe zienswijze kan indienen.

In de afgelopen periode hebben de Provincie, gemeente Nijmegen en gemeente Overbetuwe gezamenlijk maatregelen onderzocht om te komen tot een robuuste, toekomstbestendige reconstructie van Afslag 38. Daarvoor zijn extra financiële middelen nodig. Er is een intentieafpraak gemaakt over de verdeling van het resterende bedrag, waarbij de gemeenten 4 miljoen euro extra zullen bijdragen en de Provincie 6 miljoen euro. Als de partijen deze extra bijdrage in de begrotingen hebben bekrachtigd, volgt de gezamenlijke uitwerking van de plannen.

De gemeente werkt in 2021 onder andere aan:

- In samenwerking met de Provincie Gelderland de integrale ontwikkeling van Knoop 38.
- Uitvoering van de aankoopregeling die het omwonenden van de RTG die schade lijden mogelijk maakt hun woning te verkopen aan de gemeente.
- Leveren van verdere input voor de uitwerking van het ontwerp van de ontsluitingsweg met bijbehorende contractvorming voor de overdracht van de weg met groene inpassing naar de gemeente.
- Uitwerking van de gebiedsmaatregelen die moeten leiden tot een versterking van het gebied rond de RTG. Deze uitwerking komt voort uit de 4,5 miljoen euro die de provincie hiertoe aan de gemeente beschikbaar heeft gesteld.
- Voorbereiding verwerving en procedures ten behoeve van realisatie gebiedsmaatregelen.
- Verdere organisatorische uitwerking en implementatie omgevingsfonds;
- Uitwerking afslag 38 in samenwerking met de provincie, de gemeente Nijmegen en ViA 15.
- Afronding van de procedure voor de 2 windmolens op Park 15.

23. Dorpshart Oosterhout

In 2021 wordt de verplaatsing van het dorps huis naar de kerk nader uitgewerkt. In 2021 volgt een raadsvoorstel voor de daadwerkelijke verplaatsing.

24. Dorpshart Driel

Het eindrapport van de Stichting SamenDriel benoemt, naast een aantal andere projecten, Hart van Driel als belangrijkste ontwikkelwens. In 2021 zullen wij hier samen met het dorp en SamenDriel, door middel van een projectmatige aanpak, komen tot het opstellen van een aantal mogelijke scenario's met een financiële uitwerking. Op basis daarvan kan dan een nadere afweging worden gemaakt over de wensen ten aanzien van Hart van Driel.

28. Land van Tap

Dit speerpunt bevat de herontwikkeling van het gebied Land van Tap in aansluiting op het Centrumplan Elst voor de bewoners en ondernemers van Elst. Het betreft het binnenterrein van 'Dorpsstraat-Wagenmakersstraat-Rijksweg Zuid'. In de nieuwe ontwikkelvisie voor dit gebied koersen we op de volgende functies: woningbouw, parkeren en andere centrumversterkende voorzieningen. In 2021 zal een verdere uitvoering van dit project worden onderzocht.

30. Elst Centraal

Op 21 juli heeft u de nieuwe informatiememo (20inf00060) over Elst Centraal ontvangen. Hierin is aangegeven dat het ontwerpbestemmingsplan van de ziekenhuisvoorziening Rijnstate vanaf 6 augustus ter inzage wordt gelegd. Op 26 januari 2021 zal het bestemmingsplan ter vaststelling aan u worden voorgelegd. Tevens zal de koop- en exploitatieovereenkomst met Rijnstate in september worden afgerond. De grondexploitatie van Rijnstate zal op 8 december 2020 aan u ter vaststelling worden voorgelegd.

Momenteel zijn de verschillende onderdelen binnen Elst Centraal en bijbehorende grondexploitaties en investeringskredieten in beeld gebracht. Tevens is de actualisering van de ontwikkelingsstrategie van Elst centraal opgestart. Uit het mobiliteitsonderzoek betreffende Rijnstate blijkt dat de weg voor het station westzijde in de meeste circulatievarianten een aandachtspunt voor verkeersveiligheid en – leefbaarheid blijft. Momenteel wordt gestudeerd op verbeteringen voor fietsers en voetgangers en het gehele plein. Stationsplein-West vormt een belangrijk onderdeel van de actualisatie van de ontwikkelingsstrategie Elst Centraal. Elst Centraal is onderdeel van de bestaande visie Elst zuid oost en deze zal niet worden geactualiseerd. De geactualiseerde ontwikkelingsstrategie Elst Centraal zal ook 8 december aan u worden aangeboden.

38. Schil Zetten/Hemmen

In 2020 is gestart met de aanleg van de begraafplaats en parkeervoorzieningen. Planning is dat in Q1 2021 het project financieel afgerond kan worden binnen de beschikbare middelen.

39. Wonen onder hoogspanningskabels

Tennet heeft het haalbaarheidsonderzoek naar eventuele verkabeling afgerond. Ter besluitvorming door de raad zal er een voorstel worden opgesteld met daarin; per kern de mogelijke kabeltracés getoetst op maakbaarheid en haalbaarheid en benodigde financiële middelen. In relatie tot dit dossier is er door acht gemeenten waar verkabelen speelt en de wet VET (verkabelingsregeling) van toepassing is een overleg opgang gebracht met de provincie. De intensie is om gezamenlijk de provincie te bewegen een financiële bijdrage ter beschikking te stellen voor verkabeling van de hoogspanningstrace's. De provincie heeft ook een verantwoordelijkheid op dit dossier.

58. Herinrichting 't Fort

In navolging op de sloop van de oude gemeentelijke gebouwen aan 't Fort wordt begin 2021 het vrijkomende binnenterrein heringericht.

Wat mag het kosten?

Saldi programma
Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
8.1 Ruimtelijke ordening.				
Lasten	762	871	1.021	1.021
Baten	-163	-163	-163	-163
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening.	599	708	858	858
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).				
Lasten	589	589	605	605
Baten	-825	-825	-825	-825
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.).	-236	-236	-220	-220
8.3 Wonen en bouwen.				
Lasten	1.556	1.556	1.557	1.557
Baten	-1.119	-1.119	-1.119	-1.119
Totaal 8.3 Wonen en bouwen.	437	437	438	438
Gerealiseerd resultaat	800	909	1.076	1.076

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Commandiet Westeraam BV
- GEM Westeraam Beheer BV
- GEM Westeraam CV

Beleidsindicatoren

Indicator	2017	2018	2019	2020	NL (meest Bron actuele)
Woonlasten éénpersoonshuishouden:	535	545	520	545	700 COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden:	618	593	555	595	773 COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen:	-	235	246	-	248 CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwbouw woningen: aantal per 1.000 woningen	6,1	12,2	10,8	-	9,2 ABF - Systeem Woningvoorraad
% Demografische druk	76,2	77,3	77,8	77,4	70 CBS - Bevolkingsstatistiek

PROGRAMMA 9 FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Toelichting

Gemeente Overbetuwe voert een solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën. We spannen ons in om de gemeentelijke lasten voor onze inwoners op een laag niveau te houden.

Bedrijfsvoering is ondersteunend – niet ondergeschikt - en faciliterend aan ontwikkelingen (uitvoering van speerpunten) in de organisatie. Daarnaast is er een aantal speerpunten waarbij de bedrijfsvoering zelf een leidende rol heeft. Waarvan een deel al eerder in gang is gezet.

Enerzijds vraagt de uitvoering van speerpunten om flexibiliteit en maatwerk, anderzijds vragen ze om consistentie en beheersbaarheid / controleerbaarheid. Voor een goede bedrijfsvoering dienen al deze aspecten in een goede balans met elkaar te staan. Om deze balans te behouden, dient continu tussen bestuur en ambtelijke organisatie een open gelijkwaardige dialoog van afstemming / invulling / timing / bijstelling van alle ambities (wettelijke verplichtingen, gemeentelijke speerpunten, maatschappelijk ontwikkelingen etc.) plaats te vinden. In de paragraaf bedrijfsvoering vindt u nadere informatie over een aantal bedrijfsvoering aspecten.

Beleidsnota's

Financiële verordening Overbetuwe 2017

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke bedrijfsvoering volgt en anticipeert op ontwikkelingen in de maatschappij, door de optimale ondersteuning van het primaire proces. In 2021 kenmerkt de relatie van bedrijfsvoering met het primaire proces zich als een 'klant-leverancier' relatie. De afgelopen jaren hebben we daar als organisatie, samen met externe partners, in juiste stappen naartoe gewerkt.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

42. Klantgerichte dienstverlening bij uitvoerende taken

Om onze interne en externe klanten een goede dienstverlening te kunnen (blijven) bieden, die past binnen de financiële kaders, wordt op strategisch niveau het dienstverleningsconcept geactualiseerd. Daarbij worden ontwikkelingen en trends op het gebied van dienstverlening en digitalisering meegenomen, maar ook de ervaring die de afgelopen jaren hiermee is opgedaan. Dit zal leiden tot de inzet van een mix van dienstverleningskanalen en personele inzet ((qua formatie, maar ook in houding en gedrag) die hierbij past.

43. Strategisch HR beleid

In de HR-visie zijn de volgende HR-speerpunten opgenomen waarmee we continu werken aan de invulling van de bestuurlijke en organisatie-doelstellingen:

1. Passende formatie en bezetting
2. Houding en gedrag
3. Duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker
4. Diversiteit van het personeelsbestand

Ook in 2021 wordt volop ingezet op deze speerpunten. Voor de verdere toelichting op dit speerpunt wordt verwezen naar de toelichting in de sub paragraaf 'personeel en organisatie' van de bedrijfsvoeringsparagraaf van de Begroting 2021.

45. Professionele bedrijfsvoering/optimale procesinrichting

In 2021 wordt op basis van de herijking van de visie op bedrijfsvoering en dienstverlening de implementatie van de doorontwikkeling hiervan ter hand genomen. De integrale herijking van de visie op bedrijfsvoering en dienstverlening vindt plaats in de tweede helft van 2020. Deze herijking zal duidelijk maken waarop de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering zich zal richten, volgens welke aanpak en in welk tempo deze zal plaatsvinden.

46. Optimale informatievoorziening

Optimale informatievoorziening wordt gedreven door de informatiebehoefte van de interne organisatie, door (nieuwe) wet- en regelgeving en door nieuwe mogelijkheden die technische innovaties bieden. Wel worden de kaders en richtlijnen voor de keuzes die we daarin maken vastgelegd in het nieuw op te stellen Informatiebeleidsplan. Daarnaast zien we een aantal algemene trends in de informatievoorziening waar wij in Overbetuwe mee aan de gang zijn of zullen gaan, zoals het zaakgericht werken en het datagedreven werken. Als gevolg van de Coronacrisis heeft een aantal projecten die al waren ingezet vertraging opgelopen. Meer informatie over Optimale Informatievoorziening is te vinden in Paragraaf V. Bedrijfsvoering, onder de kop Informatievoorziening.

48. AO/IB (administratieve organisatie / interne financiële beheersing) uitwerken

De afgelopen jaren is er gewerkt aan het op niveau brengen van de AO/IB. Per controlejaar wordt een intern controleplan opgesteld. Dit controleplan wordt afgestemd met de accountant. In dit controleplan beoordelen wij met name processen die van substantiele financiële omvang zijn: in totaal controleren wij 90% van de geraamde lasten in de begroting 2020. Het interne onderdeel AO/IB voert de verbijzonderde interne controles (VIC) uit ter aanvulling op reeds bestaande interne controlemaatregelen. De VIC is tevens gericht op een beoordeling of de afgesproken interne controles in de processen daadwerkelijk functioneren en effectief zijn. Voor 2021 wordt deze lijn voortgezet. Belangrijk aandachtspunt voor 2021 is dat dit het eerste boekjaar is waarover de rechtmatigheidsverklaring door het College afgegeven dient te worden. In Q4 2020 met doorloop naar begin 2021 zullen hiervoor de nodige voorbereidingen worden getroffen.

49. Nota risicomanagement uitwerken

Voor een adequate bedrijfsvoering is het belangrijk dat we risico's en onzekerheden tijdig in beeld hebben en ze op een gestructureerde wijze beheersen. De uitgangspunten van ons risicobeleid zijn beschreven in de 'Nota risicomanagement (2018)'. Voor 2021 richten wij ons op een volledige inbedding van risicomanagement in de organisatie. In 2020 zijn wij aan de slag gegaan met het verder invulling geven aan deze nota. In de eerste helft van 2020 is er vertraging in dit proces opgetreden als gevolg van de coronacrisis. In de tweede helft van 2020 en begin 2021 werken wij dit onderwerp verder uit. Dit zal onder andere leiden tot een vernieuwde paragraaf weerstandsvermogen.

50. Financiën: goed rentmeesterschap

Dit speerpunt is erop gericht de financiële positie van de gemeente Overbetuwe, zowel incidenteel als structureel, gezond te krijgen en te houden. In tegenstelling tot de afgelopen jaren nemen de incidentele baten in de begroting af. Daarnaast neemt de omvang van de begroting toe door de decentralisatie van de jeugdzorg taken en een toename van de investeringenportefeuille. De druk die hierdoor ontstond op de begroting resulteerde in een negatief meerjarenperspectief in de Kaderbrief 2021.

Het is belangrijk dat we terugkeren naar een solide, realistische en structureel sluitende meerjarenbegroting. Met een mix van technische en inhoudelijke oplossingen, waarin een verhoging van de onroerende zaakbelasting onvermijdelijk bleek, is het gelukt om het forse tekort voor 2021 structureel op te lossen.

Voor het herstel van het meerjarige begrotingsevenwicht zullen ook keuzes nodig zijn, die een effect hebben op de samenleving. Hiervoor volgen we, samen met raad en andere betrokkenen, een zorgvuldig proces. Dit proces is gericht op onderbouwde en gedragen voorstellen, op grond waarvan de raad, via de kadernota 2022, richting geeft aan een structureel sluitend meerjarenperspectief 2022-2025.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
0.4 Overhead.				
Lasten	15.355	15.363	15.294	15.227
Baten	-12	-12	-12	-12
Totaal 0.4 Overhead.	15.343	15.351	15.282	15.215
Gerealiseerd resultaat	15.343	15.351	15.282	15.215

PROGRAMMA 10 ALGEMEEN BESTUUR

Toelichting

De gemeente Overbetuwe is een op samenwerking gerichte gemeente. In dit programma gaan we specifiek in op de regionale samenwerking en de samenwerking met onze inwoners. Er zijn echter veel meer partijen met wie we samenwerken, denk aan onze (maatschappelijke) partners, organisaties, ondernemers en onze buurgemeenten.

Regionale samenwerking

De gemeente Overbetuwe, liggend in het hart van de regio Arnhem-Nijmegen, is een groot voorstander van regionale samenwerking. Zo wordt samengewerkt met andere gemeenten in allerlei samenwerkingsverbanden (met Lingewaard, subregio Arnhem (sociaal domein), regio Arnhem-Nijmegen (economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid), VGGM, Gelderse Corridor etc.). Overbetuwe vindt het belangrijk dat de regionale samenwerking effectief en slagvaardig is opgezet om de gezamenlijke doelen te realiseren. Dat is noodzakelijk om de concurrentiepositie, aantrekkingskracht en bereikbaarheid van onze regio te versterken.

De gemeente Overbetuwe is zowel qua omvang (inwoners en oppervlakte) als geografische ligging een factor van betekenis in het regionale en provinciale krachtenveld. Dit wordt nog versterkt door de van oudsher zeer actieve, zelfbewuste en coöperatieve houding van bestuur en organisatie in de regio. Wij weten wat we als gemeente te bieden hebben en opereren als betrouwbare partner vanuit een duidelijke visie. Wij werken daarbij efficiënt en resultaatgericht en stimuleren innovatieve oplossingen. Vanuit onze krachtige, zelfstandige positie gaan wij samenwerking aan met anderen als deze een meerwaarde biedt voor onze inwoners, organisaties, instellingen en bedrijven. Ook staan wij open voor samenwerking, zowel binnen als buiten onze gemeente, om daarmee anderen te helpen. We zijn daarmee een gemeente die gericht is op de samenleving, lokaal en regionaal.

Samenwerking met inwoners: visie op participatie

We gaan uit van een veranderende samenleving waarbij de inwoners van Overbetuwe centraal staan. Waar iedereen kan meedoen. Sterke kernen waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen en helpen. Dit is ons vertrekpunt. We richten ons hierbij enerzijds op kernen die zelf richting en invulling geven aan hun leefomgeving, en anderzijds op een communicatieve overheid in relatie tot deze kernen of groepen inwoners.

De gemeenteraad hecht terecht veel waarde aan een visie op participatie met onze inwoners. We willen een visie op zowel inwoners- als overheidsparticipatie^[1] opstellen. Deze is richtinggevend voor het gemeentelijk beleid. We vertalen de visie naar concrete instrumenten die organisatie breed kunnen worden ingezet.

[1] Overheidsparticipatie gaat over de ondersteuning van initiatieven van inwoners door de overheid. Inwonersparticipatie is andersom: dan hebben we het over de input van inwoners bij gemeentelijk beleid.

Wat willen we bereiken?

Een visie op onze rol als overheid, in relatie tot onze inwoners en partners, en hier ook naar handelen alsmede het versterken van levendige en vitale kernen.

Speerpunt(en)/ Wat gaan we er voor doen?

07. Inwonerparticipatie

Speerpunt 7 is medio 2019 geïmplementeerd. Als gevolg van het amendement van de raad naar aanleiding van het rekenkamerrapport inzake burgerparticipatie (19rb000070) en de vastgestelde interactievisie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar' is het speerpunt weer actueel. In december 2020 leggen we de raad een aangepaste interactiewijzer voor, er komt ook een aangepaste paragraaf 'Interactie' voor in college- en raadsvoorstellen.

08. Kerngericht werken

Het kerngericht werken is geïmplementeerd in de organisatie. De wijze waarop we uitvoering geven aan deze werkwijze, is continu aan verandering onderhevig. Immers, ook de samenleving verandert voortdurend.

60. Versterking Regio Arnhem Nijmegen

In het voorjaar van 2019 heeft het college samen met 17 andere regiogemeenten het besluit genomen om een proces in te zetten tot versterking van de Regio Arnhem Nijmegen, waarbij het maken van een lange termijn visie en het ontwerpen van een daarbij passend overleg,- en besluitvormingsstructuur de kern vormen. Alle gemeenteraden zijn in september 2019 geïnformeerd over een plan van aanpak dat gericht is op:

- een gedeelde integrale visie op de ontwikkeling van de regio voor de middellange en lange termijn, die richting geeft aan beslissingen op het gebied van ruimte, mobiliteit, wonen, economie en duurzaamheid,
- een gedeelde integrale en dynamische agenda gebaseerd op de lange termijn visie,
- een slimme, effectieve en begrijpelijke overleg,- en besluitvormingsstructuur.

De besluitvorming zal eind 2020 in de colleges en raden plaatsvinden en in 2021 zijn verdere uitwerking krijgen.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023	BEGROTING 2024
0.1 Bestuur.				
Lasten	1.968	1.968	1.968	1.968
Totaal 0.1 Bestuur.	1.968	1.968	1.968	1.968
0.2 Burgerzaken.				
Lasten	983	983	1.003	983
Baten	-568	-538	-538	-538
Totaal 0.2 Burgerzaken.	415	445	465	445
Gerealiseerd resultaat	2.383	2.413	2.433	2.413

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Euregio RijnWaal
- Arnhem Nijmegen City Region

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VPB, ONVOORZIEN EN MUTATIES RESERVES

Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien

Lasten (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
<u>Onvoorzien:</u>				
- werkelijke raming onvoorzien	55	55	55	55
- reeds bestemde structurele financiële ruimte (P-budget)	324	324	324	324
- eenmalige financiële ruimte (uitgaven organisatieontwikkel.)	167	167	0	0
- stelposten (algemeen)	322	322	322	322
<u>Overige lasten:</u>				
- lasten heffingen en invordering gemeentelijke belastingen	1.148	998	998	998
- lasten deelnemingen	8	8	8	8
- lasten geldleningen	2	2	2	2
- overige lasten (voornamelijk renteresultaat)	-274	-286	-385	-412
Totaal lasten	1.752	1.589	1.324	1.296
Baten (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
<u>Algemene dekkingsmiddelen:</u>				
- dividend deelnemingen	62	62	62	62
- onroerende zaakbelastingen gebruikers	1.028	1.028	1.028	1.028
- onroerende zaakbelastingen eigenaren	7.322	7.322	7.322	7.322
- hondenbelasting	273	273	273	273
- precariobelastingen	2.857	35	35	35
- uitkeringen gemeentefonds	62.985	62.941	63.360	63.809
- uitkeringen sociaal deelfonds	7.556	7.556	7.556	7.556
- rentetoevoeging aan algemene dienst:				
- rente bestemmingsreserves	242	242	242	242
- rente voorzieningen	606	606	606	606
- rente overlopende passiva	8	8	8	8
- onderuitputting	0	0	0	0
<u>Overige baten:</u>				
- overige baten (voorn. bijdrage Lingewaard voor belast.samenw.)	771	771	771	771
Totaal baten	83.710	80.844	81.263	81.712

Mutaties reserves per programma

Toevoegingen (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Toevoeging aan reserves programma 01	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 02	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 03	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 04	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 05	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 06	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 07	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 08	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 09	90	90	90	90
Toevoeging aan reserves programma 10	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves alg. dekkingsmidd.	1.329	7	7	7
Totaal toevoegingen	1.419	97	97	97
Onttrekkingen (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Onttrekkingen aan reserves programma 01	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 02	355	306	236	209
Onttrekkingen aan reserves programma 03	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 04	123	123	48	48
Onttrekkingen aan reserves programma 05	302	120	93	93
Onttrekkingen aan reserves programma 06	2.105	2.465	1.965	0
Onttrekkingen aan reserves programma 07	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 08	178	178	178	178
Onttrekkingen aan reserves programma 09	116	118	119	59
Onttrekkingen aan reserves programma 10	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves alg. dekkingsmid.	438	167	0	0
Totaal onttrekkingen	3.617	3.476	2.640	587

PARAGRAFEN

I. Lokale lasten

Inleiding

In deze paragraaf bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, kostendekking per verordening, de tariefs- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bepaalt dat de overheadkosten verantwoord worden op het taakveld "ondersteuning organisatie". In het BBV zijn geen voorschriften opgenomen hoe de overhead aan de tarieven moet worden toegerekend. In de vastgestelde "Financiële verordening gemeente Overbetuwe 2017" zijn de kaders opgenomen voor de extra comptabele toerekening van overheadkosten.

De belangrijkste uitgangspunten voor het toerekenen van de overheadkosten zijn:

- de overhead wordt aan taakvelden toegerekend op basis van een opslag op het uurtarief;
- dit uurtarief is voor alle teams gelijk, m.u.v. team Openbare Werken. Daarvoor geldt de helft;
- de helft van het uurtarief geldt ook voor de toerekening aan de Helster (als onderdeel van team Vastgoed).

Nadere uitwerking c.q. concretisering van de uitgangspunten voor de toerekening van de overhead 2021

Gekozen is voor een systematiek die eenvoudig toepasbaar is: een verdeelsystematiek op basis van de personeelskosten. Voor de berekening van de kostendekking van producten en diensten die bij een derde in rekening worden gebracht worden alle kosten van het taakveld "ondersteuning organisatie" aan de overige taakvelden toegerekend op basis van een opslag op het uurtarief. Voor de bepaling van de opslag worden de totale overheadkosten gedeeld door het aantal aan alle taakvelden toe te rekenen uren. Dit is het uniforme uurtarief. In verband met de lagere behoefte aan ondersteuning én lagere kosten voor ICT en facilitaire diensten wordt het uurtarief voor de buitendiensten (dit zijn De Helster en Openbare werken) bepaald op de helft van het tarief van de overige teams. Het uurtarief voor de overige teams wordt bepaald door het totaal resterende overheadkosten te delen door het totaal van de uren van die teams.

De uitwerking van deze uitgangspunten:

Basis: totale overheadkosten 2021 € 15.803.000 (afgerond)

Totaal aantal uren 2021 voor 339,4 fte 478.540 uur

In de kosten van overhead zijn opgenomen 164.157 uur

De aan taakvelden toe te rekenen uren zijn dan 314.383 uur

Rekening houdende met de verhouding tussen de uurtarieven van de Helster / Openbare Werken en de overige teams worden de tarieven:

- voor de Helster en Openbare Werken: € 26,74

- voor de overige teams: € 53,48.

Ten opzichte van 2020 stijgt het overheadtarief (voor de overige teams) met € 0,82 (=1,5%). De belangrijkste verklaring hiervoor is de stijging van de loonkosten.

De inkomsten per heffing en de kostendekking

In het volgende overzicht zijn de geraamde opbrengsten van alle gemeentelijke heffingen opgenomen voor 2020 en 2021. Daarbij is tevens aangegeven of er sprake is van een dienstverlening waarvoor de maximale kostendekking geldt.

Heffing (bedragen x € 1.000)	Begroot 2020 incl. begr. wijz.	Begroot 2021 prim. Begroting	Tariefsmutatie t.o.v. 2020	Geldt een max. kostendekking?
OZB woningen + niet-woningen	7.591	8.349	8,7%	Neen
Hondenbelasting	276	273	1,7%	Neen
Rioolheffing	1.803	2.053	11,7% deels eenm.	Ja
Reinigingsheffing	5.104	5.309	15,4%	Ja
Marktgeden/standplaatsen	37	37	1,7%	Ja
Lijkbezoringsrecht	54	55	1,7%	Ja
BIZ-heffing centrum Elst	0	120	0,0%	Neen
Precariobelasting	2.856	2.857	geen	Neen
Leges omgevingsvergunningen	868	1.018	€ 150.000	Ja
Overige leges	832	853	1,7%	Ja
Subtotaal bruto inkomsten	19.421	20.924		
Kwijtschelding	160	155	geen	Neen
Totaal netto opbrengst heffingen	19.261	20.769		

* De stijging bedraagt voor het vaste plus variabele deel van de afvalstoffenheffing: 15,4% gemiddeld. Uitgaande van een stijging voor alleen het vaste deel, zal de stijging van het vaste bedrag voor afvalstoffenheffing 26,5% bedragen.

Het beleidskader van de lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ), Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Jaarlijks worden de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vastgesteld. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Beschikkingen worden zoveel mogelijk met dagtekening 28 februari 2021 (wettelijke termijn) verzonden. Ook de afhandeling van bezwaarschriften vindt tijdig plaats. De termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar, maar wij streven ernaar de bezwaren tegen de WOZ-waarde binnen 5 maanden en de bezwaren tegen de overige belastingen binnen 3 maanden af te handelen.

Tariefsontwikkeling

In de meerjarenraming 2021-2024 is uitgegaan van verhoging van 1,7%. Het door het college vastgestelde dekkingsplan, bevat een extra verhoging van de OZB met € 533.000 (= 7%). De totale verhoging bedraagt dan: 8,7% (afgerond).

Herwaardering

Voor het belastingjaar 2021 zal de OZB worden gebaseerd op de nieuwe WOZ-waarden per de waardepeildatum 1 januari 2020. Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waarden geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag OZB. Niet wanneer waarden dalen, maar ook niet als waarden stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt, wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag zal leiden. De definitieve OZB-tarieven kunnen pas worden vastgesteld nadat de gegevens over de waardeontwikkeling bekend zijn.

Vrijstellingen

Naast de verplichte vrijstelling op grond van artikel 220d van de Gemeentewet zijn in de verordening o.a. vrijstellingen opgenomen voor: onroerende zaken die dienen voor de publieke dienstverlening, straatmeubilair, plantsoenen en begraafplaatsen.

Hondenbelasting

Beleidskader

Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

De hondenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit en van waaruit gemeenten zelf mogen bepalen waaraan het wordt besteed. Uit onze inkomsten van de hondenbelasting worden onder andere de aanleg, het onderhoud en de schoonmaak van de hondenvoorzieningen (honden uitlaatplaatsen en hondenlosloopgebieden) betaald.

Tarieven

De tarieven van de hondenbelasting worden in 2021 verhoogd met 1,7% inflatie.

Vrijstellingen

Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechtziende zijn vrijgesteld van hondenbelasting.

Rioolheffing

Beleidskader

Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2020, Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2018-2022 (GRP).

Algemeen

De rioolheffing wordt geheven voor de bekostiging van beheer en onderhoud van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Evenals de afvalstoffenheffing is de rioolheffing kostendekkend: we gaan uit van het principe 'de vervuiler betaalt'. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een pand.

De raad heeft een voorziening riolering ingesteld: het verschil tussen de opbrengsten en de kosten van riolering komen ten gunste of ten laste van de voorziening. Als uit de jaarrekening verschillen blijken met het vastgestelde GRP, dan wordt dit verschil bij de tariefvaststelling van het eerstvolgende jaar meegenomen.

Kostenontwikkelingen

De totale kosten voor riolering stijgen met ruim € 190.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Hogere kapitaallasten (investeringen conform het GRP);
- Kleine stijging van het overheadtarief;
- Voor de materiële kosten: een prijsstijging van 1,7%.

Tarieven

In het GRP is vastgelegd dat de ontwikkeling van het saldo van de voorziening riolering bepalend is voor de tariefontwikkeling. Daarnaast is rekening gehouden met een minimale prijsstijging voor de opvang van prijsstijgingen.

Het riooltarief 2020 is eenmalig verlaagd met € 21,45 i.v.m. het voordeel uit de jaarrekening 2018. Het tarief voor de rioolheffing 2020 is vastgesteld op € 85,85 per huishouding. Rekening houdend met de eenmalige verlaging van € 21,45 is in de begroting 2021 uitgegaan van een basistarief van € 107,30.

In de jaarrekening 2019 is een eenmalig voordeel van € 260.000 opgenomen in de voorziening riolering. Afgesproken is om dat voordeel te gebruiken voor de eenmalige verlaging van de tarieven 2021. Dat leidt tot het volgende beeld:

Verloop tarief 2021	
tarief 2020	€ 85,85
tarief 2021 inclusief correctie eenmalige verlaging	€ 107,30
eenmalige verlaging 2021	€ 12,25
concept tarief 2021	€ 95,05
in te calculeren stijging 2021: 1,7%	€ 1,62
concept tarief 2021 (afgerond)	€ 96,65
verhoging ten opzichte van 2020	€ 10,80
waarvan eenmalige verlaging basistarief 2021	€ 12,25

Vrijstellingen
Geen.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer, Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Voor de reinigingsheffingen geldt het beginsel: de vervuiler betaalt. Om die reden is de 100% kostendekking het uitgangspunt.

Kostenontwikkelingen:

De totale kosten stijgen met € 472.000. De belangrijkste oorzaken daarvan zijn:

Omschrijving	bedrag	nadere toelichting
Hogere loonkosten eigen personeel	42.000	Cao stijging
Stijging kapitaallasten	16.000	o.a. investeringen werf
Prijsstijgingen	60.000	
Lagere kosten huur materieel	-30.000	ingezet tbv materieel
Nadeel uit aanbesteding PMD	64.000	
Voordeel vermarkting + sortering PMD	-100.000	zie bestuursrapportage 1
Lagere opbrengst uit ketenovereenkomst PMD	110.000	zie bestuursrapportage 1
Lagere opbrengst oud papier/textiel	380.000	zie bestuursrapportage 1
Bijgestelde raming opbrengst oude papier	<u>-100.000</u>	
<i>sub-totaal materiële lasten</i>	442.000	
Hogere overhead	<u>30.000</u>	loonkosten + hogere overheadtarief
Totale lastenstijging	472.000	

Inkomstenontwikkeling:

Er is een substantiële daling te zien van het aantal aanbiedingen:

Minder aanbieding 140 liter grijze container: 1.700

Minder aanbieding 240 liter grijze container: 9.300

Minder aanbieding ondergrondse container: 46.000

Dat leidt tot een opbrengstdaling van € 272.000.

De daling van het aantal aanbiedingen heeft in beginsel ook invloed op de kosten: lagere kosten voor inzameling en minder te verbranden afval. Dat effect wordt nagenoeg tenietgedaan door de tegengestelde ontwikkeling in de inzameling van GFT. Om die reden is de kostenontwikkeling daarvan dan ook niet daarop aangepast.

Totaal extra te dekken dus: € 472.000 (meer lasten) plus € 272.000 (minder inkomsten) is **€ 754.000**.

Tarieven

Uitgaande van 100% kostendeekkende tarieven betekent deze kostenverhoging dat de tarieven met gemiddeld 15,4% moeten stijgen. Vorig jaar zijn de tarieven voor het variabele deel extra omhoog gegaan om de "milieuprikkel" te stimuleren.

Voor 2021 stellen wij voor om de stijging alleen door te berekenen in de vaste tarieven. Om € 754.000 in te calculeren in de vaste tarieven, is een stijging nodig van ongeveer 26,5%. Het tarief zal voor een huishouding daardoor stijgen met € 38,40 van € 144,74 naar € 183,14.

Precariobelasting en -belasting op kabels en leidingen

Beleidskader

Verordening precariobelasting gemeente Overbetuwe 2020 en de Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting ter zake van buizen, kabels, draden of leidingen gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Met ingang van 2022 is het niet meer mogelijk om precario te heffen op kabels en leidingen.

Tarieven

In de meerjarenraming 2021-2024 is voor precariobelasting uitgegaan van verhoging van 1,7%.

Vrijstellingen

Geen.

Marktgelden/standplaatsen

Beleidskader

Verordening marktgelden gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Iedereen die een standplaats heeft op de wekelijkse markt betaalt marktgeld. Dat geldt ook voor degene die een standplaats heeft voor bijvoorbeeld een dag. Naast marktgeld betalen ze een bedrag voor de elektriciteitsvoorzieningen als daarvan gebruik wordt gemaakt.

Tarieven

Voor de goederenmarkt in Zetten geldt een lager tarief dan voor Elst. De reden hiervoor is de beperktere omvang van de kern Zetten en de markt. De tarieven zijn afgeleid van de in de Tarieventabel leges, behorende bij de legesverordening, opgenomen tarieven voor overige standplaatsen. In de meerjarenraming 2021-2024 is uitgegaan van verhoging van 1,7%.

Vrijstellingen

Geen.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader

Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven.

In deze gemeente zijn er drie algemene begraafplaatsen.

Tarieven

In de meerjarenraming 2021-2024) is uitgegaan van verhoging van 1,7%.

Vrijstellingen

Geen.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Beleidskader

Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Elst 2020-2024.

Algemeen

Ondernemers in het centrum van Elst hebben per 1 januari 2020 een bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht. In de BIZ investeren ondernemers in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. De gebruikers en eigenaren van panden in het centrum van Elst die niet als woning worden gebruikt, betalen hiervoor een BIZ-bijdrage aan de gemeente. De gemeente geeft de opbrengst als subsidie aan Stichting Centrummanagement Elst die hiervoor activiteiten uitvoert.

Vrijstellingen

De belangrijkste vrijstellingen gelden voor belastingobjecten die dienen voor de publieke dienst van de gemeente en onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst.

Leges

Beleidskader

Legesverordening gemeente Overbetuwe 2020 en de Tarieventabel leges 2020.

Algemeen

We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven.

Tarieven

In de meerjarenraming 2021-2024 is uitgegaan van verhoging van 1,7% van de leges. De verhoging geldt niet voor de bouw gerelateerde leges voor omgevingsvergunningen die geheven worden met de bouwkosten als grondslag. Een stijging van de bouwkosten leidt immers al tot een verhoging van de leges. Voor sommige diensten heeft het Rijk een maximum tarief ingesteld, zoals voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten. Het uitgangspunt voor de tarieven is gebaseerd op 100% kostendekking. Het door het college vastgestelde dekkingsplan bevat een verhoging van de kostendekking van de leges voor omgevingsvergunningen: een extra opbrengst van € 150.000 is realistisch.

Vrijstellingen

De belangrijkste vrijstellingen gelden voor: vergunningen/ontheffingen als deze rechtstreeks verband houden met een vergunning voor het organiseren van een evenement. Tevens geldt een vrijstelling voor non-profit instellingen voor vergunningen waarvan de leges niet meer bedragen dan € 315.

Kostendekking 2021 per verordening

Inleiding

De toerekening van de kosten van overhead brengt met zich mee dat er inzicht gegeven moet worden hoe de tarieven berekend worden met de keuzes die daarbij gemaakt worden. Om die reden wordt, voor de heffingen waarvoor een maximale kostendekking van 100% geldt, in deze paragraaf de berekening van de kostendekking per heffing opgenomen. Uitgangspunt is de in de programmabegroting opgenomen kosten en baten. Voor de leges volstaan wij met de kostendekking van de leges voor omgevingsvergunningen.

Verordening Rioolheffing					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.2	riolering	2.491	100%	2.491
Inkomsten	7.2	riolering	-4	100%	-4
Netto kosten					2.487
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.2	riolering	13.460 uur	100%	543
Compensabele BTW	7.2	riolering	356	100%	356
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	60	100%	60
Kosten waterbeheer	5.7	openbaar groen	198		198
Kosten straatreiniging	2.1	verkeer en vervoer	116		116
Totale kosten					3.760
Opbrengst heffing	7.2	riolering	-2.052		-2.052
Bespaarde rente VZ riolering	0.5	treasury	-217		-217
Totale baten					-2.269
Totale baten - lasten (ontrekking aan voorziening riolering)					1.491
Dekkingspercentage excl. de onttrekking aan voorziening					60,4%
Dekkingspercentage incl. de onttrekking aan voorziening					100%
Opm: in deze berekening is de rente over de voorziening meegenomen in de kostendekking. Dat is een lokale keuze.					

Verordening Reinigingsheffing					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.3	afval	4.887	100%	4.887
Inkomsten	7.3	afval	-867	100%	-867
Netto kosten					4.020
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief (incl. Boa's)	7.3	afval	22.220 uur	100%	723
Compensabele BTW	7.3	afval	807	100%	807
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	95	100%	95
Totale kosten					5.645
Opbrengst heffing	7.3	afval			-5.645
Totale baten					-5.645
Totale baten - lasten					0
Dekkingspercentage					100%

Verordening Marktgeden/standplaatsen					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	3.3	markten en standpl.	39	100%	39
Inkomsten	3.3	markten en standpl.	-9	100%	-9
Netto kosten					30
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	3.3	markten en standpl.	0	100%	0
Compensabele BTW	3.3	markten en standpl.	40	21%	8
Kwijtschelding			N.v.t.		
Totale kosten					38
Opbrengst heffing	3.3	markten en standpl.	-27		-27
Totale baten					-27
Totale baten - lasten					11
Dekkingspercentage					70,6%

Verordening Lijkbezorgingsrecht					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.5	begraafplaatsen	77	100%	77
Inkomsten		begraafplaatsen	0	100%	0
Netto kosten					77
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.5	begraafplaatsen	500 uur	100%	27
Compensabele BTW	7.5	begraafplaatsen	40	21%	8
Kwijtschelding			N.v.t.		0
Totale kosten					112
Opbrengst heffing	7.5	begraafplaatsen	-54	100%	-54
Totale baten					-54
Totale baten - lasten					58
Dekkingspercentage					48,5%

Verordening Legesverordening, titel 2, omgevingsvergunningen					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	8.3	wonen en bouwen	110	100%	110
Directe salariskosten	8.3	wonen en bouwen	1.138	60%	683
Inkomsten			0	100%	0
Netto kosten					793
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	8.3	wonen en bouwen	13.032 uur	60%	697
Compensabele BTW	8.3	wonen en bouwen	110	21%	23
Kwijtschelding			N.v.t.		0
Totale kosten					1.513
Opbrengst heffing	8.3	wonen en bouwen			-1.018
Totale baten					-1.018
Totale baten - lasten					495
Dekkingspercentage					67,3%

Lokale lastendruk

De lokale lasten worden jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere Overheden (COELO) in beeld gebracht. De cijfers van de COELO over 2020 leveren een goede vergelijking op van de lastendruk in onze gemeente ten opzichte van het regionale en landelijke beeld. De woonlasten voor een gemiddeld gezin in Overbetuwe zijn in 2020 de op twee na laagste van de provincie Gelderland en de op twee na laagste van Nederland.

De gevolgen voor 2021

Het OZB-tarief stijgt met 8,7% (afgerond).

De vaste bedragen voor de afvalstoffenheffing stijgen met € 38,40. De rioolheffing stijgt met € 10,80.

Totale lastenstijging voor de gemiddelde huishouding:

gemiddelde heffing				
Heffing	2020	2021	stijging in €	stijging in%
OZB	267,39	290,65	23,26	8,7%
rioolheffing	85,85	96,65	10,80	12,6%
afvalstoffenheffing				
vast	144,74	183,14	38,40	26,5%
variabel	104,16	104,16	0,00	0,0%
Totaal	602,14	674,60	72,46	12,0%

De belangrijkste belastingtarieven 2020 en 2021				
Soort belasting	Nadere aanduiding	2020	Voorstel 2021*	Mutatie
Onroerende-zaakbelasting				
Eigenaar woning	Percentage van de waarde	0,1009%	0,1097%	8,7%
Eigenaar niet-woning	Percentage van de waarde	0,1517%	0,1649%	8,7%
Gebruiker niet-woning	Percentage van de waarde	0,1227%	0,1334%	8,7%
Totaal niet-woning	Percentage van de waarde	0,2744%	0,2983%	8,7%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht				
Diftar	Vast bedrag	€ 144,74	€ 183,14	26,5%
GFT containers	Gratis			
PMD zakken	Gratis			
Rest container 140 liter	Tarief per lediging	€ 11,08	€ 11,08	0,0%
Rest container 240 liter	Tarief per lediging	€ 16,87	€ 16,87	0,0%
Ondergrondse container (rest)	Tarief per aanbidding	€ 4,76	€ 4,76	0,0%
Rioolheffing				
Woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 85,85	€ 96,65	12,6%
Niet-woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 85,85	€ 96,65	12,6%
Hondenbelasting				
	De eerste hond	€ 54,00	€ 54,96	1,7%
	De tweede hond	€ 81,00	€ 82,44	1,7%
	Buitengebied	50%	50%	1,7%

* In het voorgestelde OZB-tarief 2021 is uitgegaan van een gelijke WOZ-waarde.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, Kwijtscheldingsregeling gemeente Overbetuwe 2020.

Algemeen

Net als in voorgaande jaren worden de maximale mogelijkheden tot het verlenen van kwijtschelding benut. Kwijtschelding is mogelijk voor de OZB, het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Of kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit van belastingschuldigen. Bij de bepaling daarvan houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals die normatief zijn opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid. Natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen kunnen voor kwijtschelding van de privé-aanslag in aanmerking komen.

Kwijtscheldingsaanvragen

Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau. Dit heeft er toe geleid dat in 2020 zo'n 340 belastingschuldigen geen verzoek om kwijtschelding hoefden in te dienen.

In 2020 zijn er, naast de automatische kwijtschelding, nog ongeveer 350 kwijtscheldingsaanvragen ingediend. Van deze aanvragen zijn er ongeveer 300 geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. Wij streven ernaar om de kwijtscheldingsverzoeken binnen 5 maanden af te handelen. In de begroting 2021 is voor de te verlenen kwijtschelding € 155.000 geraamd. Dit bedrag is gebaseerd op ongeveer 650 te honoreren aanvragen.

II. Weerstandsvermogen

Algemeen

Voor een adequate bedrijfsvoering is het belangrijk dat we risico's en onzekerheden tijdig in beeld hebben en ze op een gestructureerde wijze beheersen. We nemen deel aan een samenleving die complex en aan verandering onderhevig is en dit vraagt om een passend risicobewustzijn.

De uitgangspunten van ons risicobeleid en de wijze waarop we dit beleid uitvoeren zijn beschreven in de 'Nota risicomangement (2018)'. Een van die uitgangspunten is dat er twee keer per jaar, bij de jaarstukken en de begroting, een integraal beeld geschetst wordt van de risico's, de aanwezige weerstandscapaciteit en de ratio voor het weerstandsvermogen.

In 2021 zetten we volgende stappen in de (brede) toepassing van risicomangement. Dit zal leiden tot een verdere professionalisering op dit gebied en een andere manier van presenteren van onze risicoanalyse. In toekomstige P&C documenten (o.a. jaarstukken 2020) zullen wij dit zichtbaar maken. In voorliggende paragraaf zijn de risico's nog op de gebruikelijke manier beschreven en gekwantificeerd. In deze paragraaf informeren we u over:

- het gemeentelijke risicobeleid
- de hoogte van onze weerstandsratio met een toelichting op de omvang van onze risico's
- de "BBV indicatoren" en conclusies over de financiële positie van onze gemeente

Risicobeleid

Met het risicobeleid willen we inzicht krijgen in de risico's die we lopen. Dit inzicht helpt om:

- Maatregelen te treffen die voorkomen dat het risico zich voordoet.
- Te toetsen of er voldoende financiële ruimte is om de risico's op te vangen, zonder dat dit leidt tot beleidswijzigingen.

De mate waarin we in staat zijn om risico's op te vangen brengen we tot uitdrukking in een score van ons weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen = de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

Op grond van de nota Risicomangement streven we naar een ratio voor het weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2. Deze ratio kent de kwalificatie "ruim voldoende".

We maken onderscheid tussen incidentele- en structurele weerstandscapaciteit. Onder de incidentele weerstandscapaciteit verstaan we de algemene reserve. Onze structurele weerstandscapaciteit bestaat uit een eventueel structureel begrotingsoverschot, de begrotingspost onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit. Met de onbenutte belastingcapaciteit bedoelen we de ruimte om de OZB-tarieven te verhogen volgens de normen die het Rijk hanteert voor gemeenten met zware financiële problemen. Het inzetten van deze ruimte is een politiek zwaar middel. In onze berekening van de structurele weerstandscapaciteit laten we dit buiten beschouwing.

Weerstandsratio

Ratio's Weerstandsvermogen

Op basis van de begrotingscijfers 2021 is ons incidentele weerstandsvermogen voldoende en het structurele weerstandsvermogen matig.

De ratio van ons incidentele weerstandsvermogen komt uit op 1,1 en is daarmee gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Dit is het gevolg van de vorming van een BR tekorten Sociaal Domein ter grootte van ca. € 9 miljoen per 1-1-2020. Daarnaast is in 2019 sprake geweest van een rekeningtekort in plaats van een geraamd overschot. Een ratio van 1,1 met de kwalificatie "voldoende" is dus lager dan de streefratio van 1,4.

We constateren dat de meerjarige ontwikkeling van de algemene reserve verder verslechterd. In de begroting 2020 was nog sprake van een omvang rond de € 16 miljoen in 2023. Dit is niet meer aan de orde. Voor de komende periode 2020-2024 is de omvang geprognosticeerd op afgerond € 8,7 miljoen in 2021 en aflopend naar € 5 miljoen eind 2024 (zie bijlage prognose overzicht verloop AR). Er is geen sprake meer van forse begrotingsoverschotten, opbrengsten grondexploitatie zijn al grotendeels genomen en ook de (meer)opbrengsten precariobelasting komen met ingang van 2022 te vervallen. De algemene reserve dient als financiële buffer om risico's op te kunnen vangen. Het inzetten van de algemene reserve ter dekking van niet geraamde uitgaven vergt derhalve een zorgvuldige afweging.

Het structurele weerstandsvermogen bedraagt € 0. Dit bedrag is gelijk aan het structurele begrotingsresultaat na bestemming. Voor resultaatbestemming is sprake van een overschot van € 1,8 miljoen. In dit saldo zijn de diverse voorstellen verwerkt, die wij met de raad in september jl. hebben besproken en afgestemd. Op basis hiervan kwalificeren we het structureel weerstandsvermogen als matig.

(Bedragen x €1.000)	Begroting 2021	Begroting 2020	Rekening 2019
Eenmalig weerstandsvermogen			
Eenmalige risico's	8.200	9.400	8.300
Eenmalige weerstandscapaciteit	8.700	12.400	19.200
Ratio	1,1	1,3	2,3
Kwalificatie #1	Voldoende	Voldoende	Voldoende #2
Structureel weerstandsvermogen			
Structurele risico's	p.m.	p.m.	p.m.
Structurele weerstandscapaciteit	0	885	1.240
Kwalificatie	Matig	Ruim voldoende	Onvoldoende #3

#1 In de nota risicomanagement zijn de volgende kwalificatie opgenomen:

Uitstekend (>2); Ruim voldoende (1,4 < 2,0); Voldoende (1,0 < 1,4); Matig (0,8 < 1,0); Onvoldoende (0,6 < 0,8) en Ruim onvoldoende (< 0,6).

#2 Rekening 2019: bij een ratio van 2,3 hoort de kwalificatie uitstekend. Echter bij het vaststellen van de begroting 2020 is door de raad tevens besloten om per 1-1-2020 een bestemmingsreserve Sociaal Domein in te stellen van € 9,027 miljoen en dat bedrag te onttrekken uit de algemene reserve. Dit betekent dat per 1-1-2020 de ratio is gedaald naar 1,2 (10,2 AR / 8,3 risico's) en daarbij hoort de kwalificatie voldoende.

#3 Zie ook toelichting op pag. 50 en 57 van de Jaarstukken 2019.

Rekening 2019: op basis van het bijgestelde begrotingssaldo 2020 (1e berap 2020 € 1,9 miljoen negatief) en de saldi in meerjarenperspectief (in Kaderbrief 2021 forse tekorten 2021-2024) is het structurele weerstandsvermogen als onvoldoende gekwalificeerd.

Toelichting op de eenmalige risico's

Bij de eenmalige risico's passen we de volgende verdeling toe:

- A. Grote projecten
- B. Grondexploitatie algemeen
- C. Coronacrisis
- D. Overige risico's

A. Grote projecten

In voorgaande programmabegrotingen namen we hier een beschrijving op van de actuele stand van zaken van grote (ruimtelijke) projecten. Als onderdeel van het 'Stuurmodel Overbetuwe 2020' stellen we nu ieder jaar het projectenboek op. Per project is daarin aandacht voor de specifieke risico's. Dit projectenboek heeft de raad op 9 juni jl. vastgesteld (20rb000042). We verwijzen u naar dit projectenboek. Een voortgangsduiding van dit boek zal in december aan de raad worden voorgelegd. Voor risico's als gevolg van prijsstijgingen nemen we in deze paragraaf – conform vorige jaren – een stelpost op van € 0,5 miljoen.

Knoop 38

Knoop 38 (speerpunt 14 van de Uitvoeringsagenda), bestaat uit de volgende deelprojecten:

1. *Railterminal Gelderland (RTG)*
2. *Gebiedsmaatregelen Knoop 38*
3. *Afslag 38*

Over de ontwikkeling van Knoop 38 kan, aanvullend op hetgeen is geduid in het projectenboek, het volgende worden opgemerkt.

Railterminal Gelderland (RTG)

Onderdeel van dit project vormt de aanvullende aankoopregeling die per amendement door de gemeenteraad is aangenomen (24 oktober 2017). Dit amendement is uitgewerkt en wordt ter besluitname voorgelegd aan de gemeenteraad. Hierbij wordt gevraagd

- Een krediet van € 4.000.000 beschikbaar te stellen voor de aankoop van vastgoed;
- Een voorziening te treffen van € 930.000 ter dekking van het nadelig saldo voortvloeiende uit de verkoop van de woningen en de beheerskosten.

Vooralsnog wordt er een risicopost opgenomen van € 400.000 (10% van het aankoop bedrag) ter dekking van mogelijke extra waardedaling van het vastgoed.

Afslag 38

Voor Afslag 38 is een intentieafpraak gemaakt met de gemeente Nijmegen en de Provincie Gelderland om tot een robuuste oplossing te komen voor de verkeersafwikkeling voor zowel het snelverkeer als het langzame verkeer. Vanuit de gemeente Overbetuwe resteert nog een restant bestemmingsreserve van (afgerond) € 2,2 miljoen en er komt vanuit Park 15 een bijdrage van € 0,9 miljoen (tezamen € 3,14 miljoen). In de Begroting 2021 wordt een voorstel gedaan voor de dekking van de extra kosten ad € 4 mln voor de gemeente Overbetuwe. Voorgesteld wordt om dit te dekken uit de bestemmingsreserve bovenwijks (€ 1 mln.) en door het voteren van een extra krediet (€ 3 mln. af te schrijven in 20 jaar).

- Totale investeringskosten € 28 mln.
- Beschikbare dekkingsmiddelen € 14 mln. => tekort 14 mln.
- Dekkingsmogelijkheden: extra aandeel provincie Gelderland € 6 mln., Nijmegen € 4 mln. en Overbetuwe 4 mln.

B. Grondexploitatie algemeen

Risicoanalyse

Voor de grondcomplexen wordt elk jaar een gewogen risicoanalyse opgesteld. De gewogen risicobedragen per 1-1-2020 van de actieve en passieve (in exploitatie en nog in exploitatie te nemen) complexen over de periode 2020-2025 bedragen in totaal afgerond € 1,25 miljoen. Dit is conform actualisatie grondexploitaties per 1-1-2020 zoals vastgesteld door de raad op 8 juni jl. Voor dit bedrag wordt met ingang van 2016 geen afzonderlijke voorziening meer opgenomen. Wel hebben we per complex een voorziening gevormd in geval van verwachte verliezen. Tijdens het boekjaar vindt monitoring plaats van alle gewogen risicoanalyses uit het oogpunt van risicobeheersing en planoptimalisatie.

Ruimtelijke initiatieven en passieve grondcomplexen

De gemeente faciliteert een aantal ruimtelijke initiatieven en passieve grondcomplexen die voor rekening van initiatief nemende partijen worden uitgevoerd. We noemen het een passief grondcomplex als er een overdracht van nieuwe openbare ruimte naar de gemeente plaats vindt. Het uitgangspunt bij al deze projecten is dat de gemeentelijke kosten bij de initiatiefnemer worden verhaald. Hiervoor worden privaatrechtelijke afspraken gemaakt en zekerheden in de vorm van een bankgarantie of concerngarantie gevraagd. Voor het deel van de kosten dat mogelijk niet verhaald kan worden wordt jaarlijks een voorziening gevormd of deze kosten worden afgeboekt.

Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen (RPW)

Aanleiding RPW

In de regio Arnhem Nijmegen was geruime tijd sprake van overaanbod van bedrijfterreinen, kantoren en perifere detailhandel. Het bestaande, deels verouderde en deels versnipperde aanbod, stonden gewenste en nieuwe ontwikkeling in de weg. De regio kon dit uitsluitend oplossen door in onderlinge samenwerking dit overaanbod terug te brengen. De provincie Gelderland heeft de regiogemeenten de ruimte geboden om deze oplossing gezamenlijk uit te werken. In 2015 is de regio hiermee aan de slag gegaan en gezamenlijk is toegewerkt naar een definitief RPW (vastgesteld in de raad en door Gedeputeerde Staten). Overbetuwe mocht 5,2 hectare lokale bedrijventerreinen hebben. In de ruimtelijke uitwerking van de provincie Gelderland van 4 juni 2019 (vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten) stond dat er in Overbetuwe een voorraad van lokale bedrijventerreinen was van 7,03 ha., dit betekende een overaanbod van 1,83 ha. Op bedrijventerrein de Merm was 1,83 ha. aan bedrijfskavels voorzienbaar gemaakt. Dat betekende dat indien er minder dan 1,83 hectare verkocht/uitgegeven was aan lokale bedrijventerreinen voor 1 januari 2021 dat op de aangewezen kavels (de Merm) de 'harde' plancapaciteit (deels) geschrapt moest worden. Dit kon leiden tot een kostenpost voor gemeente Overbetuwe van maximaal 1 miljoen euro.

Aanpassing RPW

Begin van 2020 bleek dat met name in 2019 flink meer bedrijventerreinen in de regio en Overbetuwe waren uitgegeven. Het overaanbod was daarmee grotendeels teruggedrongen. Nieuwe ramingen lieten bovendien een positieve lange termijnverwachting voor bedrijventerreinen zien. In april 2020 besloten de partijen om het RPW en de bijbehorende Ruimtelijk Uitwerking te wijzigen en de procedure voor het schrappen van bedrijfskavels te stoppen (dit is voorgelegd aan alle gemeenteraden in de regio Arnhem Nijmegen). Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland heeft met het verzoek van de regiogemeenten op 14 juli 2020 ingestemd.

Gevolgen voor gemeente Overbetuwe

Dit betekent dat er dus geen (mogelijke) schrapopgave van bedrijventerreinen voor Overbetuwe is en dus geen financieel risico. (was in jaarstukken 2019 nog € 1 miljoen).

Nog te realiseren opbrengsten grondverkoop

Conform de voorschriften (BBV – Besluit Begroting en Verantwoording) dienen winsten als gerealiseerd te worden beschouwd indien en voor zover het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat. De hoogte van deze verplichte winstneming- volgens de zogenaamde POC-methode (percentage of completion) – is gerelateerd aan het feit dat nagenoeg alle kosten zijn gemaakt, opbrengsten een gelijkmatig verloop hebben en er geen signalen van onzekerheden zijn. In de begroting 2020 was hiervoor een risico opgenomen voor de nog te verlopen gronden van Elst Zuid (De Morel) van € 900.000. Inmiddels is er een koop-realisatieovereenkomst met de ontwikkelaar gesloten en naar verwachting zullen de gronden in het 4e kwartaal van 2020 geleverd worden. Hierdoor kan deze risicopost komen te vervallen.

C. Coronacrisis

De uitbraak van het Corona-virus heeft in 2020 een nieuwe werkelijkheid gecreëerd. In eerste instantie was de inzet van de gemeente vooral gericht is op het bestrijden van het virus, het continueren van de dienstverlening en het verlenen van steun aan inwoners, ondernemers en instellingen. Inmiddels is de controlefase aangebroken en zal, afhankelijk van de ontwikkeling van corona, blijken of deze fase kan overgaan in het normaliseren van de situatie of dat de ingezette maatregelen (gedeeltelijk) worden verlengd of zelfs opnieuw moeten worden ingezet. Hoe groot de gevolgen uiteindelijk zullen zijn, hangt in eerste instantie af van de mate van succes bij de uitbanning van het virus. Daarnaast spelen veel factoren zoals de aard en omvang van de maatregelen, de effecten van corona op de landelijke en plaatselijke economie, de noodzakelijke inzet van onze organisatie voor de uitvoering van de rijksmaatregelen en de landelijke besluitvorming over de financiering van de maatregelen.

Van de provincie en het Rijk ontvangen we middelen ter dekking van kosten en inkomstenderving gemoed met de coronacrisis. We gaan er daarbij vooralsnog vanuit dat de we daarmee de lasten volledig kunnen opvangen (zie ook 20bw000295 'Aanvullende maatregelen COVID-19' en 20bij10220 2e berap 2020, bijlage 3). Desondanks bestaat de mogelijkheid dat als gevolg van de crisis diverse bijkomende effecten zich kunnen voordoen, waarvoor we zelf de lasten moeten dragen.

Evident is dat aan deze bijzondere situatie allerlei risico's en onzekerheden zijn verbonden. In de uitvoering van ons risicomanagement geven we hieraan expliciete aandacht. Dit doen we door het opstellen van een risicoregister waarin we een inventarisatie maken van mogelijke effecten met bijbehorende risicoscores en te treffen beheersmaatregelen. In de komende maanden werken we dit (als onderdeel van het totale risicoregister) nader uit.

In deze paragraaf nemen we hiervoor een risicobedrag op van € 0,5 miljoen.

D. Overige risico's

Garantieverplichtingen

<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	40,4
Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	121,0
Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)	0,2
Particulieren (voormalige gemeentegaranties)	14,4
Overige garanties en borgstellingen	0,8
Totaal	176,8

Het totaalbedrag aan garanties is ten opzichte van de laatst opgestelde paragraaf (bij de jaarstukken 2019) afgenomen met afgerond € 6 miljoen, voornamelijk door afname van het totaalbedrag van garanties van het onderdeel WEW. Het overgrote deel van de garanties heeft betrekking op garanties voor eigen woningen. Voor garanties vanaf 1-1-2011 loopt de gemeente hiervoor geen concreet risico meer. Dat geldt ook voor de garanties aan particulieren, waarvoor het risico in het verleden is afgekocht. Voor de overige garanties loopt de gemeente een secundair of tertiair risico. Dat betekent dat de gemeente pas in tweede of in derde instantie wordt aangesproken. Het is nog steeds verantwoord er vanuit te gaan dat er in de voor ons liggende jaren geen substantieel beroep zal worden gedaan op de door de gemeente verstrekte garanties of afgegeven achtervang.

Brandbestrijding, hulpverlening bij rampen, opruiming explosieven

In het geval van incidenten op "rampschaal" kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken. Daarbij moet worden gedacht aan herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade. Verder kan het bij grondwerkzaamheden noodzakelijk zijn om oude explosieven op te ruimen. Bij nieuwe projecten, waarbij deze kans bestaat, wordt al zoveel mogelijk een kostenraming opgenomen en worden kosten, waar mogelijk doorbelast aan projectontwikkelaars, e.d. Ook kan de gemeente een deel van de kosten (70%) bij het rijk declareren. Een deel van de kosten blijft echter voor rekening van de gemeente en hiervoor is geen bestemmingsreserve meer beschikbaar. Eventuele kosten van de beschreven onderdelen kunnen in eerste instantie worden opgevangen met de "Algemene stelpost rekeningstekort e.d." van € 5 miljoen (zie totaaloverzicht).

Juridische procedures ruimtelijke plannen e.d.

De mogelijkheid bestaat dat aan de algemene reserve middelen moeten worden onttrokken om één of meerdere langslpende (ruimtelijke) kwesties voor de gemeente tot een goed eind te kunnen brengen. Hiervoor nemen wij standaard een risicobedrag op van € 0,5 miljoen.

Opvang tekorten jaarrekening en verbonden partijen

De gemeente heeft geen afzonderlijke bestemmingsreserve om eventuele rekening tekorten op te vangen. In de kaderbrief 2021 hebben we de raad geïnformeerd over de geprognosticeerde tekorten 2021-2024.

Als deelnemer aan een verbonden partij zijn we (indirect) verantwoordelijk voor de financiële risico's van deze partij. Inzicht in de risico's van een verbonden partij en sturing op de beheersing van deze risico's is daarom belangrijk. In de "paragraaf Verbonden Partijen" is het risicoprofiel van de verbonden partij beschreven.

In ons eigen risicoprofiel houden we in dit onderdeel "overige risico's" rekening met de deze risico's. Eventuele rekeningtekorten en extra bijdragen aan verbonden partijen kunnen in eerste instantie worden opgevangen met de "Algemene stelpost rekeningstekort e.d." van € 5 miljoen (zie totaaloverzicht).

D. Recapitulatie incidentele financiële risico's

<i>(bedragen x €1 miljoen)</i>	
A. Grote projecten	
Prijsstijgingen	0,5
RTG (aankoop vastgoed)	0,4
B. Grondexploitatie algemeen	
Gewogen risicoanalyse	1,3
C. Coronacrisis	0,5
D. Overige risico's	
Juridische procedures	0,5
Algemene stelpost rekeningstekort, e.d.	5,0
Totaal eenmalige financiële risico's	8,2

Toelichting op het structureel weerstandsvermogen

Hieronder beschrijven wij de belangrijkste risico's waaruit structureel financiële consequenties voort kunnen vloeien.

A. De decentralisaties in het sociaal domein

In november 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over de gevolgen van het voornemen van het rijk om een wetwijziging in te voeren betreffende de ordening van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering, voor het proces van Overbetuwe SAMEN. Als gevolg van deze ontwikkeling is de oprichting van een coöperatie met de daarbij behorende juridische stappen getemporeerd. Onze ambitie om het voorliggende veld verder te versterken blijft onverminderd van kracht. Dit geldt ook voor de ingezette beweging om het Sociaal Domein te transformeren en een stevige veranderslag in te zetten.

De structurele risico's die voortvloeien uit de taken in het sociaal domein blijven lastig te kwantificeren, omdat we de zorgvraag van onze inwoners en de daarmee samenhangende zorgkosten niet op voorhand weten. Wel slagen we erin om op basis van ervaringscijfers van afgelopen jaren de kostenontwikkeling beter in beeld te krijgen. Desondanks zorgt de toename aan lasten sociaal domein voor een druk op onze gemeentebegroting. In de kaderbrief 2021 hebben we u hierover geïnformeerd. En in de Eerste Bestuursrapportage (1e Berap) 2020 hebben we melding gemaakt van een verdere aanzienlijke structurele lastentoename bij Jeugd en Wmo.

Op 21 juli jl. heeft het college het 'Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025, deel I' vastgesteld. In oktober staat de vaststelling van het complete beleidsplan Sociaal Domein door de gemeenteraad gepland. Het beleidsplan beschrijft onze ambitie voor de uitvoering van deze taken, en de doelen die we willen bereiken. Tevens gaan we in op de belangrijkste activiteiten voor de komende jaren. Concrete uitwerking hiervan beschrijven we in diverse uitvoeringsplannen, waaronder het jaarlijkse te actualiseren uitvoeringsplan STO (Sociaal Team Overbetuwe).

We verwachten middels de activiteiten die we inzetten zoals beschreven in dit beleidsdocument en in het uitvoeringsplan STO belangrijke stappen te zetten om financieel in control te komen. Eventuele bijstellingen ten opzichte van de begroting worden meegenomen in de reguliere P&C cyclus.

B. Samenwerking op diverse taakgebieden

Wij hechten aan samenwerking met andere gemeenten en andere partners, maar stellen ons kritisch op bij het aangaan van nieuwe samenwerkingsvormen. Deelname aan een verbonden partij kan een nadelig financieel effect hebben. U kunt daarbij denken aan overheadkosten die deels bij de gemeente achterblijven of aan prijsstijgingen en/of areaaltoename waarop we geen directe invloed meer hebben en die we verplicht zijn, als onderdeel van de gemeentelijke bijdrage, te betalen.

C. Coronacrisis

Wij verwijzen hierbij naar de duiding bij onderdeel eenmalige risico's. De mogelijkheid is aanwezig dat als gevolg van deze crisis we in onze exploitatie structureel met hogere lasten en/of lagere inkomsten worden geconfronteerd. Of en in welke mate dit het geval zal zijn, is nu echter nog niet in te schatten.

D. Recapitulatie gekwantificeerde structurele financiële risico's

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat er sprake is van structurele financiële risico's. Risico's die we nu nog onvoldoende kunnen kwantificeren. In 2021 zetten we volgende stappen in toepassing van risicomangement. Het nader duiden / kwantificeren van de structurele risico's is een onderdeel dat we daarin verder gaan uitwerken. Dit doen we aan de hand van het opstellen van een risicoregister. Met deze werkzaamheden zijn we momenteel al bezig. Vanuit diverse taakvelden en disciplines binnen onze organisatie zorgen we voor een adequate inventarisatie van alle benodigde gegevens.

BBV-indicatoren

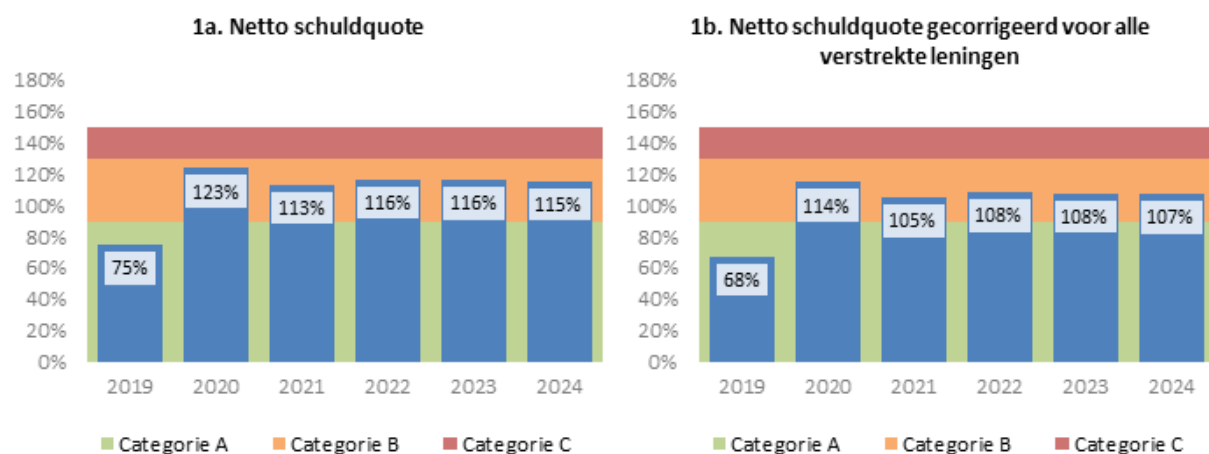
Voor een beter inzicht in de financiële positie van de gemeenten is er een zestal wettelijke indicatoren ontwikkeld. De verandering van onze financiële positie komt ook in de scores van deze indicatoren tot uitdrukking.

Met ingang van deze begroting brengen we het verloop van de indicatoren over meerdere jaren in beeld. Bovendien is de duiding van de risico categorieën in één oogopslag zichtbaar.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1a. Netto schuldquote	74,7%	123,4%	113,3%	116,3%	116,0%	115,5%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	67,6%	114,5%	105,1%	108,0%	107,7%	107,2%
2. Solvabiliteitsratio	25,3%	18,0%	16,8%	15,2%	13,2%	11,4%
3. Grondexploitatie	5,2%	6,8%	6,2%	6,4%	6,3%	6,3%
4. Structurele exploitatieruimte	-0,4%	0,8%	0,0%	-1,3%	-1,8%	-3,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	77,7%	83,6%	88,4%	90,0%	90,0%	90,0%

Zoals uit de grafieken blijkt scoren we op kengetallen solvabiliteit en structurele exploitatieruimte een onvoldoende. De beslissingen die, in het kader van spoor 2, nodig zijn voor een structureel sluitende meerjarenbegroting (spoor 2) zullen een positief effect gaan hebben op deze scores. De kengetallen van de netto schuldquote kleuren in deze meerjarenbegroting oranje. De beïnvloeding van dit kengetal heeft een directe relatie met de omvang van onze investeringen- en projectenportefeuilles en komt in spoor 2 aan de orde.

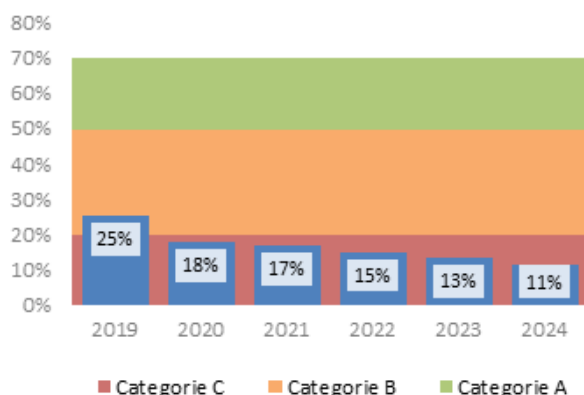
1a. Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleendegelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

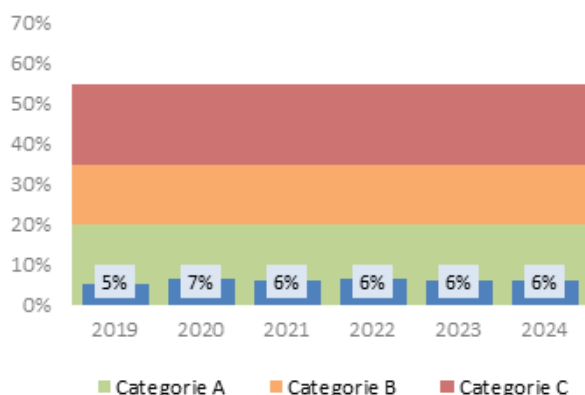
2. Solvabiliteitsratio

2. Solvabiliteit

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

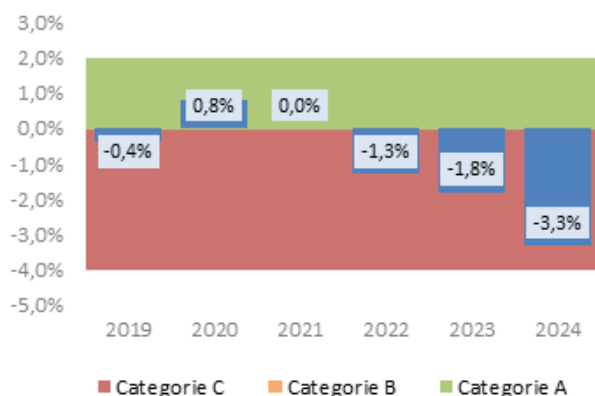
3. Grondexploitatie

3. Grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

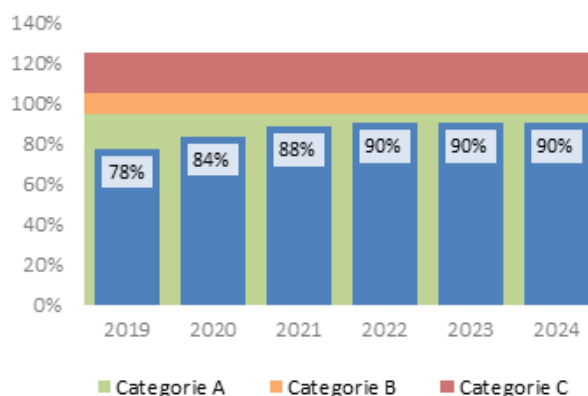
4. Structurele exploitatieruimte

4. Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

III. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- infrastructuur: wegen, water en riolering
  - voorzieningen: groen (o.a. bomen), verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
  - gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer
- Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden. De door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden in deze paragraaf toegelicht.

Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft beleids- en beheerplannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Het kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte (BOR) is een goed instrument gebleken om daadwerkelijk de afgesproken kwaliteit in de praktijk te realiseren. De raad heeft bij de behandeling van de Kadernota 2019 amendement A-2 aangenomen, waarbij zij aangeeft dat zij het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte op een hoger niveau wil brengen. Dit is een speerpunt in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 geworden. In 2020 wordt het nieuwe Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte / IKP OR (beleid naar aanleiding van het amendement A-2) vastgesteld. Hierin worden de nieuwe(bijgestelde) kwaliteitseisen t.b.v. inrichting en beheer openbare ruimte voorgelegd. Na vaststelling van het kwaliteitsplan kunnen de nieuwe integrale beheerplannen worden opgesteld. In de plannen die op termijn ter vaststelling worden aangeboden worden naar aanleiding van het kwaliteitsniveau de beheermaatregelen concreter geformuleerd.

De PNL t.b.v. het opstellen van beheerplannen stond gepland voor 2021, maar is na besluit van het college naar 2020 verplaatst. Hiermee kan direct na de vaststelling van het IKP OR gestart worden met het actualiseren(bijstellen) van alle beheerplannen. We hebben in de kaderbrief 2021 beschreven dat het beheer van de openbare ruimte vraagt om extra middelen (tussen de € 200.000 en € 450.000).

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie [1]
Beheerplan Openbare Ruimte	14-12-2010	2020
Beheerplan wegen 2014 - 2018	17-03-2015	2019/2020
Gemeentelijk Rioleringsplan	04-12-2017	2021 [2]
Handboek locatie eisen	04-02-2014	2020
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	2021
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	2021
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Actualisatie meegenomen in evaluatie Visie op Vastgoed (2021)
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	28-10-2008	2021
Visie op vastgoed	20-02-2018	2021

[1] Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad.

[2] Zie ook de opmerkingen over de bekostigingssystematiek riolering in de paragraaf lokale lasten.

Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed^[3]. Deze kwaliteitsniveaus zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt, zodat duidelijk wordt wat eronder wordt verstaan. (overigens wordt in de CROW –systematiek gewerkt met niveaus A+ tot en met D maar worden vanwege de leesbaarheid van deze paragraaf vertaald in onderstaande kwalificaties Laag, Basis en Hoog).

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet niet (of niet-geheel) aan de minimaal vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet voldoende aan de vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet ruimschoots aan de vereiste wettelijke voorschriften
Duurzaamheid (Vervangingstermijnen)	Door het lage onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed korter dan gebruikelijk	De levensduur is de gebruikelijke vervangingstermijn van het kapitaalgoed	Door het hoge onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed verlengd
Opbouw achterstallig onderhoud	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor	Achterstallig onderhoud komt niet voor
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud is de kans op onveilige situatie niet uitgesloten	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

[3] In de overzichten is het kwaliteitsniveau “goed” gewijzigd in “hoog”.

In plannen vastgelegde kwaliteitsniveaus van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beheerplan Openbare Ruimte	14-12-2010	<p><i>Wegen:</i> basisniveau</p> <p><i>Groen</i> Binnen bebouwde kom: basis/hoog niveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau</p> <p><i>Straatreiniging</i> Centra en bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Openbare verlichting: basisniveau</p> <p><i>Straatmeubilair</i> Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau</p> <p>Er komt een actuele leidraad "Inrichting en Beheer Openbare Ruimte" waarin de eisen zijn opgenomen waaraan een nieuwe of te renoveren openbare ruimte aan moet voldoen. Deze leidraad zal medio april 2021 worden aangeleverd.</p>
Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte	2020	<p>In 2020 wordt/is het IKP OR vastgesteld. Hierin wordt de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines voor de openbare ruimte op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het nieuwe IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte. Het vastgestelde IKP OR is uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en de basis voor de uitwerking in beheerplannen. De kwaliteitsniveaus zijn te beïnvloeden door herziening van het budget voor openbare ruimte in de begroting 2021 of daaropvolgende jaren.</p>
Beheerplan Wegen 2014 - 2018	17-03-2015	<p>Wegen basisniveau</p>
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	04-12-2017	<p>De gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. Deze taken vormen de basis van het GRP 2018-2022. Uitgangspunten bij het opstellen van het GRP waren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Risico gestuurd rioolbeheer. Dit houdt in dat rioolvervanging niet langer bepaald wordt aan de hand van de technische afschrijving, maar aan de hand van inspectiegegevens en de situering van het riool. Met het risico gestuurd rioolbeheer wordt de verwachte vervangingsopgave over een langere periode uitgespreid. Tijdens de planperiode kan, op basis van nieuwe inspectieresultaten blijken dat de uitgangspunten voor de kostenramingen van dit GRP niet meer volledig juist zijn. Het is de verwachting dat dit slechts beperkte wijzigingen zullen zijn. 2. De financiële consequenties van de investeringen en werkzaamheden worden voor een periode van 20 jaar berekend. 3. In de meerjarenramingen van het GRP wordt rekening gehouden met een jaarlijkse loon- en prijsstijging van 1,5%. Ter compensatie hiervan wordt het riooltarief jaarlijks met 0,5% verhoogd. 4. Een kostendekking van 100%, waarbij rekening wordt gehouden met de in te calculeren rente over de voorziening riolering. 5. De minimumomvang van de voorziening riolering bedraagt € 1.000.000. 6. Het (resterende) saldo van de voorziening wordt in 10 jaar ingezet ter verlaging van de rioolheffing van 2018 tot en met 2027. 7. De uit de jaarrekening blijkende exploitatievoordelen worden gebuikt ter verlaging van de rioolheffing. <p>Het na te streven kwaliteitsniveau kan worden bepaald op "basis". In het voorjaar van 2021 wordt gestart met de voorbereidingen voor de evaluatie van het GRP.</p>

Naam beleids- /beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen, etc.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid, etc.) is in het plan vastgelegd dat het na te streven kwaliteitsniveau "basis" is. Uitgangspunt is: Openbare verlichting voor de verkeersveiligheid en op hoofdfietsroutes (plus). Dit betekent alleen openbare verlichting buiten de bebouwde kom als dat voor de verkeersveiligheid nodig is (bijvoorbeeld bij kruispunten en verkeersgevaarlijke situaties als bochten, obstakels ed.) en er geen betere alternatieven zijn zoals markering, reflectie e.d. Op alle hoofdfietsroutes (en plus routes) is oriëntatieverlichting behalve op de Drielse Rijndijk, de Randwijks Rijndijk en de Waaldijk vanwege de flora en faunawetgeving, dit is namelijk Natura2000 gebied. De beheer- beleidskaders worden op dit moment uitgerold. De verwachting is dat voorjaar 2021 alle kaders zijn uitgevoerd in het buitengebied.
Beleidsplan Speelvoorzieningen	23-05-2012	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids)voorschriften. Met behulp van inspecties wordt dit geborgd. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Met behulp van een meerjaren renovatieplan wordt wijk- en kerngericht gewerkt aan renovaties van speelruimte.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer, enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarenonderhouds-planningen. In 2018 zijn er nieuwe meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's) gemaakt. Voor de gebouwen met de gebruiksfuncties sport, welzijn en kantoor zijn de plannen inmiddels omgevormd tot DMJOP's, waarbij duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt is. We gaan kritisch om met het onderhoud. Indien op basis van de (D)MJOP's vervanging noodzakelijk is, bekijken we eerst kritisch of vervanging daadwerkelijk nodig is. Incidenteel komt achterstallig onderhoud voor. Wij gaan op een afgewogen manier met de financiële middelen om. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis". In 2020 hebben we een concreet voorstel voor verduurzaming van een aantal gebouwen met zonnepanelen. De uitvoering is in 2021 gepland.
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris)	28-10-2008	Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is. We hebben hiervoor geen meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. Gekeken moet worden naar de onderhoudsvergoedingen die de verenigingen ontvangen in combinatie met kostprijsdekkende tarieven. Er wordt een Sportnota gemaakt, waarbij ook een uitspraak over kostprijsdekkende tarieven wordt gedaan. Inmiddels is een uitgangspuntennotitie hierover afgerond. Daarnaast is een onderzoek gestart naar het Tarievenbeleid. Dit onderzoek wordt in 2021 afgerond. De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Hiervoor is in 2018 de aanbesteding afgerond. Aan de hand van de jaarlijkse keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Ook controleren we middels jaarlijkse inspecties het veldmeubilair. Aan de hand hiervan bekijken we welk veldmeubilair aan vervanging toe is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".
Visie op Vastgoed	20-02-2018	Medio 2020 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de uitwerking van de pijlers van de Visie op Vastgoed. Afgesproken is dat in 2021 een verdere actualisatie plaats vindt.

Financiële consequenties

Voor klein onderhoud, investeringen en stortingen in voorzieningen voor groot onderhoud van al onze kapitaalgoederen is € 9,8 miljoen in de begroting 2020 opgenomen. In de volgende tabel staan de budgetten 2021 vermeld die voor het onderhoud beschikbaar zijn om het door de raad opgedragen kwaliteitsniveau waar te maken. Eind 2020 is/wordt het integraal kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) vastgesteld. In dit plan zal nader worden ingegaan op de benodigde en beschikbare budgetten. We hebben in de kaderbrief 2021 beschreven dat het beheer van de openbare ruimte vraagt om extra middelen (tussen de € 200.000 en € 450.000). De onderkant van die bandbreedte is bepaald voor areaaluitbreiding. Alleen al door areaaluitbreiding is er een tekort om op het gewenste kwaliteitsniveau onderhoud te plegen. Daarnaast geeft de nulmeting die we hebben uitgevoerd aan het begin van het opstellen van het IKP-OR aan dat we inderdaad niet het kwaliteitsniveau halen dat op dit moment uitgangspunt is. Op basis hiervan is in deze begroting, met ingang van 2021, gefaseerd in drie jaar € 300.000 toegevoegd aan het meerjarenperspectief.

Tevens wordt aangegeven of er naast deze budgetten onderhoudsvoorzieningen of bestemmingsreserve (BR) zijn gevormd, waaruit het groot onderhoud op de langere termijn kan worden bekostigd.

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Begroot 2021 (bedragen x € 1.000)	Voorz. /BR beschikbaar	Voldoende omvang?
Wegbeheer	Beheerplan Wegen	2015	5.470	Neen	IKP/OR [5]
Openbaar groen	Beleidsplan Openbare Ruimte	2010	1.896	Neen	IKP/OR [5]
Straatreiniging	Beheerplan Openbare Ruimte	2010	28	Neen	IKP/OR [5]
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	n.v.t.	198	Maakt deel uit van GRP	Zie GRP
Riolering	GRP 2018-2022	2017	2.801 ^[4]	Ja	Ja
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	2018	395	Neen	IKP/OR [5]
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	2012	147	Neen	IKP/OR [5]
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	100	Ja	Ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	146	Ja	Ja
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2018	2013	381	Ja	Ja
Accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	Sportnota (nog vast te stellen)	2019	156	Neen	Exploitatiekosten: ja Groot onderhoud kunstgras: via PNL
Totaal			11.718		

[4] Excl. de onttrekking uit de voorziening.

[5] IKP/OR; het eind 2020 vast te stellen/vastgestelde Integrale Kwaliteitsplan Openbare Ruimte bevat een aanduiding van de beschikbare en benodigde bedragen. In de Kaderbrief 2021 is voor de extra lasten een bandbreedte van € 200.000 tot € 450.000 genoemd. Op basis hiervan is in deze begroting, met ingang van 2021, gefaseerd in drie jaar € 300.000 toegevoegd aan het meerjarenperspectief.

Voor de gemeentelijke gebouwen zijn de ramingen voor onderhoudslasten uit het meerjarenonderhoudsplan op het overzicht vermeld. Op de taakvelden van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoudsgerelateerde exploitatielasten verwerkt.

IV. Financiering

Beleidskader

Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarmee samenhangende financiële risico's.

Het financieringsbeleid is vastgelegd in het Treasurystatuut en gebaseerd op de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). De uitvoering van het financieringsbeleid wordt gedaan door de treasuryfunctie, binnen de kaders van het Treasurystatuut. De Wet Fido geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie. Een belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm op langlopende leningen. Daarnaast zijn decentrale overheden zijn sinds eind 2013 verplicht om deel te nemen aan schatkistbankieren, maar kunnen niet lenen bij de schatkist. Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor onze gemeente bedraagt dit drempelbedrag in 2021 € 845.445. Het schatkistbankieren wordt door de gemeente gebruikt voor tijdelijke geldoverschotten.

Marktontwikkelingen

De uitbraak van het coronavirus Covid-19 heeft geleid tot een mondiale recessie. De verwachting is dat de ECB ook in 2021 hierdoor een ruim monetair beleid zal blijven voeren. De lange kapitaalmarkt rentetarieven zullen op een zeer laag niveau blijven. De verwachting voor de 10 jaars NL rente op staatsobligaties is circa -0,20%. Ook de korte geldmarktrente (3-maands Euribor) zal naar verwachting met circa -0,40% zeer laag blijven. Deze rentetarieven worden gezien als risicovrije rentes.

Leningenportefeuille

De verwachte additionele financieringsbehoefte van de gemeente in 2021 bedraagt € 42 miljoen, waaronder € 14 miljoen aan herfinanciering. Daarmee wordt voorspeld dat de leningenportefeuille zal toenemen tot € 120 miljoen per ultimo 2021. De geldstromen die voortkomen uit investeringen, projecten en grondexploitaties (zowel kosten als verkoopopbrengsten) bepalen in grote mate de omvang van de financieringsbehoefte. Als de investeringen en/of de opbrengsten, voornamelijk uit grondverkoop, afwijken van wat in de begroting is opgenomen, dan zal het beroep op de kapitaalmarkt daarop worden aangepast.

Mutaties leningenportefeuille (bedragen x €1.000)	Bedrag	Gemiddelde rente
Raming leningenportefeuille per 1-1-2021	91.920	1,96%
Nieuwe langlopende leningen	42.000	2,00%
Reguliere aflossingen	-13.880	0,93%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	0	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	0	
Raming leningenportefeuille 31-12-2021	120.040	2,10%

Rente

In de begroting 2021 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag aan toegerekende rente van afgerond € 3,7 miljoen. De totale boekwaarde van de investeringen bedraagt per 1 januari 2021 € 183 miljoen.

Onderstaand schema geeft inzicht in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. De methode van rentetoerekening is voorgeschreven door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden.

Bij de gehanteerde rentesystematiek wordt de betaalde rente omgeslagen over de investeringen. Voor deze renteomslag wordt 2% (omslagrente) gehanteerd over 2021. Voor de bepaling van het rentetarief voor nieuw aan te trekken lang lopende leningen, voor de reserves en voorzieningen wordt tevens 2% gehanteerd. Voor het aantrekken van kort lopende leningen is 0,5% gehanteerd. Om het renterisico zoveel mogelijk te beperken is er bewust voor gekozen om een hoger rentepercentage aan te houden voor de rente op nieuwe financiering dan wat de markt momenteel verwacht. Het gepresenteerde verwachte rentevoordeel van € 906.000 betekent dat de gehanteerde omslagrente voor de investeringen van 2% hoger is dan het verwachte rentepercentage dat over de financiering zal worden betaald. Het verschil bevindt zich binnen de toegestane bandbreedte, wat betekent dat een reëel rentepercentage wordt toegerekend aan de investeringen.

Schema rentetoerekening 2021 (bedragen x €1.000)	
Netto rentelasten kort- en langlopende leningen	2.104
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	849
Toe te rekenen rente aan grondexploitatie	-193
Toe te rekenen rente aan investeringen	2.759
Toe te rekenen rente via renteomslag	-3.666
Renteresultaat op taakveld Treasury	(Voordeel) -906

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder wordt weergegeven in hoeverre deze risico's zich bij onze gemeente voordoen en hoe de gemeente deze risico's beheerst.

Koersrisico

Het risico dat de financiële activa in waarde vermindert door negatieve koersontwikkelingen. Het koersrisico op uitgezette gelden is nihil. De gemeente heeft een netto schuld. Tijdelijke overtollig geld wordt conform de regels van het schatkistbankieren ondergebracht bij het Rijk via een rekening courant.

Renterisico

Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Voor korte en lange financiering gelden de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide worden hierna toegelicht:

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de kortlopende leningen (looptijd korter dan één jaar). Bij het overschrijden van de kasgeldlimiet zal onze gemeente de korte leningen omzetten naar langlopende leningen, behalve bij incidentele tijdelijke overschrijdingen. De kasgeldlimiet mag niet met meer dan twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Over het algemeen zijn kortlopende leningen goedkoper dan langlopende leningen en dus op korte termijn financieel aantrekkelijk. Op de lange termijn is er een renterisico, immers er is een kans dat de herfinanciering duurder uitpakt. De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van de exploitatiebegroting van de gemeente.

Kasgeldlimiet 2021 (bedragen x €1.000)	
(1): Gemiddelde vlottende schuld	9.694
(2): Gemiddelde vlottende middelen	0
(3): Nettovlottendeschuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	9.694
(4): Kasgeldlimiet (8)	9.694
(5): Ruimte / overschrijding t.o.v. kasgeldlimiet (4-3)	0
Berekening kasgeldlimiet	
De kasgeldlimiet moet berekend worden bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage (post 7)	
(6): Begrotingstotaal	114.046
(7): Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
(8): Kasgeldlimiet (6x7)	9.694

Uit de tabel blijkt dat de gemeente onder de vastgestelde normering voor de kasgeldlimiet blijft.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de langlopende leningen te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Stap	Variabelen (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
1)	Renteherzieningen	0	4.200	0	0
2)	Aflossingen	13.879	12.538	10.000	10.000
3)	Renterisico (1+2)	13.879	16.738	10.000	10.000
4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm	22.786	22.499	22.653	22.676
5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	8.907	5.761	12.653	12.676
5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening	Renterisiconorm				
4a)	Begrotingstotaal	113.930	112.495	113.265	113.380
4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2021 niet zal worden overschreden.

Derivaten

Derivaten worden in de markt onder meer afgesloten ter afdekking van renterisico's. De gemeente Overbetuwe maakt geen gebruik van derivaten.

Kredietrisico's

De gemeente loopt financieel risico omdat er leningen zijn verstrekt aan derden en omdat we garant staan voor derden. Voor de beheersing van het kredietrisico is inzicht in de verstrekte leningen en garantstellingen nodig. In de financiële verordening en het Treasurystatuut is bepaald dat uitzettingen en garanties alleen plaatsvinden, inzien zij een publieke taak dienen. Een overzicht van de afgegeven garanties is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen. Onze gemeente zal in het begrotingsjaar 2021 over een bedrag van € 9,5 miljoen aan uitgezette leningen kredietrisico lopen:

- Lening aan ondernemingscentrum De Schalm van € 1.520.000. De waarde per 1 januari 2021 bedraagt € 912.000.
- Hypothecaire geldleningen verstrekt aan personeel met een boekwaarde per 1 januari 2021 van € 108.000 (betreffen restanten van de opgeheven regelingen).
- Achtergestelde geldlening aan Vitens. In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens verkocht en omgezet in een lening. De waarde per 1 januari 2020 bedraagt € 155.160.
- Verstrekte geldlening SVn van afgerond € 8,2 miljoen per 1 januari 2021. Rente en aflossing zijn afhankelijk van het aantal Startersleningen. Het betreft revolverende fondsen; rente en aflossing worden aangewend voor nieuwe leningen.
- Overige leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een bedrag van totaal € 71.636 per 1 januari 2020.

In de afgelopen jaren hebben er op verstrekte leningen door de gemeente geen wanbetalingen plaatsgevonden. Ook voor 2021 wordt het kredietrisico op de uitgezette leningen laag geacht.

V. Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf komen de verschillende onderwerpen op het terrein van de bedrijfsvoering aan de orde. Eerst schetsen wij aan de hand van de visie op bedrijfsvoering Overbetuwe, wat de ontwikkelingen de komende jaren zijn. Vervolgens geven wij aan de hand van de Uitvoeringsagenda 2018-2022 per onderwerp de ontwikkelingen voor 2021.

Visie op bedrijfsvoering Overbetuwe

In de afgelopen jaren zijn inspanningen verricht op het gebied van bedrijfsvoering waardoor het niveau van voorzieningen en diensten van de gemeente Overbetuwe inmiddels prima voldoet aan de huidige tijd. Hiermee is tevens de basis gelegd voor de verdere optimalisering van de bedrijfsvoering naar de verdere toekomst.

De basis voor deze inspanningen is verwoord in de 'Visie op bedrijfsvoering Overbetuwe, Meer-Waarde Creëren 2018-2020'. Binnenkort zal er een herijking plaats vinden van deze visie. Een herijking betekent dat we de bestaande visie gaan actualiseren en bijstellen op basis van actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten, waarbij de Organisatievisie en Koers 2020 – 2023 leidend is. Tevens streven we hierbij naar een integratie de visie op bedrijfsvoering en dienstverlening, zowel voor onze eigen organisatie als aan onze inwoners en bedrijven. Hierbij staan de volgende thema's centraal:

- Verbinding/aansluiting met de externe klant en de interne klant: Extern is gericht op meerwaarde creëren voor onze inwoners, bedrijven en instellingen en Intern door verdere verhoging van efficiency en kwaliteit.
- Flexibiliteit en maatwerk versus wet- en regelgeving: De maatschappij vraagt om maatwerk, om aansluiting te (blijven) vinden met onze externe klant moet de bedrijfsvoering ook flexibel kunnen bewegen, hiernaast standaardiseren we daar waar mogelijk om efficiënt te kunnen blijven werken.
- Medewerkers die het mogelijk maken: Medewerkers zijn de sleutel tot succesvolle bedrijfsvoering. Zij zijn degenen die moeten zorgen voor de verbinding met de klant, maatwerk leveren en flexibele oplossingen aandragen.

Uitvoeringsagenda 2018-2022

In de uitvoeringsagenda 2018-2022 heeft het college zijn speerpunten uit het coalitieprogramma: Overbetuwe in bloei, een dijk van een gemeente, uitgewerkt. De focus voor 2021 van de speerpunten die betrekking hebben op bedrijfsvoering is beschreven in programma 9 Financiën en Bedrijfsvoering.

Personeel en organisatie

In 2021 ligt het accent voornamelijk op het verder vormgeven van de ingezette organisatieontwikkelingen (vanaf 2019) die hun stempel drukken op de organisatie en onze medewerkers. Dit doen wij om een optimale dienstverlening aan ons bestuur, onze inwoners en ondernemers te leveren en (blijvend) te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in de samenleving en de rol die we daarbij hebben als overheid. In dit onderdeel van de paragraaf gaan we dieper in op ontwikkelingen die (de meeste) impact hebben op het personeel (organisatieontwikkelingen en duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker). Vervolgens wordt ingegaan op de kaderstellende systematiek van het P-budget en de ontwikkeling van het P-budget 2015 t/m 2021.

Organisatieontwikkelingen

Ontwikkelthema's

De richting voor de verdere professionalisering is neergelegd in de herijkte koers van de gemeentelijke organisatie (Organisatievisie en Koers 2020 – 2023). Uit de koers van de organisatie zijn ontwikkelthema's vastgesteld. Een aantal van deze ontwikkelthema's zijn in 2020 vastgesteld waaronder het Sturingsmodel Overbetuwe 2020 en Bestuurlijk-ambtelijk samenspel. Deze ontwikkelingen zijn belangrijke uitgangspunten voor onze organisatieontwikkeling voor de komende jaren. We zijn nu in de fase van verrichten door de visies en ontwikkelthema's te gaan doorleven en deze te vertalen naar de effecten voor de teams en medewerkers.

Naast deze organisatiebrede ontwikkeling en ontwikkelthema's, zijn ook een aantal specifieke ontwikkelingen binnen sectoren ingezet zoals de Participatievisie, de Omgevingswet e.d. Deze zijn elders belegd (Uitvoeringsagenda incl. de benodigde (incidentele) middelen) waardoor ze in dit onderdeel buiten beschouwing zijn gelaten.

Duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker

In onze organisatie is duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker één van de speerpunten waarop we ons focussen. De verwachting is dat medewerkers die vitaal zijn een hogere belastbaarheid hebben, het werk met plezier doen, flexibeler zijn en zich minder vaak ziek melden. Hoe vitaler onze medewerkers zijn, hoe slagvaardiger onze organisatie is. In 2021 gaan we verder vormgeven aan het vastgestelde vitaliteitsbeleid door het beleidsplan verder concreet te vertalen. De financiële effecten van dit speerpunt worden vooralsnog bekostigd vanuit het reguliere P-budget.

Verzuim

Verzuim heeft continue aandacht binnen het management. Ook vindt hierover overleg plaats met de Arbodienst en andere partijen (bijv. IZA, UWV) die hierbij betrokken zijn. Het (preventief) verzuim heeft op dit moment extra aandacht om de volgende redenen:

- Het verzuim% en de meldingsfrequentie in onze organisatie is hoog en ligt boven het landelijk gemiddelde (zie onderstaand overzicht) en vraagt om blijvende aandacht.
- In verband met COVID-19 en de organisatieontwikkelingen. Deze ontwikkelingen doen een beroep op de verander- / veerkracht van onze medewerkers.
- In verband met het speerpunt duurzame inzetbaarheid waar (preventief) verzuim onderdeel van uitmaakt (zie bovenstaand Duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker).

COVID-19 laat op dit moment (tot september 2020) geen stijging van het ziekteverzuim% zien. Zowel het kort- als langdurend verzuim laat een daling zien t/m augustus 2020. Voor het kalenderjaar 2020 wordt op basis van de huidige inzichten en inspanningen een ziekteverzuim% verwacht dat lager is dan de afgelopen 3 jaar. In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het werkelijke ziekteverzuim% (excl. zwangerschaps- verlof) weergegeven.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Norm Overbetuwe	4%	4%	4%	4%	4%	5,4%*
Werkelijk Overbetuwe	5,4%	5,4%	6,9%	6,8%	6,6%	6,5%**
Landelijke gemeente	5,3%	5,6%	5,4%	5,8%	5,8%	n.n.b.
Landelijk gemeenten 20.000-50.000	4,9%	5,1%	5,3%	5,6%	5,8%	n.n.b.

*Norm bijgesteld op basis van de VNG-personeelsmonitor 2019.

** Is ziekteverzuim % t/m augustus 2020.

Systematiek P-budget

Formatieontwikkeling

Op basis van het coalitieprogramma, de bestuurlijke ambities, de nieuwe werkelijkheid door COVID-19 en de organisatieontwikkeling, blijft onze organisatie voor een uitdaging staan. Zowel voor de realisatie van inhoudelijke thema's alsook voor de organisatieontwikkelingen. Bij het raadsvoorstel voor de evaluatie systematiek P-budget, de beantwoording van motie 2 die bij de behandeling van de Kadernota 2020 is ingediend en de presentaties van de gemeentesecretaris a.i. in oktober 2019 en augustus 2020 is hierop verder ingegaan. Dit heeft geleid tot het besluit om de formatieomvang voor 2020 en 2021 vast te stellen op 7,2 fte per 1.000 inwoners (i.p.v. 6,9 fte).

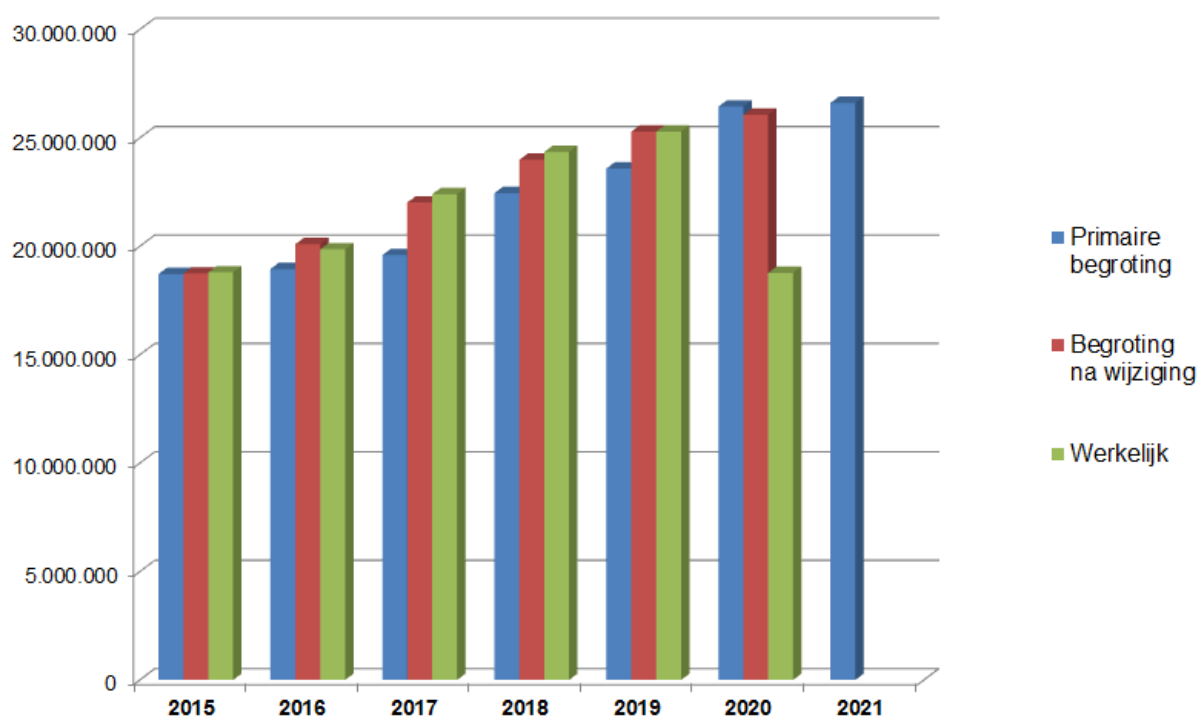
Aanbevelingen / evaluatie systematiek P-budget

Er wordt verder vorm gegeven aan de aanbevelingen die zijn opgenomen in de rapportage Evaluatie systematiek P-budget 2018. Daarnaast wordt gestart met de voorbereidingen en/of uitvoering gegeven aan de evaluatie systematiek P-budget incl. lokale benchmark. Dit conform de afspraken die zijn gemaakt bij de evaluatie systematiek P-budget 2018 en tijdelijke verhoging van de lokale benchmark 2020 / 2021 (Begroting 2020). Deze evaluatie vindt plaats in samenhang met de organisatieontwikkelingen en het medewerkersonderzoek.

Ontwikkeling P-budget 2015 -2021

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de financiële ontwikkeling van het p-budget vanaf 2015 t/m 2021.

Ontwikkelingen P-budget 2015 t/m 2021

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totale omvang P-budget obv primaire begroting	19,0	19,6	22,5 *	23,6 **	26,4 **/**	26,6 **/**
Totale omvang P-budget obv aangepaste begroting	20,1	22,0	24,0	25,3	26,0	Nnb
Werkelijke uitgaven P-budget	19,9	22,4	24,3	25,3	18,8 ****	Nnb

* 2018: Is incl. loonkosten voor 22 fte (± € 1,8 miljoen) verhoging formatie t.b.v. decentralisatie sociaal domein en incl. 0,41 mlj. formatie uitvoering belastingsamenwerking voor gemeente Lingewaard (kosten worden volledig door gemeente Lingewaard terugbetaald).

** 2019 t/m 2021: Is incl. 0,41 mlj. formatie uitvoering belastingsamenwerking. Zie toelichting bij bovenstaand *.

*** 2020: De stijging p-budget 2020 tov 2019 is vooral te verklaren door het CAO-akkoord 2019, de organisatie-ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.

**** 2020: Uitgaven t/m september 2020.

***** 2021: Bedrag is incl. loonkosten-/premieontwikkeling (0,8 mlj.) en excl. budget uitvoering ICT samenwerking (0,5 mlj.) door gemeente Lingewaard.

Inkoop & contractmanagement

Voor het jaar 2021 concentreren wij ons voor wat betreft de inkoopfunctie op de kerntaken: 'adviesing aan de organisatie', 'wettelijke verplichte taken' en de prioriteiten uit de uitvoeringsagenda 2018-2022. De verdere professionalisering van de inkoopfunctie, waaronder ook contractmanagement, wordt de komende jaren doorgezet. Specifiek geven we aandacht aan hoe we met onze aanbestedingen kunnen bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van Duurzaamheid, Social Return en (lokaal) MKB.

In het kader van de leidende principes van onze bedrijfsvoering leggen we intern de focus op het 'partnership', waarbij we meer willen inzetten op de adviesing 'hoe' we de behoefte van de interne klant beter kunnen inkopen. En wanneer er is ingekocht, hoe we die contracten beter kunnen managen. Daarbij houden we de wet- en regelgeving, maar uiteraard ook het algemene concernbelang in het oog.

Om meer grip te krijgen op het aantal aanbestedingen, werken we met een jaarlijkse inkoopkalender en is het werkproces zo ingericht dat budgethouders hun voorgenomen inkopen vanaf een laag bedrag al bij inkoop melden. Zo kunnen we een (meerjarige) strategische inkoopplanning maken en invulling geven aan het principe 'beter en efficiënt'.

Communicatie

Overbetuwe wil een communicatieve, samenlevingsgerichte gemeente zijn. Dit streven sluit goed aan bij onze communicatievisie 'Luisteren en verbinden'. In 2021 blijft deze visie daarom onze leidraad, met als drie pijlers:

Luisteren

We luisteren dagelijks naar signalen vanuit de samenleving, onder andere door omgevingsanalyse en monitoring van (sociale) media en gezamenlijke webcare met KCC. Belangrijke input komt ook uit de newsroom, waar ook collega's van andere disciplines aansluiten. Deze signalen vertalen we naar issues en proactieve communicatie.

Verbinden

Het thema 'verbinden' wordt op de volgende wijze door de communicatie –experts vorm gegeven:

- Adviseren en ondersteunen van collega's bij hun contacten met de samenleving . Vanuit bestuurscommunicatie leggen we continu de verbinding tussen gewenste inhoud van het bestuur en de informatiebehoefte van inwoners.
- Actieve betrokkenheid bij het voorbereiden en regisseren van gesprekken met inwoners of stakeholders (o.a. klankbordgroep of bewonersavond). Zo wordt letterlijk de buitenwereld met de binnenwereld verbonden en vice versa. In 2021 beheren we binnen het online team alle online kanalen, waaronder de sociale media en onze toptakenwebsite. Deze blijven we continu doorontwikkelen, zodat deze qua dienstverlening aansluiten bij de veranderende wensen en behoeften van de samenleving.
- Actieve betrokkenheid bij de implementatie van de Visie op interactie met de samenleving en bij de voorbereiding van de Omgevingswet, waarin participatie een belangrijke rol speelt.

Communicatiekracht organisatie versterken

Alle medewerkers van de gemeente Overbetuwe communiceren. De communicatiekracht van de organisatie wordt in 2021 verder versterkt door:

- (strategisch) communicatieadvies en -uitvoering bij alle speerpunten uit de uitvoeringsagenda 2018-2022 van het college en het focusplan van de directie;
- een verdere uitbreiding van Nivo (social intranet);
- advisering bij het opzetten en uitvoeren van participatietrajecten;
- effectieve werkvormen voor (online) bijeenkomsten;
- de ontwikkeling en het gebruik van social media, infographics en animaties;
- de inzet van betrokkenheidsprofielen;
- trainingen Klare Taal;
- advisering en ondersteuning van de verdere organisatieontwikkeling, waarin van alle collega's gevraagd wordt een communicatieve, open opstelling te hebben naar de vragen en behoeftes van de samenleving

Informatievoorziening

Optimale informatievoorziening gaat altijd over de vraag naar ondersteuning die er vanuit de business is. De ontwikkelrichting daarin wordt enerzijds gedreven door interne ontwikkelingen maar anderzijds ook door landelijke of zelfs wereldwijde technologische ontwikkelingen. Dat zal terug te zien zijn in de aandachtsgebieden die we vastleggen in het nieuw op te stellen Informatiebeleidsplan. Dit plan borduurt voort op de ontwikkelrichtingen die ook dit jaar al zijn ingezet, te weten:

- Doorontwikkeling van de informatieorganisatie
- Ondersteunen van de ontwikkelingen voor de specifieke domeinen
- Verdere invoering van het Zaakgericht Werken
- Ontwikkelen van Datagedreven werken
- Informatieveiligheid

Als gevolg van de Coronacrisis heeft een aantal projecten dat vorig jaar was ingezet vertraging opgelopen. De volgende projecten hebben het komend jaar (nog steeds) onze aandacht, passend bij de hierboven geschetste aandachtsgebieden:

Doorontwikkelen van professioneel Functioneel Beheer (onderdeel van doorontwikkeling van de informatieorganisatie)

Functioneel beheerders vormen de verbinding tussen de interne organisatie en de ICT. Daar de ICT als gevolg van de samenwerking met Lingewaard wat meer op afstand is komen te staan, is deze ontwikkeling nog relevanter geworden voor Overbetuwe. In 2021 gaan we ons vooral focussen op de rol van de functioneel beheerder en het borgen van de processen die onder verantwoordelijkheid van deze rol vallen.

Grip op de informatievoorziening in het Sociaal Domein (onderdeel van ondersteunen van de ontwikkelingen voor de specifieke domeinen)

De informatievoorziening binnen het Sociaal Domein heeft een herijking. Door de snelle invoering van de Decentralisaties in 2015, en daarop volgende aanpassingen in wetgeving in het Sociaal Domein is er veel modulair toegevoegd. Het gevolg is dat de applicaties de eindgebruiker onvoldoende ondersteunen en dat er te weinig bruikbare managementinformatie gegenereerd kan worden, wat leidt tot frustratie. Het is daarom nu tijd om de gehele keten van applicaties binnen het domein door te lichten en in te richten volgens de visie op het Sociaal Domein. Overigens heeft dit project ook een raakvlak met het Datagedreven werken en het Zaakgericht werken.

Informatievoorziening van de Omgevingswet (onderdeel van ondersteunen van de ontwikkelingen voor de specifieke domeinen)

Hoewel de implementatie van de Omgevingswet met een jaar is uitgesteld, betekent dit niet dat we op onze handen kunnen gaan zitten. De aanschaf van de applicaties die benodigd zijn voor de ondersteuning van de Omgevingswet is gedaan in 2020, maar de inrichting en implementatie zullen plaatsvinden in 2021.

Zaakgericht werken

Al in 2019 zijn we gestart met de invoering van het Zaakgericht Werken en in 2020 zijn we hiermee verder gegaan, waarbij we een nieuwe Functioneel Beheerder voor het zaakstelsel hebben aangetrokken. Ook in 2021 zullen we verder gaan met het uitrollen van het systeem, waarbij de focus niet alleen meer zal liggen op het werken in het zaakstelsel zelf, maar ook op het koppelen van diverse applicaties waarmee we de archiefwaardige opslag van documenten en een efficiëntere manier van werken kunnen borgen.

Datagedreven werken

In 2020 hebben we als organisatie de eerste stappen gezet in het datagedreven werken. Op basis van concrete vraagstukken vanuit de organisatie zijn een aantal interactieve dashboards ontwikkeld, waarmee medewerkers zelf hun informatievraag kunnen beantwoorden. Dit was feitelijk in pilot-vorm. In 2021 willen we dit verder uitbreiden en een meer duurzame en toekomstvaste configuratie implementeren die uit te breiden en aan te passen is op de wensen van de organisatie.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid wordt een steeds belangrijker onderdeel van onze informatievoorziening. Dit geldt zowel voor de 'harde' ICT, alsook voor de inrichting van applicaties, het autoriseren van medewerkers hiervoor, en voor het sturen op gedrag van de eindgebruikers. Wij zijn daarbij als gemeente gehouden aan de zgn. BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De eisen die daarin gesteld worden, worden ieder jaar kritischer beoordeeld. Ook vinden er steeds vaker cyberaanvallen plaats op overheidsinstanties. Daarom is het belangrijk dat we tijdig de juiste maatregelen nemen. Op dit moment kunnen we die nog bekostigen uit de bestaande middelen, maar de verwachting is dat dit in de toekomst niet meer toereikend zal zijn.

Juridische zaken

Jaarlijks wordt aan de hand van kengetallen zoals aantallen en uitkomsten van bezwaren, rechtszaken en aansprakelijkstellingen onderzocht of de organisatie juridisch in control is en of de juridische kwaliteit van werkprocessen voldoende is. Indien noodzakelijk worden verbeteracties ingezet, bijvoorbeeld op het gebied van kennisontwikkeling en -uitwisseling, kwaliteit van regelgeving, bevoegdheden, te gebruiken formats en sjablonen. Daarnaast richten we ons in 2021 op de volgende onderwerpen dan wel ontwikkelingen.

Digitalisering van bekendmakingen

De Wet elektronische publicaties is aangenomen. Dit houdt de verplichting in om vanaf 1 januari 2021 officiële publicaties online bekend te maken via de website officielebekendmakingen.nl. Voor enkele officiële publicaties gaat deze verplichting in op 1 januari 2022. In 2021 doen we de voorbereiding hiervoor.

Inwerkingtreding Omgevingswet

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Ruimtelijke regelgeving moet verwerkt worden in het Omgevingsplan. Hier is een aantal jaren de tijd voor, maar de voorbereidingen hiervoor lopen al. Juridische zaken adviseert hierover aan de projectgroep Omgevingswet.

Privacy en gegevensbescherming

Op 25 mei 2018 trad de AVG (de Algemene Verordening Gegevensbescherming) in werking. Onze gemeentelijke organisatie is zich er bewust van geworden dat er voorzichtig omgegaan moet worden met data en heeft meer controle over te verwerken data. Om de bewustwording op structurele wijze te borgen, houden we blijvend aandacht voor het vergroten van kennis en aandacht voor de AVG. Ook gaat de organisatie in 2021 een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitvoeren om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen en vervolgens maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen.

Bezwaarschriften

De bezwaarschriftencommissie werkt zoveel als mogelijk digitaal. Het indienen van een bezwaarschrift kan digitaal worden ingediend middels het formulier op de website van de gemeente Overbetuwe. Ook is het nog altijd mogelijk het bezwaarschrift in te dienen per post. De commissieleden werken digitaal, ook tijdens zittingen. Voor ieder bezwaarschrift wordt een digitaal dossier aangelegd in het zaakstelsel InProces. Alle correspondentie, stukken en informatie worden hier op een veilige en betrouwbare manier opgeslagen. Voor wat betreft de correspondentie en uitwisseling van dossiers en stukken naar partijen, wordt sinds begin 2020 voor zowel de zaken in Kamer I (sociaal domein) als voor zaken in kamer II (fysiek domein) zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van het beveiligde emailsysteem Zilver.

Wijzigingswet Wet open overheid (Woo)

Op 2 januari 2019 is de Woo bij de Tweede Kamer ingediend. Zodra de wet in werking treedt geldt de inspanningsverplichting voor bestuursorganen om bij de uitvoering van hun taak uit eigen beweging documenten actief openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. Deze informatie moet duurzaam en toegankelijk worden gearcheveerd en gemakkelijk gevonden en geraadpleegd kunnen worden. We gaan verder met inventariseren wat er nodig is voor de implementatie van deze wetgeving. Om gemeenten hierbij te ondersteunen is het VNG project Digitale Archieven op orde van start gegaan. De gemeente Overbetuwe is bij het project aangesloten.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Indicator	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Bron
Formatie: aantal Fte per 1.000 inwoners	-	6,93	6,73	7,08	7,07	Interne bron
Bezetting: aantal Fte per 1.000 inwoners	-	5,43	5,27	5,43	6,2	Interne bron
Apparaatkosten: kosten per inwoner	-	645,2	631,68	630,48	636,19	Interne bron
Externe inhuur: kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	-	0,24	0,22	0,19	0,17	Interne bron
Overhead: % van totale lasten	-	0,16	0,12	0,15	0,14	Interne bron

VI. Verbonden partijen

1. Inleiding

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), titel 2.3., artikel 15, dient de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien. Om te spreken van een verbonden partij, dient de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang in de betreffende partij te hebben.

De paragraaf verbonden partijen dient tenminste te bevatten:

1. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
2. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
3. de lijst van verbonden partijen.

2. Bestuurlijk belang

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een bestuurlijke participatie of het hebben van stemrecht. Het uitoefenen van bestuurlijke invloed op het bestuur van een bestuurlijk verbonden organisatie door de gemeente is er op gericht het publieke belang te dienen. In het nastreven van het publieke belang dient de reden gelegen te zijn van het aangaan van een relatie met een derde rechtspersoon.

3. Financieel belang

Alleen een bestuurlijk belang maakt een partij nog geen zogenaamde verbonden partij, daarvoor is ook een financieel belang vereist. Onder financieel belang worden niet alleen eigendomsrechten, zoals die voortvloeien uit het bezit van aandelen begrepen, maar ook constructies als het verstrekken van leningen, het verlenen van subsidies en het stellen van garanties.

4. Beleid verbonden partijen

In de "Nota verbonden partijen" is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en het toezicht met betrekking tot de verbonden partijen is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad inzicht te geven over de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd, over goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en over adequate beheersing van de eventuele risico's.

Financieel overzicht

Nr	Cat	Verbonden partij	Bijdrage		Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			(bedragen x € 1.000)		2021	1 jan	31 dec	1 jan
Gemeenschappelijke regelingen								
1	A	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	3.684	7.368	7.367	36.383	43.041	
		Veilig Thuis	418	49	0	769	989	
2	A	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	1.028	783	763	4.883	2.987	
3	A	Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven)	0	683	1.509	8.381	4.231	
4	A	Park Lingezege	243	12.268	5.176	303	654	
5	B	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)	4.574	0	656	2.449	3.406	
6	B	Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal	12	2.148	2.199	2.018	1.170	
7	B	Recreatieschap Overbetuwe	0	0	0	0	0	
8	B	BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	2.018	0	0	8.796	8.669	
9	B	Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City	91	0	0	0	0	
Vennootschappen en coöperaties								
10a	A	Commandiet Westeraam BV	0	218	218	0	0	
10b	B	GEM Westeraam Beheer BV	0	454	454	13.186	6.835	
10c	A	GEM Westeraam Elst CV	0	454	454	13.186	6.835	
11	A	Ondernemerscentrum De Schalm BV	0	991	887	1.326	1.139	
12	B	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	4.991	4.887	132.518	144.802	
13	B	Vitens NV	0	533	533	1.233	1.293	
Stichtingen en Verenigingen								
14	B	St. Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk (SSGA)	4	0	0	3.959	3.619	
Totale bijdrage verbonden partijen			12.072					
De omvang van het eigen- en vreemd vermogen is voor de meeste verbonden partijen gebaseerd op de jaarstukken 2019.								

VP Gemeenschappelijke regelingen

VP 01. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
<p>Bevolkingszorg: De verwachting is dat ook in een deel van 2021 een aantal werkzaamheden in het kader van het coronavirus regionaal opgepakt worden. Mogelijk dat dit invloed heeft op de financiering.</p> <p>Regionale Brandweer: Geen relevante ontwikkelingen (going concern).</p> <p>Jeugdgezondheidszorg: de preventieve rol van de JGZ wordt nog beter ingezet gericht op normaliseren, versterken van ouders en jongeren en afschalen van problematiek, om hiermee de gewenste kanteling in de zorg te ondersteunen. Daarnaast maakt de JGZ een digitalisering mee mede door het coronavirus.</p> <p>Veilig Thuis: Geen relevante ontwikkelingen.</p>	
Doelstelling/openbaar belang	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, veilig thuis, epidemiologie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, bevolkingszorg, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.
Bestuurlijk belang	<p>AB:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (plv. locoburgemeester) • Wethouder R. Engels (geen plv.) <p>DB: Burgemeester gemeente Lingewaard (wisselend met gemeente Overbetuwe)</p> <p>Lid van de financiële commissie VGGM: Wethouder R.W.M. Engels</p>
Deelnemende partijen	15 regiogemeenten: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Risico's	<p>Groot.</p> <p>De algemene bedrijfsreserve (ABR)wordt gebruikt om exploitatieoverschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om nadelige exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende Gemeenten.</p>
Programma	Reguliere Werkzaamheden

VP 02. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

2. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
<p>Reeds in 2020 was de, door de ODRA eerder in gang gezette, transitie naar een beheerste outputfinanciering een feit. De in de Producten Diensten Catalogus (PDC) vastgelegde kostprijzen voor (collectieve) diensten en producten zullen, op basis van ervaringscijfers uit 2020, voor 2021 worden herijkt. In de begroting 2021 is voor de verbonden partijen tevens reeds rekening gehouden met de financiële taakstelling die sommige partners zichzelf hebben opgelegd. Ook in 2021 zal het proces in aanloop naar de Omgevingswet, waarvan de inwerkingtreding vanwege de Corona-crisis is uitgesteld naar 1 januari 2022, verder worden gedifferentieerd door middel van een verdergaande samenwerking en integratie van specialistische adviezen in het standaard werk. Dit legt een groot beslag op de ODRA als kennisorganisatie maar ook op zaken als sturing en bestaande systemen. De ODRA is echter een organisatie in beweging. In 2020 is een ander sturingssysteem ingevoerd met zes centrale teams voor de reguliere taken en twee specialistische teams, alsmede een ander VTH-systeem ter vervanging van het huidige S4O-systeem. Het nieuwe VTH-systeem zorgt ervoor dat het gegevensmanagement, de archivering en het Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet (DSO) beter aansluiten op de wensen en behoeftes.</p>	
Doelstelling/openbaar belang	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol)
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en 10 regiogemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Risico's	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. Eventuele bedrijfsrisico's worden gedragen naar rato van inbreng van taken en verantwoordelijkheden zoals beschreven in het bedrijfsplan van ODRA.
Programma	Volksgezondheid en milieu

VP 03. Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

3. Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)	
Vanaf 1 januari 2018 wordt gewerkt aan de afbouw of overgang van activiteiten en verplichtingen van Presikhaaf Bedrijven. De liquidatie ervan zal op 31 december 2020 plaatsvinden. Het batig saldo zal na opheffing over de deelnemers worden verdeeld.	
Doelstelling/openbaar belang	Het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen re-integreren in een reguliere baan. De activiteiten zijn overgedragen aan Scalabor.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (plv. Wethouder R. W.M. Engels) DB: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder (wisselend met Gemeente Lingewaard)
Deelnemende partijen	9 regiogemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Neder Betuwe, Overbetuwe, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Risico's	Geen
Programma	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

VP 04. Parkorganisatie (Park Lingezege)

4. Parkorganisatie (Park Lingezege)	
In 2021 moet de aangepaste GR in werking treden zonder Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland. Hierover zullen de raden van de betrokken partijen, gemeente Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem en Nijmegen in Q4 2020 een besluit nemen. De nieuwe organisatie is verantwoordelijk voor de coördinatie van het beheer, de doorontwikkeling en de verdere invulling van het evenemententerrein. Voor een grotere betrokkenheid zijn er tevens op het gebied van landbouw, sport, food, kunst en cultuurhistorie makelaars aangesteld om verbinding te gaan maken met partijen in het gebied.	
Doelstelling/openbaar belang	De realisatie en coördinatie van het beheer Park Lingezege
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder W.H. Hol (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder) DB: Wethouder W.H. Hol
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en gemeenten: Arnhem, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe en Waterschap Rivierenland (Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland hebben aangegeven uit de huidige GR te stappen)
Risico's	n.v.t.
Programma	Cultuur en recreatie

VP 05. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem

5. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem

Als uitwerking van het vorig jaar vastgestelde Uitvoeringsplan 2020-2023 is voor 2021 een inhoudelijk uitvoeringsprogramma gemaakt. Daarin worden in hoofdzaak de in de afgelopen jaren ingezette werkzaamheden verder voortgezet.

- De module Inkoop heeft in 2020 de nieuwe inkoop voorbereid en start met de uitvoering van het kwaliteitskader als het gaat om toetsing en rechtmatigheid en opties voor data-analyse. Vanwege de verwachte decentralisering wordt in 2021 beschermd wonen een belangrijk onderwerp. Verder zijn de monitoring van de kwaliteit en het benutten van kwalitatieve en kwantitatieve data belangrijk.

- De module Onderwijszaken voert vanaf 2020 ook voor de gemeente Renkum de leerplichttaken uit. Dit versterkt de werkwijze als het gaat om doorgaande lijn van jeugdigen van 5 tot 23 jaar. Het RBL heeft een uitdaging als het gaat om de toename van het aantal en het complexer worden van de verzuimmeldingen. Ook komt er in 2021 een nieuw regionaal programma waar het RBL aanvullende of specifieke taken zal krijgen namens de regio. De invulling daarvan is nog niet duidelijk. Voorzien wordt dat voor het uitvoeren van de RMC-taken in 2021 minder regionale middelen beschikbaar zijn waardoor de formatie met 1 fte wordt verlaagd. Dit doordat diverse deelnemers aan de regeling een bezuinigingsstaakstelling hebben neergelegd.

- De module Werkgeversservicepunt (WSP) heeft de ambitie om de rol van partner van werkgevers te versterken en daarmee nog meer te adviseren op het terrein van inclusief werkgeverschap. De arbeidsmarkt is sterk in ontwikkeling. In de keten wordt intensief samengewerkt en geleerd van projecten in het kader van Perspectief op Werk, zoals de Arbeidsmarkt Periodieke Ketenanalyse. Op basis daarvan wordt gekeken naar de opdracht van het WSP voor 2021 en de rolverdeling en verantwoordelijkheden, zodat het maximale resultaat wordt bereikt voor werkgevers, werkzoekenden, gemeenten en UWV. De doelstelling van het WSP voor 2021 wordt eind 2020 nog in de bestuurscommissie besproken.

- De module WgSW werkt in 2021 verder aan haar doelstelling, namelijk het invullen van het formeel werkgeverschap van ca. 2000 SW medewerkers. Vanaf 2020 draagt deze module ook zorg voor de zorgvuldige uitvoering van de afspraken met de naar verwachting nog elf boventallige medewerkers van Presikhaaf Bedrijven en voor wie tot eind 2021 verplichtingen zijn.

- De MGR beheerorganisatie blijft de ontwikkelingen in de modules ondersteunen. Daarbij geeft de MGR SD invulling aan de banenafpraak door 1 fte bij de beheerorganisatie in te zetten vanuit het doelgroepenregister. Daarnaast wordt de voorbereiding getroffen voor de rechtmatigheidsverklaring vanaf 2021.

Doelstelling/openbaar belang	<p>Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein; - de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie; - de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben; - het formele werkgeverschap voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst in het kader van de Wet sociale werkvoorziening.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder B.E. Faber - de Lange (plv. Wethouder R.W.M. Engels).

Deelnemende partijen	De 11 regio- gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (Zevenaar na fusie met Rijnwaarden tot 1 gemeente).
Risico's	Risico beperkt zich tot de betaalde bijdrage. Risico is uittredende gemeenten uit de GR. Friciekosten worden toegerekend aan de uittredende partij, maar de verdeling t.a.v. overhead zal verhogen.
Programma	Diversen

VP 06. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal

6. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal	
In 2021 start een nieuw INTERREG Nederland-Deutschland programma. INTERREG VI Deutschland-Nederland start in 2021 en loopt tot en met 2027. INTERREG VI Deutschland-Nederland is nog in voorbereiding. Dit nieuwe programma heeft ook gevolgen voor de Euregionale samenwerking.	
Doelstelling/openbaar belang	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking
Bestuurlijk belang	Euregioraad: <ul style="list-style-type: none"> • Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (geen plv) • Raadslid J.T.A. Hanekamp-Janssen (plv. Raadslid H.J. Mulder) • Raadslid K. Grimm (plv. Raadslid R.B.H. Beune)
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, gevestigd in Kleve, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten.
Risico's	Gering
Programma	Algemeen Bestuur

VP 07. Recreatieschap Over-Betuwe

7. Recreatieschap Over-Betuwe	
Er zijn geen relevante ontwikkelingen te verwachten voor 2021.	
Doelstelling/openbaar belang	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openlucht recreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen van de openlucht recreatie betreft, op bovenlokaal niveau.
Bestuurlijk belang	AB: <ul style="list-style-type: none"> • Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder (plv. Wethouder W.H. Hol) • Wethouder W.H. Hol (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder)
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe.
Risico's	Gering Het Recreatieschap Over-Betuwe is één van de drie aandeelhouders van de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. In het geval deze BV niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, gaat ze (uiteindelijk) zonder verdere verplichtingen van de aandeelhouders failliet.
Programma	Cultuur en recreatie

VP 08. Bedrijfsvoeringsorganisatie Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (BVO-VAN, voorheen DRAN)

8. Bedrijfsvoeringsorganisatie Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (BVO-VAN, voorheen DRAN)	
<p>In 2021 stijgt de gemeentelijke bijdrage aan de BVO DRAN. Dit is enerzijds het gevolg van een verschuiving van kosten op de begroting naar de BVO DRAN, doordat het leerlingenvervoer nu ook bij de BVO DRAN is ondergebracht. Anderzijds stijgen de kosten van het routegebonden vervoer. Dit volgt een landelijke ontwikkeling in het taxivervoer die een kostentoename laat zien als gevolg van het stopzetten van de BPM regeling en een stijging van verzekeringskosten en loonkosten. In 2021 geven we uitvoering aan acties om meer grip te krijgen op de kosten van het doelgroepenvervoer. Deze acties worden in de 2e helft van 2020 in beeld gebracht.</p>	
Doelstelling/openbaar belang	De samenwerking heeft als doel het aanvullend openbaar vervoer het leerlingenvervoer en het gemeentelijk maatwerkvervoer slimmer, efficiënter en klantvriendelijker te organiseren en beter af te stemmen op de mogelijkheden van de inwoners.
Bestuurlijk belang	Bestuur: Wethouder R.W.M. Engels (plv. Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder) Voorzitter: Wethouder R.W.M. Engels
Deelnemende partijen	18 regiogemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar
Risico's	Normaal. De BVO heeft geen eigen vermogen. Tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Programma	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

VP 09. Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region

9. Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region	
<p>Op 16 april 2019 heeft het college samen met 17 andere regiogemeenten het besluit genomen om een proces in te zetten tot versterking van de Regio Arnhem Nijmegen, waarbij het maken van een lange termijn visie en het ontwerpen van een daarbij passend overleg,- en besluitvormingsstructuur de kern vormen. In het najaar van 2020 gaat dit proces de besluitvorming in. In 2021 wordt gestart met de implementatie.</p>	
Doelstelling/openbaar belang	<p>Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen.</p>
Bestuurlijk belang	<p>Lid bestuur: Burgemeester R. P. Hoytink-Roubos (plv. wethouder B.E. Faber - de Lange) Leden van de portefeuillehouders-overleggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Economie: Wethouder B.E. Faber - de Lange · Wonen: Wethouder W.H. Hol · Mobiliteit: Wethouder D.E.W. Horsthuis-Tangelder. · Duurzaamheid: Wethouder D.E.W. Horsthuis- Tangelder.
Deelnemende partijen	<p>19 regio- gemeenten: Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen, Zevenaar</p>
Risico's	<p>Indien bij de jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij. De verdeling van het tekort vindt plaats op overeenkomstige wijze als beschreven bij het bepalen van de inwonerbijdrage.</p>
Programma	Algemeen bestuur

VP Vennootschappen en coöperaties

VP 10a. Commandiet Westeraam B.V. te Elst

10a. Commandiet Westeraam B.V. te Elst	
Zie ontwikkelingen genoemd bij GEM Westeraam Elst C.V.	
Doelstelling/openbaar belang	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.
Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders Directeur: drs. M.G.L.B. Vincent De directeur van de Commandiet tekent de jaarstukken van de GEM
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Risico is zeer beperkt. Het risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg van € 217.815. In de AVA van 6 mei 2020 van GEM Westeraam Elst CV is besproken dat het risico zo beperkt is, dat tot uitkering van overtollige liquiditeiten is besloten. In feite zijn er alleen nog maar overzienbare uitgaven, waarvoor de buffer van 0,9 miljoen groot genoeg wordt geacht. De achtergestelde lening van € 1,1 miljoen van de Commandiet aan de GEM Westeraam Elst C.V. is reeds in december 2017 terugbetaald. In eerdere jaarstukken werd daar per abuis nog melding van gemaakt.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

VP 10b. GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst

10b. GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst	
Zie ontwikkelingen genoemd bij GEM Westeraam Elst C.V.	
Doelstelling/openbaar belang	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.
Bestuurlijk belang	Wethouder W.H. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe, Rabo Vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos-Projecten BV
Risico's	Risico is zeer beperkt. Het risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg van € 10.891. In de AVA van 6 mei 2020 van GEM Westeraam Elst CV is besproken dat het risico zo beperkt is, dat tot uitkering van overtollige liquiditeiten is besloten . In feite zijn er alleen nog maar overzienbare uitgaven, waarvoor de buffer van 0,9 miljoen groot genoeg wordt geacht.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

VP 10c. GEM Westeraam Elst C.V. te Elst

10c. GEM Westeraam Elst C.V. te Elst	
<p>Deze toelichting heeft betrekking op GEM Westeraam Elst CV, GEM Westeraam BV en Commandiet Westeraam BV.</p> <p>Liquidatieproces Aangezien de planning nu laat zien dat diverse werkzaamheden (oplevering woningen, woonrijp maken openbaar gebied en overdragen openbaar gebied) tot eind 2020 dienen te worden uitgevoerd, zal het formele liquidatietraject van GEM Westeraam Elst CV, GEM Westeraam BV en Commandiet Westeraam BV tot in 2021 door lopen. Te zijner tijd kan worden bezien of de laatste 'rechten en plichten' aan één of enkele GEM-partijen kunnen worden overdragen, waardoor het liquidatietraject eerder kan worden ingezet. Vooralnog wordt er vanuit gegaan dat het in de GREX 2020 opgenomen bedrag voor liquidatie in 2021, ook voldoende is om kosten van personele inzet, accountant en notaris in 2021 te dekken.</p> <p>Door ervoor te zorgen dat de CV zoveel als mogelijk leeg is, kan de ontbinding snel en effectief worden afgewikkeld. Dus tijdig vermogensbestanddelen overdragen en ervoor zorgen dat er geen verplichtingen meer zijn jegens derden (waaronder garantievermogen). De taak tot vereffening van CV-goederen na het ontbindingsbesluit zal vervolgens beperkt van omvang zijn. Duur ontbinding CV vanaf formeel besluit tot ontbinding: ca. 4-5 maanden. Het liquideren van de BV's dient aan te vangen nádat de ontbinding van de CV is afgerond. Duur ontbinding BV's vanaf formeel besluit tot ontbinding: ca. 5-6 maanden.</p> <p>Financieel ziet het er goed uit. Gelet op het saldo liquide van € 7,3 miljoen per 31-12-2019 in de jaarrekening 2019 en de cijfers uit de GREX 2020 bedraagt de prognose van het eindresultaat van de GEM Westeraam C.V. in 2021 € 11,3 miljoen. Hiervan is in 2019 reeds een bedrag van € 6,394 miljoen uitgekeerd aan de aandeelhouders, waaronder € 277.630 aan GEM Westeraam Beheer BV en € 3.069.120 aan de Commandiet Westeraam BV. Dat betekent dat op liquidatiedatum geprognosticeerd nog een bedrag van € 4,906 miljoen beschikbaar is als uit te keren liquiditeit, welke verdeling was voorzien in april 2021.</p> <p>Echter, omdat de inkomsten van de CV allemaal (op uitzondering van de laatste bedrijfskavel na) zijn gerealiseerd en er in feite alleen nog maar overzienbare uitgaven te verwachten zijn is in de AVA van 6 mei 2020 besloten tot uitkering van overtollige liquiditeiten van 4 miljoen aan de aandeelhouders, waarvan € 1.600.000 aan de GEM Westeraam Beheer BV en € 1.920.000 is aan de Commandiet Westeraam BV. Daarmee resteert op de geprognosticeerde liquidatiedatum in 2021 een buffer van 0,9 miljoen die groot genoeg wordt geacht voor de overzienbare uitgaven.</p>	
Doelstelling/openbaar belang	Het verkrijgen en vervreemden van onroerende zaken en het bouwrijp maken en het exploiteren van onroerende zaken. Alles binnen het exploitatiegebied.
Bestuurlijk belang	Er vindt geen afzonderlijke vennotenvergadering van GEM CV plaats. De jaarrekening wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stukken van de BV al zijn vastgesteld).
Deelnemende partijen	GEM Westeraam Beheer B.V., Commandiet Westeraam B.V. en overige commandieten (drie marktpartijen)
Risico's	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondexploitatie van Westeraam
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

VP 11. Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg

11. Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg	
Er wordt gewerkt aan een discussiepaper voor het college om te bepalen of we het pand willen aanhouden. Taxatie, meerjarenonderhoudsplan, bezetting en beheer worden hierin meegenomen. Hiermee is dan ook de toekomstige dividenduitkering onzeker.	
Doelstelling/openbaar belang	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied.
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Commissaris: Wethouder W.H. Hol is begin 2020 vervangen door de externe commissaris Peter Waterman.
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is. Daarnaast zijn we ook nog financierder van een lening voor het Onroerend Goed en staan we borg bij de Bank Nederlandse Gemeenten voor een kredietfaciliteit van € 350.000.
Programma	Economische zaken
Dividend	Voor zowel 2020 als 2021 wordt de dividenduitkering niet verwacht vanwege tegenvallende exploitatiecijfers.

VP 12. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag

12. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag	
Er zijn geen relevante ontwikkelingen aangegeven door de BNG voor de periode tot en met 2021, die aanleiding zouden kunnen geven het aandeelhouderschap in de BNG te heroverwegen.	
Doelstelling/openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het aandelenbelang van de gemeente in BNG, een stem per aandeel van EUR 2,50 nominaal. Dit is 0,04% van het totaal aantal uitstaande aandelen.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en gemeenten.
Risico's	Beperkt. Risico beperkt tot de nominale inleg van € 54.405 (21.762 aandelen)
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 55.058

VP 13. Vitens N.V. te Zwolle

13. Vitens N.V. te Zwolle	
Voor 2021 zijn er geen relevante ontwikkelingen te melden. Vitens heeft in 2020 besloten om over het jaar 2019 geen dividend uit te keren. Gelet op de verwachting dat ook de komende jaren door toenemende structurele lasten geen dividend uitgekeerd zal worden, is het dividendbedrag met ingang van de begroting 2020 al structureel afgeraamd tot nul.	
Doelstelling/openbaar belang	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening
Bestuurlijk belang	Wethouder B.E. Faber - de Lange, vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	107 gemeenten en 3 provincies
Risico's	Beperkt. Risico beperkt tot het belang in aandelen (€ 34.717)
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 0

VP Stichtingen en verenigingen

VP 14. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)

14. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)	
Geen bijzondere ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Een toegang tot SSGA is nodig om een robuuste en toekomstgerichte ICT-beheerorganisatie te verkrijgen door deze centraal te positioneren. Het beoogd effect is een verhoogde continuïteit van de informatievoorziening en (digitale) dienstverlening en mogelijkheid tot innovatie(ve) producten.
Bestuurlijk belang	Teammanager informatie
Deelnemende partijen	28 deelnemers zoals gemeenten, scholen en andere non-profit organisaties
Risico's	Tegenover de kosten van € 110.000 voor de aansluiting op het netwerk staat een gebruiksrecht naar rato van de investering. Per 31 december 2019 bedraagt het gebruiksrecht € 31.676
Programma	Reguliere werkzaamheden

VII. Grondbeleid

Inleiding

In deze Paragraaf Grondbeleid wordt een beknopte toelichting gegeven op het te voeren grondbeleid in 2021 tot en met 2024.

Het gemeentelijk grondbeleid

In februari 2018 is door de raad de Nota Visie op Grondbeleid 2018 vastgesteld. In deze nota zijn de (on-)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en is aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is. Met de vaststelling van deze nota ligt het accent op facilitair grondbeleid, dat wil zeggen dat initiatieven tot ruimtelijke ontwikkelingen in hoofdzaak aan ontwikkelende partijen worden overgelaten en de gemeente zelf in beperkte mate opereert op de grondmarkt. De gemeente heeft daarbij een regisserende en (aan)sturende rol.

Verlies- en winstneming

Als uit de exploitatieopzet blijkt dat een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen. Bij winstgevende complexen dient, voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen te worden. Dit zal jaarlijks worden beoordeeld bij de actualisatie van de grondexploitaties.

De te verwachten resultaten van de lopende actieve complexen

In 2021 zijn de volgende actieve grondcomplexen in exploitatie. Uw raad stelde de actuele exploitatieopzetten die hieraan ten grondslag liggen vast op 7 juli 2020.

Complex (bedragen x € 1.000)	Resultaat GREX	Eindwaarde per
Woningbouwcomplexen		
135 Steenbeekstraat - Zetten	104 V	31-12-2021
71 Elst Centraal (stationsplein West)	164 N	31-12-2020
84 Heteren Centrum	<u>1.180</u> N	31-12-2021
<i>subtotaal</i>	<i>1.240 N</i>	
Bedrijvencomplexen		
53 De Merm Elst	421 N	31-12-2025
55 De Merm Oost Elst	732 N	31-12-2021
74 Spoorallee	<u>233</u> N	31-12-2020
<i>subtotaal</i>	<i>1.386 N</i>	
Totaal	2.626 N	

Voor de complexen met een nadelig saldo is een voorziening gevormd van ruim € 2,7 miljoen. Hierbij is ervanuit gegaan dat het complex Elst Zuid (De Morel) in 2020 wordt afgesloten.

Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente Overbetuwe loopt met de langjarige uitvoering van de grondexploitatie zijn:

- Organisatorische risico's:
  - Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen
  - Het niet (volledig) toekennen van subsidies
  - Vennootschapsbelasting
- Projectrisico's:
  - Archeologie
  - Bodemverontreiniging
  - Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene en rentekosten
- Verhaalrisico's:
  - Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars
- Risico's op gebied van wet en regelgeving.
  - Wijzingen in regelgeving door Europese, Rijks en Provinciale beleid die de voortgang van de projecten kunnen beperken. (o.a. het stikstofbesluit)
- Economische risico's:
  - Nadelige economische conjunctuur. Dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen), leidend tot (extra) rentekosten.

De actieve (grond)complexen worden geheel voor rekening en risico van de gemeente uitgevoerd. Om de risico's te kunnen dekken is gemeentelijke weerstandscapaciteit noodzakelijk. De weerstandscapaciteit is een financiële buffer om tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze, dat het voorzieningenniveau ongewijzigd kan worden gehandhaafd. Door aandacht te besteden aan het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller aanleiding zal zijn tot bezuinigingen.

De gewogen risicobedragen per 1-1-2021 van de actieve grondcomplexen over de periode 2021 - 2025 zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de programmabegroting. Het totale gewogen bedrag van de risico's van de verliesgevende grondcomplexen bedraagt ca. € 1.250.000.

Grondcomplexen

In de jaren 2021 t/m 2024 wordt gewerkt aan de realisatie van onderstaande grondcomplexen.

Complex	Programma - nog te realiseren	looptijd
Actieve woningbouw complexen in exploitatie		
Steenbeekstraat - Zetten	19 woningen	t/m 2021
Elst Zuid	Afwikkeling project, bouw 9 woningen	t/m 2021
Elst Centraal (stationsplein West)	33 woningen	t/m 2020
Centrumplan Heteren	61 woningen	t/m 2021
Actieve bedrijven complexen in exploitatie		
De Merm - Elst	Verkoop laatste kavels 2,0	t/m 2025
De Merm Oost - Elst	Verkoop 2,4 ha	t/m 2021
Spoorallee - Elst	Verkoop laatste kavels	t/m 2020

Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouw complexen		
Els Centraal ETE (Klooster)	nader te bepalen	nader te bepalen
De Pas - Elst	100 woningen (Westelijk deel)	nader te bepalen
Hoge Wei fase 2 Oosterhout	ca. 44 woningen	nader te bepalen
Herontwikkeling Land van Tap	nader te bepalen	nader te bepalen
Nog in exploitatie te nemen actieve bedrijvencomplexen		
Spoorlaan 1&2 Rijnstate	nader te bepalen	nader te bepalen
Passieve woningbouw complexen		
Molenzicht - Valburg, fase 2	71 woningen	nader te bepalen
Zetten Zuid	fase 1: 35 woningen - fase 2: ca. 42 woningen	nader te bepalen
Tuyn van de Limes - Herveld	59 woningen	nader te bepalen
Schubertstraat-Brahmstraat - Elst	8 woningen	t/m 2022
Rijzenburg - Elst	21 woningen	t/m 2022
Grindpad - Herveld Andelst	17 woningen	t/m 2022
Baltussenweg - Driel	19 woningen	t/m 2023
Julianaweg-Flessenstraat Heteren	59 woningen	nader te bepalen
Veldzicht - Zetten	45 woningen	nader te bepalen
Beatrixstraat - Zetten	26 woningen	nader te bepalen
Danenberg - Slijk Ewijk	42 woningen	nader te bepalen
Passieve bedrijvencomplexen		
A-15 - Oosterhout	ontwikkeling 85 ha. Bedrijventerrein	nader te bepalen
Aamse Poort Noord - Elst	nader te bepalen	nader te bepalen
GEM Westeraam		
Westeraam	verkoop laatste woningen en afwikkeling project	t/m 2021

VIII. Heroverwegingen

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven wij welke keuzes er gemaakt zijn ten behoeve van een structureel sluitende meerjarenbegroting 2021-2024.

Om dit doel te bereiken, kozen we ervoor om ons in 1e instantie te richten op een structureel sluitende jaarschijf 2021. Gelijktijdig zijn we gestart met het tweede deel van deze opgave, namelijk de terugkeer naar een structureel sluitend meerjarenperspectief met ingang van 2022. De resultaten hiervan zullen onderdeel uitmaken van de Kadernota 2022.

Maatregelen ten behoeve van een structureel sluitende begroting 2021

De korte termijn plannen zijn concreet en daarmee daadwerkelijk te realiseren in 2021. Via de tussentijdse bestuur rapportages houden wij uw raad op de hoogte over de realisatie of voortgang.

Keuzes voor sluitende begroting 2021 (spoor 1)	2021	2022	2023	2024
aanpassing afschrijvingsmethodiek gemeentehuis	140	140	140	140
De uitgevoerde uitbreiding en renovatie van het gemeentehuis maakt het mogelijk om de afschrijvingsduur te verlengen naar 40 jaar. Door daarnaast ook rekening te houden met een restwaarde is er een besparing op de kapitaallasten te realiseren				
diverse kleine besparingen op taakvelden en investeringen	192	77	77	77
Dit bedrag wordt onder deze tabel gespecificeerd.				
besparing op personeelsbudget	345	345	345	345
De ingezette organisatieontwikkeling laat zijn effecten zien. Dit maakt een besparing op het personeelsbudget mogelijk				
besparing organisatiekosten	300	300	300	300
De besparingen op organisatiekosten zijn in eerste instantie voor 2021, in afwachting van een herijking van onze P-systematiek die mogelijk tot structurele voordelen leidt. Wij denken die besparingen te kunnen realiseren door streng naar nut en noodzaak van met name de organisatiebudgetten in 2021 te kijken.				
lasten sociaal domein op niveau 2020	1.759	2.418	2.810	3.071
We bevriezen het financieel kader voor de Wmo en jeugd voor de komende vier jaar. Vanaf 2021 verlagen we het budget voor maatwerkvoorzieningen Jeugd jaarlijks met € 500.000. Om dit te realiseren zetten we een set van maatregelen in zoals opgenomen in het Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025 en het Uitvoeringsplan Sociaal Domein 2020-2021 De belangrijkste maatregelen waarvan we een financieel effect verwachten zijn: - Maatwerkvoorzieningen ombuigen tot algemene voorzieningen, te beginnen met dagbesteding. - Inzet van een praktijkondersteuner jeugd in samenwerking met huisartsen. Zodat er een goede screening plaatsvindt, en de behoefte aan specialistische jeugd-ggz kan verminderen. - Basisondersteuning altijd inzetten voordat de keuze wordt gemaakt voor specialistische ondersteuning. We zorgen voor regie op complexe vragen en evaluatie na zes maanden. - Budgetplafonds invoeren en werken met vaste groep lokale aanbieders waarmee we samenwerken in Overbetuwe. We hanteren in de begroting 2021 een prijsinflatie van 1,7% op de prijsgevoelige kostenplaatsen, dit betreft een bedrag van € 385.000 voor bovenstaand financieel kader. In de begroting is centraal een stelpost opgenomen voor alle prijsinflatie.				
verhoging kostendekkendheid bouwleges	150	150	150	150
De opbrengst van de bouwleges is nog niet kostendekkend. Rekening houdend met een aantal ontwikkelingen die er op ons af komen, zoals de omgevingswet en een afnemende groei van het aantal nieuwbouwwoningen, is een structurele verhoging van de opbrengsten realistisch.				
gedeeltelijke inzet precariopbrengst kabels en leidingen	1.500			
In 2021 heffen we voor de laatste maal precariobelasting op kabels en leidingen. De geraamde opbrengst bedraagt € 2,8 miljoen.				
vervallen opschalingskorting op gemeentefonds	356			
Verhoging OZB 2021 (7%)	533	533	533	533
Totaal	5.275	3.963	4.355	4.616

Specificatie kleine besparingen	2021	2022	2023	2024
Verlagen budgetten (rijbewijzen, ec beleidsvisie en duurzaamheid)	80	50	50	50
Verschuiven investeringen				
Wegdekken PvMG naar 2021	13			
Renovatie Paulusstraat Slijk-Ewijk naar 2021	15			
Herinr. Hoge Wick/Spaanstraat Oosterhout naar 2021	29			
Herinr. Vriesenenk en Huyenkamp naar 2021	28			
Aanpassen investeringsbedrag Fietsagenda	27	27	27	27
	192	77	77	77

FINANCIËLE BEGROTING

I. Financiële gevolgen bestand en nieuw beleid

In onderstaande tabel is per programma aangegeven wat de nagekomen financiële mutaties zijn ten opzichte van de Kaderbrief 2021. De financiële gevolgen van nieuw beleid zijn voorzien van de aanduiding "nieuwe PNL-post 2021-2024". In de financiële begroting onderdeel X is daarnaast nog een totaaloverzicht opgenomen van het Programma Nieuwe Lasten.

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Saldi Kaderbrief 2021	-5.892	-6.185	-6.908	-8.646
Mutaties 1. Openbare orde en veiligheid				
-				
Mutaties 2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
- nieuwe PNL-post 2021-2024: kap.lasten herinrichting Peperstraat O'hout (TV 2.1)	0	-18	-18	-18
- nieuwe PNL-post 2021-2024: bestrijding eikenprocessierups (TV 2.1)	-20	-20	-20	-20
- nieuwe PNL-post 2021-2024: studie verkeersafwikkeling hoofdwegen (TV 2.1)	-30	0	0	0
- extra lasten Beheer Openbare Ruimte (BOR) (TV 2.1)	-100	-200	-300	-300
- nieuwe PNL-post 2021-2024: Lexkesveer (TV 2.5)	-25	-25	-25	-25
Mutaties 3. Economische zaken				
-				
Mutaties 4. Onderwijs				
- nieuwe PNL-post 2021-2024: kap.lasten uitbreid. OLP/meub. Wegwijzer (TV 4.2)	0	-3	-3	-3
Mutaties 5. Cultuur, sport en recreatie				
- structurele lasten lokale omroep (raadsbesluit mei 2020)	-26	-26	-26	-26
- nieuwe PNL-post 2021-2024: muziek in de klas (TV 5.3)	-53	-53	-53	-53
- nieuwe PNL-post 2021-2024: subsidies kunst en cultuur (TV 5.3)	-10	-10	-10	-10
- nieuwe PNL-post 2021-2024: aanbest. inh. bouwconstr.team speelgel. (TV 5.7)	-15	0	0	0
Mutaties 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening				
- nieuwe PNL-post 2021-2024: JOGG (TV 6.1)	-35	-35	-35	-35
- nieuwe PNL-post 2021-2024: schoolmaatschappelijk werk (TV 6.1)	-100	-100	-100	-100
- nieuwe PNL-post 2021-2024: kwartiermaker netwerkontwikk. statushoud. (TV 6.1)	-6	0	0	0
- nieuwe PNL-post 2021-2024: interventieteam (TV 6.2)	-148	-148	-148	-148
- nieuwe PNL-post 2021-2024: meedoenregeling (TV 6.3)	-210	-210	-210	-210
- nieuwe PNL-post 2021-2024: actief eropaf (TV 6.71)	-25	-25	-25	-25
- nieuwe PNL-post 2021-2024: schulden en preventie (TV 6.71)	-110	-110	-110	-110
- nieuwe PNL-post 2021-2024: actie eropaf eenmalig (TV 6.71)	-25	-10	0	0
Mutaties 7. Volksgezondheid en milieu				
- extra kostenverhaal riolering (btw en overhead) (TV 7.2)	85	85	85	85
Mutaties 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting				
- lagere doorbel. aan grondexploit. (uren, rente, overhead)	-75	-75	-75	-75
Mutaties 9. Financiën en bedrijfsvoering				
- nieuwe PNL-post 2021-2024: planningsysteem bedrijfsbureau TOPW (TV 0.4)	-15	-15	-15	-15
- nieuwe PNL-post 2021-2024: kap.lasten zaakgericht werken (TV 0.4)	0	-23	-23	-23
Mutaties 10. Algemeen bestuur				
- hogere lasten bestuur (nu ook pensioenprem. in loonkosten) (TV 0.1)	-50	-50	-50	-50
- nieuwe PNL-post 2021-2024: regionale samenwerking (TV 0.1)	-78	-78	-78	-78

Mutaties Alg. dekkingsmid / overhead / VPB / onvoorzien				
- hogere algemene uitkering op basis van meicirculaire 2019 (TV 0.7)	1.228	1.666	1.350	1.142
- taakveld treasury en kapitaallasten (incl. onttrekking aan BR kapitaallasten)	-73	35	199	224
- vervallen onttrekking BR Vitens vanaf 2022	0	-155	-155	-155
- lagere overheadvergoeding belastingsamenwerking door lagere fte	-16	-16	-16	-16
- indexering bijdrage ICT-samenwerking conform overeenkomst	-22	-22	-22	-22
- actualisatie inkomstenramingen belastingen (TV 0.61 t/m TV 0.64)	49	49	49	49
- dekking eenmalige lasten PNL-posten uit AR	76	0	0	0
- structurele doorwerking spoor 0	456	456	456	456
- diverse overige mutaties van per saldo	-10	-50	-85	-65
Mutaties Totaal	617	814	537	374
Saldi Begroting 2021 voor mutaties dekkingsplan spoor 1	-5.275	-5.371	-6.371	-8.272
Structureel effect spoor 1 (zie afzonderlijke bijlage)	5.275	3.963	4.355	4.616
Saldi Begroting 2021 incl. mutaties dekkingsplan spoor 1	0	-1.408	-2.016	-3.656

II. Overzicht baten en lasten 2021

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserves	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid	3.661	90	-3.571	0	-3.571
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.791	65	-5.726	355	-5.372
3. Economische zaken	617	327	-289	0	-289
4. Onderwijs	6.212	204	-6.007	123	-5.884
5. Cultuur, sport en recreatie	9.060	1.277	-7.783	302	-7.481
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	52.905	11.154	-41.751	2.105	-39.646
7. Volksgezondheid en milieu	10.617	10.115	-502	0	-502
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.907	2.107	-800	178	-621
9. Financiën en bedrijfsvoering	15.355	12	-15.343	27	-15.317
10. Algemeen bestuur	2.951	568	-2.383	0	-2.383
Subtotaal	110.076	25.919	-84.157	3.090	-81.067
Algemene Dekkingsmiddelen	1.687	83.710	82.023	-891	81.132
Overhead *	-	-	-	-	-
VPB	10	0	-10	0	-10
Onvoorzien	55	0	-55	0	-55
Saldo	111.827	109.629	-2.198	2.198	0

* Programma 9 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

III. Structureel begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Openbare orde en veiligheid	3.661	90	3.644	90	3.644	90	3.644	90
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.791	65	5.974	65	6.105	65	6.118	65
3. Economische zaken	617	327	617	327	640	327	640	327
4. Onderwijs	6.212	204	6.305	204	6.464	204	6.525	204
5. Cultuur, sport en recreatie	9.060	1.277	8.848	1.277	9.294	1.277	9.294	1.277
6. Sociale voorz. en maatschappelijke dienstverl.	52.905	11.154	53.193	11.732	53.369	12.311	53.550	12.389
7. Volksgezondheid en milieu	10.617	10.115	10.598	10.115	10.582	10.115	10.555	10.115
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	2.907	2.107	3.016	2.107	3.183	2.107	3.183	2.107
9. Financiën en bedrijfsvoering	15.355	12	15.363	12	15.294	12	15.227	12
10. Algemeen bestuur	2.951	568	2.951	538	2.971	538	2.951	538
Subtotaal	110.076	25.919	110.509	26.467	111.544	27.046	111.687	27.125
Algemene Dekkingsmiddelen	1.687	83.710	1.524	80.844	1.259	81.263	1.231	81.712
Overhead *	-	-	-	-	-	-	-	-
VPB	10	0	10	0	10	0	10	0
Onvoorzien	55	0	55	0	55	0	55	0
Totaal	111.827	109.629	112.098	107.311	112.868	108.309	112.983	108.837
Saldo van baten en lasten	-2.198		-4.787		-4.559		-4.146	
Mutatie reserves	2.198		3.379		2.543		490	
Saldo na mutatie reserves	0		-1.408		-2.016		-3.656	
Saldo incidentele baten en lasten	0		-50		-59		-40	
Structureel begrotingssaldo	0		-1.358		-1.957		-3.616	

* Programma 9 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

IV. Incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Openbare orde en veiligheid								
<i>geen incidentele mutaties</i>								
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
- PNL-post 3c Invasieve plantensoorten (TV 2.1)	85							
- PNL-post 3d Invasieve plantensoorten (TV 2.1)			55					
- PNL-post 3e Invasieve plantensoorten (TV 2.1)					15			
- PNL-post 8b Projectleider fietspad Weteringsewal (TV 2.1)	10							
- Nieuwe PNL-post 2021 Studie verkeersafwikkeling hoofdwegen	30							
3. Economische zaken								
<i>geen incidentele mutaties</i>								
4. Onderwijs								
- PNL-post 31c projectleider nieuwbouw De Meeuwenberg	75							
- PNL 32b projectleider nieuwbouw SamSam			75					
5. Cultuur, sport en recreatie								
- PNL-post 48b Herdenking WOII eenmalig 2021 (TV 5.3)	29							
- PNL-post 48c Herdenking WOII eenmalig 2022 (TV 5.3)			27					
- PNL-post 40b Erfgoed eenmalig 2021 (TV 5.5)	30							
- PNL-post 46b Bibliotheek eenmalige subsidie 2021 (TV 5.6)	150							
- Nieuwe PNL-post 2021 Aanbest. Inh. bouwconstructieteam tbv speelgelegen.	15							
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening								
- Nieuwe PNL-post 2021 Kwartiermaker netwerkontwikkeling statushouders	6							
- Nieuwe PNL-post 2021 Actie eropaf: eenmalige exploitatie	25		10					
7. Volksgezondheid en milieu								
<i>geen incidentele mutaties</i>								
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting								
<i>geen incidentele mutaties</i>								
9. Financiën en bedrijfsvoering								
<i>geen incidentele mutaties</i>								
10. Algemeen bestuur								
- Kostenplaats verkiezingen	40		40		59		40	
Algemene dekkingsmiddelen / onvoorzien								
- PNL-post 75a4 Effecten organisatieontwikk. 2021 (TV 0.8)	167							
- PNL-post 75a5 Effecten organisatieontwikk. 2022 (TV 0.8)			167					
Totaal	662	0	374	0	74	0	40	0
Saldo incidentele baten en lasten	-662		-374		-74		-40	
Mutatie reserves	662		324		15		0	
Effect op begrotingssaldo	0		-50		-59		-40	

V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2019			Begroting na wijziging 2020 (t/m BMR1-2020)			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Openbare orde en veiligheid	3.771	133	-3.638	3.514	89	-3.424	3.661	90	-3.571
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.448	2.501	-2.947	5.071	26	-5.046	5.791	65	-5.726
3. Economische zaken	984	613	-372	732	356	-376	617	327	-289
4. Onderwijs	5.626	357	-5.270	5.981	189	-5.792	6.212	204	-6.007
5. Cultuur, sport en recreatie	8.509	1.618	-6.890	8.783	1.053	-7.730	9.060	1.277	-7.783
6. Sociale voorz. en maatschappelijke dienstverl.	49.525	10.597	-38.928	51.435	10.234	-41.202	52.905	11.154	-41.751
7. Volksgezondheid en milieu	9.746	8.117	-1.629	10.630	9.326	-1.304	10.617	10.115	-502
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	6.492	8.350	1.859	3.566	2.046	-1.520	2.907	2.107	-800
9. Financiën en bedrijfsvoering	14.004	3	-14.001	15.506	1	-15.505	15.355	12	-15.343
10. Algemeen bestuur	4.379	754	-3.625	2.875	622	-2.253	2.951	568	-2.383
Totaal Programma's	108.483	33.043	-75.440	108.093	23.943	-84.151	110.076	25.919	-84.157
Algemene dekkingsmiddelen/overhead/VPB/onvoorzien	3.858	77.730	73.872	2.592	79.730	77.138	1.752	83.710	81.958
Mutaties reserves	7.541	8.914	1.373	11.835	16.950	5.115	1.419	3.617	2.198
Totaal	119.882	119.687	-195	122.521	120.623	-1.898	113.246	113.246	0

#

op basis van de Tweede bestuursrapportage 2020 (raadsbehandeling op 6 oktober 2020) komt het verwachte resultaat 2020 uit op € 0 en is er dus geen sprake meer van een tekort.

VI. Reserves en Voorzieningen

Stand en verloop per reserve en voorziening

(bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1- 2021	Bij	Af	Saldo 1-1- 2022	Bij	Af	Saldo 1-1- 2023	Bij	Af	Saldo 1-1- 2024	Bij	Af	Saldo 31-12- 2024
Algemene Reserve	8.688	1.329	662	9.356	7	334	9.029	7	15	9.021	7	0	9.028
Bestemmingsreserves:													
- Kapitaallasten Ambtshuis	882	0	29	853	0	30	823	0	31	792	0	32	761
- Kapitaallasten Hockeycomplex	1.016	0	68	947	0	68	879	0	68	810	0	68	742
- Kapitaallasten Heteren-Centrum	3.983	0	178	3.805	0	178	3.626	0	178	3.448	0	178	3.270
- Kapitaallasten kunstgras Spero	256	0	24	232	0	24	207	0	24	183	0	24	158
- Kapitaallasten sporthal HPC	1.303	0	48	1.255	0	48	1.207	0	48	1.159	0	48	1.111
- Kapitaallasten tijdelijke huisvestingsmaatregelen	188	0	62	126	0	62	65	0	65	0	0	0	0
- Kapitaallasten P&R garage Elst	387	0	5	382	0	5	377	0	5	371	0	6	365
- Kapitaallasten huisvesting	748	0	26	722	0	26	696	0	27	669	0	27	642
- Kapitaallasten Bemmelseweg	485	0	0	485	0	0	485	0	0	485	0	0	485
- Kapitaallasten spookkruisingen Elst Noord	2.710	0	0	2.710	0	0	2.710	0	0	2.710	0	0	2.710
- Bovenwijkse voorzieningen	2.884	pm	pm	2.884	pm	pm	2.884	pm	pm	2.884	pm	pm	2.884
- Vervanging materiaal Openbare Werken	2.423	90	255	2.258	90	245	2.102	90	216	1.976	90	188	1.877
- Vitens	155	0	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Afslag 38 Elst/Oosterhout	2.275	pm	pm	2.275	pm	pm	2.275	pm	pm	2.275	pm	pm	2.275
- Tekorten Sociaal Domein	6.535	0	2.105	4.430	0	2.465	1.965	0	1.965	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	26.230	90	2.955	23.364	90	3.152	20.301	90	2.627	17.764	90	572	17.281
Voorzieningen:													
- Wethouderspensioenen	6.359	0	288	6.071	0	288	5.784	0	288	5.496	0	288	5.208
- Nabestaandenpensioen	282	0	17	265	0	17	247	0	17	230	0	17	212
- Planschades	11	0	pm	11	0	pm	11	0	pm	11	0	pm	11
- Wachtgeldten vm wethouders	34	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Groot-onderhoud gemeentelijke accommodaties	3.483	554	930	3.107	554	392	3.269	554	616	3.207	554	271	3.491
- Riolering	10.841	0	1.057	9.784	0	1.132	8.652	0	1.201	7.451	0	1.274	6.177
Totaal voorzieningen	21.011	554	2.327	19.238	554	1.829	17.963	554	2.122	16.395	554	1.850	15.099

Prognose Algemene Reserve per 31 augustus 2020

	Werkelijk saldo 31-12-2019 voor resultaatbestemming	19.160
	Onttrekking nadelig saldo jaarrekening 2019	-195
	Werkelijk saldo 1-1-2020 na resultaatbestemming	18.965
	AF: vorming BR voor tekorten Sociaal Domein	-9.027
	Aangepast werkelijk saldo 1-1-2020	9.938
Verwacht begrotingsoverschot 2020 op basis van 2e berap 2020		0
<u>Onttrekkingen:</u>		
- PNL-bedrag posten jaarschijf 2020		-1.670
- adm. en begrotingswijzigingen 2020 t/m raad april 2020		-146
- restanten van claims uit voorgaande jaren (t/m 2019)		-1.381
- dekking maatregelen compensatie corona effecten 2020		pm
<u>Stortingen:</u>		
- (eenmalige) begrotingsposten 2020		7
- verwacht saldo grondcompl. Elst Zuid		19
- reeds ontvangen tweede tussentijdse winstuitkering GEM Westeraam		1.920
	Verwacht saldo 1-1-2021	8.688
Verwacht begrotingstekort 2021		0
<u>Onttrekkingen:</u>		
- PNL-bedrag posten jaarschijf 2021 (bestaand PNL)		-546
- eenmalige lasten 2021 (PNL-posten en verkiezingen)		-116
- dekking maatregelen compensatie corona effecten 2021		pm
<u>Stortingen:</u>		
- (eenmalige) begrotingsposten 2021		7
- verwacht saldo grondcompl. Steenbeekstraat		pm
- afroming restant precario naar AR		1.322
	Verwacht saldo 1-1-2022	9.356
Verwacht begrotingstekort 2022		0
<u>Onttrekkingen:</u>		
- PNL-bedrag posten jaarschijf 2022		-334
<u>Stortingen:</u>		
- (eenmalige) begrotingsposten 2022		7
	Verwacht saldo 1-1-2023	9.029
Verwacht begrotingstekort 2023		0
<u>Onttrekkingen:</u>		
- PNL-bedrag posten jaarschijf 2023		-15
<u>Stortingen:</u>		
- (eenmalige) begrotingsposten 2023		7
	Verwacht saldo 1-1-2024	9.021
Verwacht begrotingstekort 2024		0
<u>Onttrekkingen:</u>		
- PNL-bedrag posten jaarschijf 2024		0
<u>Stortingen:</u>		
- (eenmalige) begrotingsposten 2024		7
	Verwacht saldo 31-12-2024	9.028

Structurele toevoegingen en onttrekkingen per reserve

(bedragen x € 1.000)	Saldo Bij Af			Saldo Bij Af			Saldo Bij Af			Saldo Bij Af			Saldo
	1-1-2021			1-1-2022			1-1-2023			1-1-2024			31-12-2024
BR kap.last. Ambtshuis	882	0	29	853	0	30	823	0	31	792	0	32	761
BR kap.last. Hockeycomplex	1.016	0	68	947	0	68	879	0	68	810	0	68	742
BR kap.last. Heteren-Centrum	3.983	0	178	3.805	0	178	3.626	0	178	3.448	0	178	3.270
BR kap.last. kunstgras Spero	256	0	24	232	0	24	207	0	24	183	0	24	158
BR kap.last. sporthal HPC	1.303	0	48	1.255	0	48	1.207	0	48	1.159	0	48	1.111
BR kap.last. tijd. huisv.maatr.	188	0	62	126	0	62	65	0	65	0	0	0	0
BR kap.last. P&R garage Elst	387	0	5	382	0	5	377	0	5	371	0	6	365
BR kap.last. huisvesting	748	0	26	722	0	26	696	0	27	669	0	27	642
BR kap.last. Bemmelseweg	485	0	0	485	0	0	485	0	0	485	0	0	485
BR verv. materieel Openb. W.	2.423	90	255	2.258	90	245	2.102	90	216	1.976	90	188	1.877
BR tekorten Sociaal Domein	6.535	0	2.105	4.430	0	2.465	1.965	0	1.965	0	0	0	0
Totale reserves	18.205	90	2.800	15.495	90	3.152	12.432	90	2.627	9.894	90	572	9.412

VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Algemeen:

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Deze personele lasten worden via de exploitatie verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Uitwerking Overbetuwe:

Daarbij gaat het om verlofaanspraken e.d.. Ook worden wachtgelduitkeringen ten laste van het personeelsbudget gedekt.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, is zijn voorzieningen gevormd. Dit is het geval voor de wethouderspensionen, het nabestaandenpensioen en de wachtgeldten voor voormalige wethouders.

VIII. Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	961	933	908	882	855	828
Materiële vaste activa						
- Investerings met een economisch nut	122.989	148.900	144.624	140.390	136.298	132.251
- Investerings met een maatschappelijk nut	8.385	23.705	22.533	21.325	20.081	18.799
Financiële vaste activa	8.682	9.756	9.756	9.756	9.756	9.756
Totaal vaste activa	141.016	183.294	177.821	172.353	166.990	161.634
Vlottende activa						
Voorraden	7.898	11.647	11.647	11.647	11.647	11.647
Uitzettingen korter dan één jaar	3.773	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Overlopende activa	7.775	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Liquide middelen	40	500	4.943	500	500	500
Totaal vlottende activa	19.486	15.147	19.590	15.147	15.147	15.147
Totaal activa	160.502	198.441	197.411	187.500	182.137	176.781
PASSIVA						
Vaste financieringsmiddelen						
Eigen vermogen	39.669	36.168	32.720	27.922	24.769	22.654
Voorzieningen	23.316	30.315	27.019	25.745	24.177	22.881
Langlopende schulden	67.322	93.177	121.059	106.940	106.701	106.701
Totaal vaste financieringsmiddelen	130.307	159.661	180.798	160.607	155.647	152.236
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden	16.336	17.780	5.613	15.893	15.490	13.545
Overlopende passiva	13.860	21.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal vlottende passiva	30.196	38.780	16.613	26.893	26.490	24.545
Totaal passiva	160.502	198.441	197.411	187.500	182.137	176.781

IX. EMU saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2020 *	2021	2022	2023	2024
1. Balansmutaties in financiële vaste activa	1.075	0	0	0	0
2. Balansmutaties in financiële vlottende activa	-8.088	4.443	-4.443	0	0
3. Balansmutaties in vaste schuld	25.855	27.881	-14.119	-239	0
4. Balans mutaties in vlottende passiva	8.584	-22.780	9.976	757	855
5. Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-41.452	-658	-300	-518	-855
EMU-saldo referentiewaarde	3.648	3.972	3.991	4.046	4.120
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde	-45.100	-4.630	-4.291	-4.564	-4.975

* Volgens realisatie tot en met september 2020, aangevuld met raming resterende periode

X. PNL per programma

Op de volgende bladzijdes staan twee overzichten van het Bestaande PNL-posten 2020-2023 en Nieuwe PNL-posten 2021-2024.

Programma Nieuwe Lasten 2021-2024 - bestaande PNL-posten 2020-2023 uit Programmabegroting 2020

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto Reserves inv.	Derden / e.d. grondexpl.	Netto inv.	Expl. Afschr. last	Lasten term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
Programma 1. Openbare orde en veiligheid											
-											
Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat											
3.	<u>Bestrijding invasieve plantensoorten</u>										
c.	Enmalig bedrag jaarschijf 2021	2021	85	85	0						
d.	Enmalig bedrag jaarschijf 2022	2022	55	55	0						
e.	Enmalig bedrag jaarschijf 2023	2023	15	15	0						
5.	<u>Rehabilitatie Rauwendaal e.o. Heteren (2022 t/m 2025)</u>										
a.	Jaarschijf 2022	2022	PM	PM	PM	PM	20			PM	PM
b.	Jaarschijf 2023	2023	PM	PM	PM	PM	20				PM
6.	<u>Rehabilitatie Vogelzang Elst</u>										
a.	Jaarschijf 2022	2022	239	10	10	219	20			13	13
b.	Jaarschijf 2023	2023	239	10	10	219	20				
7.	<u>Optimalisatie aansluiting Sportpark De Pas</u>										
a.	Investeringsbudget	2020	150			150	20	9	9	9	9
8.	<u>Fietspad 1e Weter.wal tussen Gr. Molenstr. - Rijksw. N.</u>										
a.	Investeringsbudget	2022	250			250	20			15	15
b.	Formatie: projectleider, toezichthouder	2022	10	10	0						

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto Reserves inv.	Derden / e.d. grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
9.	<u>Vervanging wegdekken Poort van Midden Geld. Noord</u>										
a.	Vervanging wegdekken 2020	2020	209		209		20	13	13	13	13
	Actie spoor 1: doorschuiven naar jaarschijf 2021							-13			
b.	Vervanging wegdekken 2021	2021	151		151		20		9	9	9
c.	Vervanging wegdekken 2022	2022	146		146		20			9	9
11.	<u>Stationsomgeving Zetten-Andelst</u>										
a.	Investeringsbedrag	2022	500	50	450		20			28	28
12.	<u>Ontwikkelingsvisie Linge</u>										
a.	Uitvoeringsmaatregelen	2021	PM		PM				PM	PM	PM
13.	<u>Uitvoering Fietsagenda</u>										
b.	Jaarschijf 2020	2020	939		939		20	57	57	57	57
	Actie spoor 1: investeringsbedrag verlagen met € 441.000 (kapitaallasten € 27.000 lager)							-27	-27	-27	-27
14.	Renovatie Paulstraat Slijk-Ewijk	2020	270	25	246		20	15	15	15	15
	Actie spoor 1: doorschuiven naar jaarschijf 2021							-15			
15.	Herinrichting Hoge Wick/Spaanstraat Oosterhout	2020	521	50	471		20	29	29	29	29
	Actie spoor 1: doorschuiven naar jaarschijf 2021							-29			
16.	<u>Herinrichting doorgaande wegen Vriesenenk en Huyenkamp</u>										
a.	Jaarschijf 2020	2020	450		450		20	28	28	28	28
	Actie spoor 1: doorschuiven naar jaarschijf 2021							-28			
b.	Jaarschijf 2021	2021	450		450		20		28	28	28

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto inv. uitv. eenmalig	Reserves e.d. grondexpl.	Derden / grondexpl. eenmalig	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
17.	Renovatie kruising Dauw-Griegstraat Elst	2020	108			108	20	7	7	7	7	
20.	<u>Reconstructie Bloemenbuurt Heteren (over 3 jaren)</u>											
b.	Reconstructie Bloemenbuurt Heteren 2020	2020	380	207		173	20	11	11	11	11	
21.	<u>Herinr. Mozartstraat vanaf Griegstraat Elst (over 2 jaren)</u>											
b.	Herinr. Mozartstraat vanaf Griegstraat Elst 2020	2020	300	175		125	20	8	8	8	8	
22.	<u>Infrastructuur Elst Noord</u>											
a.	Spoorkruisingen Weteringsewal en Rijksweg N. (2019)	2020	2.925			2.925	20	179	179	179	179	
23.	Aanvul. budget verbreden Kerkepad (PNL-post 8-2017)	2020	220			220	20	13	13	13	13	
25.	Veilig oversteken Ceintuurbaan	2020	50			50	20	3	3	3	3	
Programma 3. Economische zaken												
-												
Programma 4. Onderwijs												
27.	Twee noodlokale basisschool Esdoorn te Elst	2020	250			250	15	19	19	19	19	
28.	<u>Noodlokale basisonderwijs Westeraam</u>											
a.	Investeringsbedrag	2020	497			497	15	39	39	39	39	
29.	Noodlokale voortgezet onderwijs Westeraam	2020	580			580	15	45	45	45	45	
31.	<u>Vervangende nieuwbouw De Meeuwenberg Driel</u>											
a.	Investeringsbedrag 2021	2021	1.333			1.333	40		49	49	49	
b.	Investeringsbedrag 2022	2022	1.333			1.333	40			49	49	
c.	Formatie: projectleider, toezichhouder	2021	75	75		0						

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto inv.	Reserves	Derden /	Netto inv.	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
32.	<u>Vervangende nieuwbouw SamSam Oosterhout</u>											
a.	Investeringsbedrag	2022	3.732			3.732	40				136	136
b.	Formatie: projectleider, toezichthouder	2022	75	75		0						
33.	<u>Uitvoering resultaat quickscan schoolgebouwen</u>											
a.	Budget jaarschijf 2020	2020	PM			PM	25	PM	PM	PM	PM	PM
b.	Budget jaarschijf 2021	2021	PM			PM	25		PM	PM	PM	PM
c.	Budget jaarschijf 2022	2022	PM			PM	25			PM	PM	PM
d.	Budget jaarschijf 2023	2023	PM			PM	25				PM	PM
34.	Vervangende nieuwbouw basisschool Zetten	2023	PM			PM	40					PM
35.	Noodz. onderh./renov. gebouw Mozartstr.(huidige OBC)	2022	PM			PM	25				PM	PM
36.	<u>Huisvesting OBC</u>											
a.	Aanvullend investeringsbedrag bouw school	2020	3.116			3.116	40	114	114	114	114	114
b.	Aanv. invest.bedrag inricht. openb. ruimte en plankosten	2020	570			570	20	35	35	35	35	35
Programma 5. Cultuur, sport en recreatie												
40.	<u>Erfgoed</u>											
b.	Eenmalig budget 2021	2021	30	30		0						
42.	<u>Nieuwbouw zwembad en overdekte sportaccommodatie</u>											
a.	Investeringsbedrag (geschat bedrag)	2022	22.000			22.000						
b1.	Hogere structurele exploitatielasten (incl. kap.lasten)	2023									780	780
b2.	Vrijval exploitatiebijdrage De Drie Essen	2023									-230	-230
c.	Grondkosten	2022	PM	PM		0						
d.	Formatie: programmamanager zwembad	2020-2023	240			240	20				15	15

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto inv.	Reserves	Derden /	Netto inv.	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
46.	<u>Bibliotheek OBGZ</u>											
b.	Eenmalig voor herhuisvesting in Heteren	2021	150	150		0						
48.	<u>Herdenking WOII</u>											
b.	Jaarschijf 2021 Masterplan Airborneregio	2021	29	29		0						
c.	Jaarschijf 2022 Masterplan Airborneregio	2022	27	27		0						
49.	Realisatie 3e veld Excelsior	2020	350			350	30	16	16	16	16	16
54.	<u>Landschapspark De Danenberg</u>											
b.	Gemeentelijke bijdrage 2020	2020	200			200	20	12	12	12	12	12
Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening												
57.	Nieuwe integrale armoedebeleid	2021					110	110	110	110	110	110
61.	<u>Nieuwbouw De Wanmolen in Zetten (o.b.v. 18rb000008)</u>											
b.	Investeringsbedrag variant light jaarschijf 2020	2021	5.000			5.000	40		183	183	183	183
	<i>Dekking door vrijval bestaande kapitaallasten</i>								-81	-81	-81	-81
	<i>Dekking door inzet bestemmingsreserve kapitaallasten (gevormd met vrijval deel voorziening groot onderhoud accommodaties)</i>								-38	-38	-38	-38
	<i>Dekking door inzet revolverend duurzaamheidsfonds</i>								PM	PM	PM	PM
Programma 7. Volksgezondheid en milieu												
-												

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto inv.	Reserves	Derden /	Netto inv.	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
66.	<u>Herinrichting omgeving 't Fort</u>											
c.	Herinrichting omgeving met centrumkwaliteit	2020	350			350	20	21	21	21	21	21
67.	<u>Ontwikkeling locaties woonwagendplaatsen</u>											
a.	Investeringsbudget jaarschijf 2020	2020	PM			PM	20	PM	PM	PM	PM	PM
b.	Investeringsbudget jaarschijf 2021	2021	PM			PM	20		PM	PM	PM	PM
69.	<u>Revitalisering Centrumplan Oosterhout</u>											
b.	Budget voor realisering jaarschijf 2021	2021	1.000			1.000	30		45	45	45	
c.	Budget voor realisering jaarschijf 2022	2022	1.900			1.900	30			85	85	
70.	<u>Revitalisering Centrumplan Driel</u>											
b.	Budget voor realisering jaarschijf 2021	2021	1.450			1.450	30		65	65	65	
c.	Budget voor realisering jaarschijf 2022	2022	1.450			1.450	30			65	65	
Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering												
75.	<u>P-budget</u>											
a.4.	Effecten organisatieontwikk. eenmalig 2021	2021	167	167		0						
a.5.	Effecten organisatieontwikk. eenmalig 2022	2022	167	167		0						

Nr.	Omschrijving	Jaar	Bruto Reserves inv.	Derden / e.d. grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. Afschr. last term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024	
Programma 10. Algemeen bestuur											
77.	<u>Jongerenparticipatie</u>										
b.	Aanvullend structureel bedrag vanaf 2021	2021				PM	PM	PM	PM	PM	
	Totalen		54.733	1.361	70	53.303	110	671	1.014	1.979	1.979
						Aanvulling tot stelpost	0	0	0	0	
						Totale lasten	671	1.014	1.979	1.979	
	Algemene reserve 2021:		536								
	Algemene reserve 2022:		334								
	Algemene reserve 2023:		15								
	Algemene reserve 2024:		0								
	Totale onttrekking Algemene Reserve		884								
	Voorziening riolering (betreft PNL-posten 6, 14, 15, 20 en 21)						476				
	Totale onttrekking:		1.361								

Programma Nieuwe Lasten 2021-2024 - nieuwe PNL-posten 2021-2024

Nr. Omschrijving	Jaar	Bruto inv. uitv.	Reserves eenmalig	Derden / e.d. grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024
Programma 1. Openbare orde en veiligheid											
-											
Programma 2. Verkeer, vervoer en Waterstaat											
1. Herinrichting zuidelijk deel Peperstraat	2021	300	0	0	300	0	20	0	18	18	18
2. Studie verkeersafwikkeling hoofdwegen	2021					30		30	0	0	0
Programma 3. Economische zaken											
3. Regionale samenwerking	2021					78		78	78	78	78
Programma 4. Onderwijs											
4. Uitbreiding OLP/meubilair De Wegwijzer Elst	2021	30	0	0	30	0	10	0	3	3	3
Programma 5. Cultuur, sport en recreatie											
5. Bestrijding eikenprocessierups	2021					20		20	20	20	20
6. Aanbesteding inhuur bouwconstructieteam tbv speelgelegenheden	2021					15		15	0	0	0
7. Bijdrage Lexkesveer	2021					25		25	25	25	25
8. JOGG	2021					35		35	35	35	35
9. Muziek in de klas	2021					53		53	53	53	53
10. Subsidies kunst en cultuur	2021					10		10	10	10	10
Programma 6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening											
11. Kwartiermaker netwerkontwikkeling statushouders	2021					6		6	0	0	0
12. Actief eropaf structureel	2021					25		25	25	25	25

Nr. Omschrijving	Jaar	Bruto inv. uitv.	Reserves eenmalig	Derden / e.d. grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2021	Lasten 2022	Lasten 2023	Lasten 2024	
13. Actief eropaf eenmalig	2021					25		25	10	0	0	
14. Schulden en preventie	2021					110		110	110	110	110	
15. Schoolmaatschappelijk werk	2021					100		100	100	100	100	
16. Meedoenregeling	2021					210		210	210	210	210	
17. Interventieteam	2021					148		148	148	148	148	
Programma 7. Volksgezondheid en milieu												
-												
Programma 8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
-												
Programma 9. Financiën en bedrijfsvoering												
18. Planningsysteem bedrijfsbureau TOPW incl. module begraafplaatsen	2021					15		15	15	15	15	
19. Zaakgericht werken	2021	110	0	0	110	5		0	23	23	23	
Programma 10. Algemeen bestuur												
-												
Totalen		440	0	0	440	905		905	884	874	874	
								Totale lasten	905	884	874	874
								<i>Waarvan structureel</i>	<i>829</i>	<i>874</i>	<i>874</i>	<i>874</i>
								<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>76</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

XI. Baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
TV0.1 Bestuur	1.968	1.968	1.968	1.968
TV0.2 Burgerzaken	983	983	1.003	983
TV0.4 Overhead	15.355	15.363	15.294	15.227
TV0.5 Treasury	-888	-888	-888	-888
TV0.61 OZB woningen	389	291	291	291
TV0.62 OZB niet-woningen	128	76	76	76
TV0.64 Belastingen overig.	714	714	714	714
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	0	0	0	0
TV0.8 Overige baten en lasten	1.398	1.386	1.120	1.093
TV0.9 Vennootschapsbelating (VpB)	10	10	10	10
TV0.10 Mutaties reserves	1.419	97	97	97
TV0.11 Resultaat v.d. rekening baten/lasten	0	0	0	0
Totaal Hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning	21.476	20.000	19.685	19.571
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	2.363	2.363	2.363	2.362
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	1.298	1.282	1.282	1.282
Totaal Hoofdtakveld 1 Veiligheid	3.661	3.644	3.644	3.644
TV2.1 Verkeer en vervoer	5.497	5.678	5.809	5.821
TV2.2 Parkeren	219	219	220	221
TV2.5 Openbaar vervoer	76	76	76	76
Totaal Hoofdtakveld 2 Verkeer en vervoer	5.791	5.974	6.105	6.118
TV3.1 Economische ontwikkeling	258	258	258	258
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	199	199	222	222
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	160	160	160	160
Totaal Hoofdtakveld 3 Economie	617	617	640	640
TV4.1 Openbaar basisonderwijs	43	43	43	43
TV4.2 Onderwijshuisvesting	3.249	3.285	3.395	3.392
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.919	2.978	3.026	3.091
Totaal Hoofdtakveld 4 Onderwijs	6.212	6.305	6.464	6.525
TV5.1 Sportbeleid en activering	702	702	702	702
TV5.2 Sportaccommodaties	2.703	2.703	3.261	3.264
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en partic	480	478	451	451
TV5.5 Cultureel erfgoed	144	114	114	114
TV5.6 Media	1.045	895	895	895
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.987	3.957	3.871	3.869
Totaal Hoofdtakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	9.060	8.848	9.294	9.294

TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.729	5.866	5.874	5.873
TV6.2 Wijkteams	871	871	871	871
TV6.3 Inkomensregelingen	12.657	12.730	12.803	12.875
TV6.4 Begeleide participatie	4.095	4.095	4.095	4.095
TV6.5 Arbeidsparticipatie	1.340	1.340	1.340	1.340
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.472	2.472	2.472	2.472
TV6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.436	6.487	6.551	6.624
TV6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	18.164	18.191	18.222	18.259
TV6.81 Geëscaleerde zorg 18+	90	90	90	90
TV6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.050	1.050	1.050	1.050
Totaal Hoofdtakveld 6 Sociaal domein	52.905	53.193	53.369	53.550
TV7.1 Volksgezondheid	1.451	1.451	1.451	1.451
TV7.2 Riolering	2.491	2.479	2.462	2.440
TV7.3 Afval	4.887	4.879	4.880	4.875
TV7.4 Milieubeheer	1.711	1.711	1.712	1.712
TV7.5 Begraafplaatsen	77	77	77	78
Totaal Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu	10.617	10.598	10.582	10.555
TV8.1 Ruimtelijke ordening	762	871	1.021	1.021
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	589	589	605	605
TV8.3 Wonen en bouwen	1.556	1.556	1.557	1.557
Totaal Hoofdtakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	2.907	3.016	3.183	3.183
Saldo taakvelden	113.246	112.195	112.965	113.080

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
TV0.1 Bestuur	0	0	0	0
TV0.2 Burgerzaken	568	538	538	538
TV0.4 Overhead	12	12	12	12
TV0.5 Treasury	934	934	934	934
TV0.61 OZB woningen	5.867	5.867	5.867	5.867
TV0.62 OZB niet-woningen	2.482	2.482	2.482	2.482
TV0.64 Belastingen overig.	3.886	1.064	1.064	1.064
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	70.541	70.497	70.916	71.365
TV0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0
TV0.9 Vennootschapsbelating (VpB)	0	0	0	0
TV0.10 Mutaties reserves	3.617	3.476	2.640	587
TV0.11 Resultaat v.d. rekening baten/lasten	0	1.408	2.016	3.656
Totaal Hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning	87.907	86.278	86.469	86.505
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	0	0	0	0
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	90	90	90	90
Totaal Hoofdtakveld 1 Veiligheid	90	90	90	90
TV2.1 Verkeer en vervoer	26	26	26	26
TV2.2 Parkeren	39	39	39	39
TV2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal Hoofdtakveld 2 Verkeer en vervoer	65	65	65	65
TV3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	170	170	170	170
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	157	157	157	157
Totaal Hoofdtakveld 3 Economie	327	327	327	327
TV4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
TV4.2 Onderwijshuisvesting	44	44	44	44
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	160	160	160	160
Totaal Hoofdtakveld 4 Onderwijs	204	204	204	204
TV5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0
TV5.2 Sportaccommodaties	1.091	1.091	1.091	1.091
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en partic	0	0	0	0
TV5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0
TV5.6 Media	24	24	24	24
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	162	162	162	162
Totaal Hoofdtakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	1.277	1.277	1.277	1.277

TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	682	682	682	682
TV6.2 Wijkteams	0	0	0	0
TV6.3 Inkomensregelingen	9.770	9.843	9.916	9.989
TV6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0
TV6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0
TV6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	452	457	463	469
TV6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	250	750	1.250	1.250
TV6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
TV6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
Totaal Hoofdtakveld 6 Sociaal domein	11.154	11.732	12.311	12.389
TV7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0
TV7.2 Riolering	3.548	3.548	3.548	3.548
TV7.3 Afval	6.513	6.513	6.513	6.513
TV7.4 Milieubeheer	0	0	0	0
TV7.5 Begraafplaatsen	54	54	54	54
Totaal Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu	10.115	10.115	10.115	10.115
TV8.1 Ruimtelijke ordening	163	163	163	163
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	825	825	825	825
TV8.3 Wonen en bouwen	1.119	1.119	1.119	1.119
Totaal Hoofdtakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	2.107	2.107	2.107	2.107
Saldo taakvelden	113.246	112.195	112.965	113.080

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon 14 0481
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl

gemeente **Overbetuwe**

